

Veselības inspekcija

2015. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

Pārskatā lietotie saīsinājumi

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ĀIR	Ārstniecības iestāžu reģistrs
ĀPR	Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrs
ĀRF	Ārstniecības riska fonds
BTS	Brīvās tirdzniecības sertifikāts
BUPS	pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēji
CPNP	Eiropas Komisijas uzturētā kosmētikas līdzekļu elektroniskā datu bāze
DV	darbības virziens
ECHA	Eiropas ķīmisko vielu aģentūra
EIONET	Eiropas vides informācijas un novērojumu tīkls
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
DDL	drošības datu lapas
GOS	gaistošie organiskie savienojumi
Inspekcija	Veselības inspekcija
KL	kosmētikas līdzekļi
KVS	Kvalitātes vadības sistēma
ĶM	ķīmiskie maisījumi
ĶV	ķīmiskās vielas
LATMED	Medicīnisko ierīču reģistrs LATMED
LVGMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
NVD	Nacionālais veselības dienests
PII	pirmsskolas izglītības iestāde
PIK	priekšlikumu izpildes kontrole
PVA	primārā veselība aprūpe
PVO	Pasaules veselības organizācija
RAPEX	Informācijas ātrās apmaiņas sistēma (angļu val. System for the rapid exchange of information)
RAPID ALERT	Zāļu drošības ātrās brīdināšanas sistēma
REACH regula	Eiropas Padomes un parlamenta (EK) regula Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH)
SAI	sociālās aprūpes iestāde
ŪAS	ūdensapgādes sistēmas
VM	Veselības ministrija
ZVA	Zāļu valsts aģentūra

Saturs

Pārskatā lietotie saīsinājumi.....	2
Saturs	3
Priekšvārds	4
1. Pamatinformācija.....	6
1.1. Veselības inspekcijas juridiskais statuss	6
1.2. Veselības inspekcijas darbības virzieni.....	6
2. Darbības rezultāti.....	7
2.1. Ārstniecības iestāžu kontrole.....	11
2.2. Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzība	17
2.3. Veselības aprūpes kvalitāte un darbības ekspertīze.....	20
2.4. Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru uzturēšana.....	23
2.5. Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole.....	27
2.6. Paaugstināta riska objektu uzraudzība	33
2.7. Iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzība.....	38
2.8. Ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība	43
2.9. Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzība	49
2.10. Piemērotās sankcijas	50
3. Programmas valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums.....	53
4. Inspekcijas sniegtie pakalpojumi.....	59
5. Uzlabojumi pakalpojumu kvalitātes un iestādes administrēšanai	61
5.1. Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas attīstība	61
5.2. ESF projekts „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros”.....	63
5.3. Kvalitātes vadība	63
5.4. Inspekcijas iekšējās kontroles pasākumi	69
5.5. Informācijas tehnoloģiju un sakaru sistēmu joma	69
5.6. Materiāli tehniskās apgādes joma	69
5.7. Dokumentu pārvaldība	70
6. Personāla attīstība	70
7. Komunikācija ar sabiedrību	72
8. Starptautiskā sadarbība	73
9. Plānotās aktivitātes 2016.gadam	74

Priekšvārds

Godātais lasītāj!

2015.gads Veselības inspekcijai ir pagājis intensīvā un radošā darbā, aktīvi ieviešot jaunus pasākumus uzraudzības darba efektivitātes uzlabošanai un iestādes iekšējo procesu pilnveidošanai.

Aktīvas Inspekcijas darbības rezultātā ir notikušas būtiskas izmaiņas normatīvajos aktos, kas regulē svarīgus veselības nozares jautājumus. Rasts kompromiss higiēnas prasībās izglītības iestādēm un bērnu pieskatīšanas pakalpojumu sniegšanas vietām, samērojot bērnu pilnvērtīgas attīstības iespējas un administratīvā sloga mazināšanu. Preventīvi rūpējoties par sabiedrības veselības aizsardzību, izvirzītas jaunas prasības pakalpojumiem, kas kļūst arvien populārāki - tetovēšana un pīrsings, atbalstīti priekšlikumi ierobežojumiem un stingrākām prasībām kosmētiskā iedeguma pakalpojumu sniegšanā, noteiktas prasības visu skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēju paziņošanai par saimnieciskās darbības uzsākšanu. Inspekcijas pārstāvji turpināja darbu pie jaunā normatīvā akta izstrādes par higiēniskā un pretepidēmiskā režīma pamatprasībām ārstniecības iestādē, darbojās Veselības ministrijas Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas komisijā, Operatīvā transportlīdzekļa statusa piešķiršanas un anulēšanas komisijā un Nacionālā veselības dienesta Medicīnisko tehnoloģiju izvērtēšanas komisijā. Sadarbībā ar Latvijas sertifikācijas institūcijām turpinājās darbs pie jauno noteikumu projekta izstrādes „Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība”.

Kopumā Inspekcija piedalījies vairāk kā 80 normatīvo aktu un grozījumu projektu izstrādē, sniedzot priekšlikumus un līdzdarbojoties darba grupās, lai mazinātu riskus sabiedrības un personu veselībai un izvairītos no administratīva sloga.

Īstenoti 2015.gadā ieplānotie uzraudzības pasākumi saskaņā ar izvirzītajām prioritātēm.

Saskaņā ar Inspekcijas mērķi paaugstināt veselības nozares uzraudzības efektivitāti, izmantojot e - risinājumus, ievērojami pieaudzis elektroniski sagatavoto kontroles dokumentu skaits ārstniecības iestādēm (pārsniedz 90%), uzņēmumiem, kas darbojas ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu tirdzniecībā un kosmētikas līdzekļu drošuma jomā (pārsniedz 80%, kas 3 reizes vairāk nekā iepriekš). Elektroniski sagatavots dokuments ir vieglāk uztverams, ļauj lietderīgāk izmantot darba laiku un resursus, dod iespēju saņemt dokumentus jebkurā vietā Latvijā un atbalsta zaļu domāšanu.

Lai atvieglotu ārstniecības personām un ārstniecības atbalsta personām ar reģistrācijas pagarināšanu saistīto administratīvo slogu (izbrīvēta darbadiena, ceļa izmaksas utt.), Inspekcija turpināja veikt personu pārreģistrāciju personu darbavietās. 2015.gadā izbraukumos ir veikta 1110 ārstniecības personu pārreģistrācija, t.i. 14,3 % no visu pārreģistrēto ārstniecības personu skaita.

Inspekcija ķīmisko maisījumu uzraudzības jomā piedalījies ar citām ES dalībvalstīm kopējos projektos - Eiropas ķīmikāliju aģentūras pilotprojektā par ķīmisko vielu un maisījumu klasifikāciju un bērniem drošu iepakojumu, un Tirgus uzraudzības iestāžu sadarbības tīkla Harmonizētas uzraudzības projektā „EUROBIOCIDES III”.

Veikti pasākumi mērķtiecīgākai un racionālākai uzraudzības plānošanai un īstenošanai, uzraudzības informācijas centralizētai uzturēšanai un pieejamībai pārvaldes lēmumu pieņemšanai, realizējot Vienotas uzraudzības informācijas sistēmas papildinājumu izstrādi Nacionālā veselības dienesta ERAF projekta „E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība” ietvaros, kā arī veicināta Inspekcijas pieejamība sabiedrībai un sadarbība ar uzraudzības klientiem, ieviešot jaunas iespējas saziņai ar Inspekciju – 2 jauni e-pakalpojumi.

Inspekcija piedalījās Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas organizētajā kampaņā „Valsts ir internetā” (t.sk. kampaņās „Dienas bez rindām”), popularizējot un aicinot saziņai izmantot e-pakalpojumus, sniedzot konsultācijas gan attālināti (telefoniski, e-pastā), gan individuālās konsultācijas kampaņas „Dienas bez rindām” ietvaros konsultāciju sniegšana e-teltī Rīgas centrā.

Inspekcijas eksperti iesaistījās Latvijas Prezidentūras ES Padomē 2015.gada aktivitātēs Farmācijas preču un medicīnas ierīču darba grupā un vides veselības jautājumos.

Inspekcija ir uzsākusi dalību Eiropas Sociālā fonda projektā „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros”.

Paldies visiem Inspekcijas darbiniekiem par profesionalitāti un godprātību, veicot savus pienākumus, un lojalitāti valsts un sabiedrības interesēs.

Ar cieņu,
Veselības inspekcijas vadītāja

Aija Mežsarga

1. Pamatinformācija

1.1. Veselības inspekcijas juridiskais statuss

Veselības inspekcija (turpmāk – Inspekcija) ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir īstenot valsts pārvaldes funkcijas veselības nozares uzraudzībā un kontrolē, lai nodrošinātu nozari regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu un izpildi. Inspekcijas darbību nosaka Ministru kabineta 2008.gada 5.februāra noteikumi Nr.76 "Veselības inspekcijas nolikums".

Veselības inspekcija izveidota 2007.gada 1.oktobrī, pamatojoties uz Medicīniskās aprūpes un darbaspējas ekspertīzes kvalitātes kontroles inspekcijas, Valsts farmācijas inspekcijas un Valsts sanitārās inspekcijas reorganizāciju un Inspekcijas izveidošanu. 2009.gada 1.septembrī Inspekcija pārņēma arī daļu no Sabiedrības veselības aģentūras funkcijām - slimību uzraudzību (izņemot infekcijas slimības), tādu vides faktoru uzraudzību, kuri izraisa saslimšanu un veselības veicināšanas īstenošanas uzraudzību reģionos. 2009. gada 1. oktobrī no Veselības statistikas un medicīnas tehnoloģiju valsts aģentūras Inspekcija pārņem Ārstniecības iestāžu reģistra papildināšanu un informācijas aktualizēšanu, Ārstniecības personu reģistra uzturēšanu, kā arī medicīnas ierīču lietotāju, ražotāju un tirgus uzraudzību. Savukārt no Medicīnas profesionālā izglītības centra - Ārstniecības atbalsta personu reģistra uzturēšanu. Inspekcija veic arī veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanas iespēju un to sniegšanas uzraudzību, pārbaudot atbilstību normatīvajiem aktiem un līgumiem, kas līdz šim bija Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūras kompetencē.

Inspekcijas juridiskā un centrālā biroja adrese – Rīgā, Klijānu ielā 7, LV-1012; nodokļu maksātāja reģistrācijas Nr. 90002448818. Inspekcijai ir reģionālās nodaļas: Kurzemes kontroles nodaļa ar centru Kuldīgā, Latgales kontroles nodaļa ar centru Daugavpilī, Vidzemes kontroles nodaļa ar centru Valmierā, Zemgales kontroles nodaļa ar centru Jelgavā, kā arī apmeklētāju pieņemšanas vietas Liepājā, Gulbenē, Rēzeknē, Jēkabpilī, Ventspilī, Talsos, Saldū, Ludzā, Krāslavā, Preiļos, Aizkrauklē, Bauskā, Dobelē, Tukumā.

1.2. Veselības inspekcijas darbības virzieni

Atbilstoši Inspekcijas funkcijām Inspekcijā 2015.gadā noteikti deviņi darbības virzieni, pēc kuriem aprakstīti un analizēti Inspekcijas darbības rezultāti:

1. Darbības virziens „Ārstniecības iestāžu kontrole”;
2. Darbības virziens „Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzība”;
3. Darbības virziens „Veselības aprūpes kvalitātes un darbaspējas ekspertīzes kontrole”;
4. Darbības virziens „Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra uzturēšana”;
5. Darbības virziens „Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzturēšanu un zāļu aprites kontrole”;
6. Darbības virziens „Paaugstināta riska objektu uzraudzība”;
7. Darbības virziens „Iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzība”;
8. Darbības virziens „Ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība”;

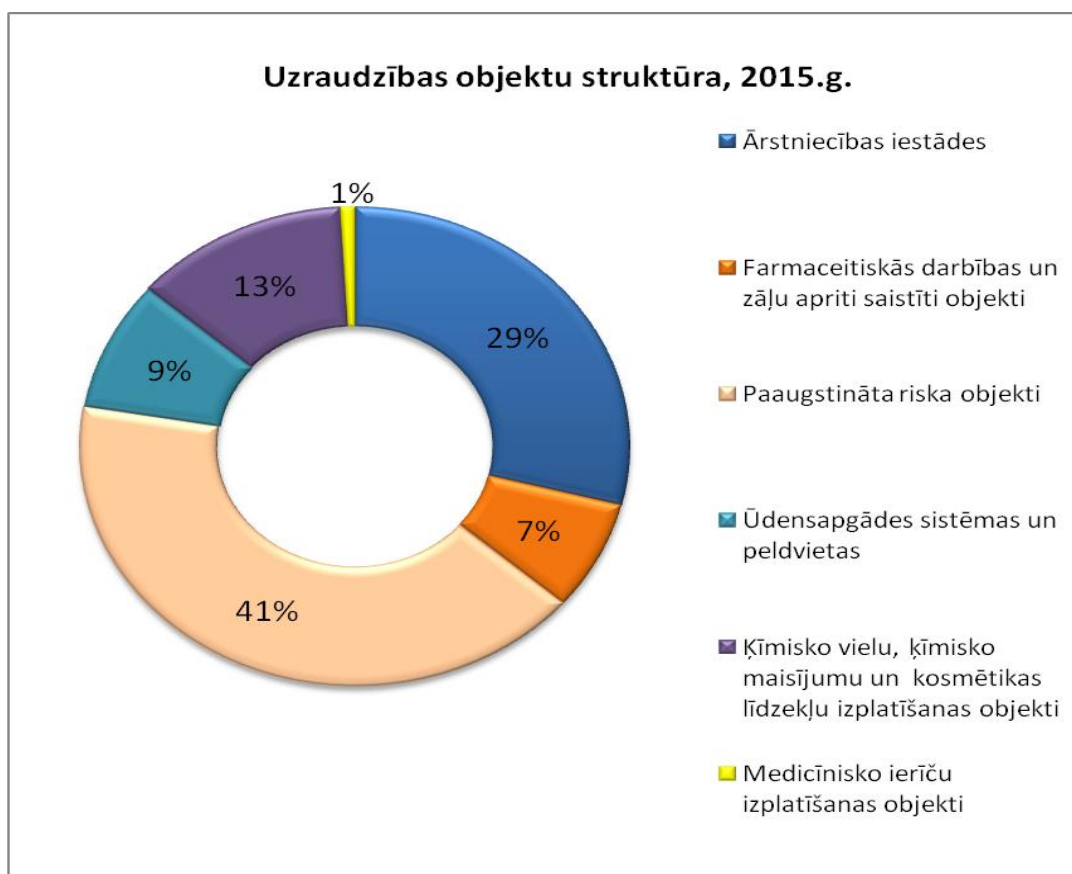
9. Darbības virziens „Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzība”.

2. Darbības rezultāti

Inspekcijas uzraudzībā ir daudzpusīgs objektu klāsts, kas Inspekcijas kompetencē skar visas nozares politikas jomas, t.i., sabiedrības veselības, veselības aprūpes un farmācijas jomas, kā arī veselības politiku citās nozarēs.

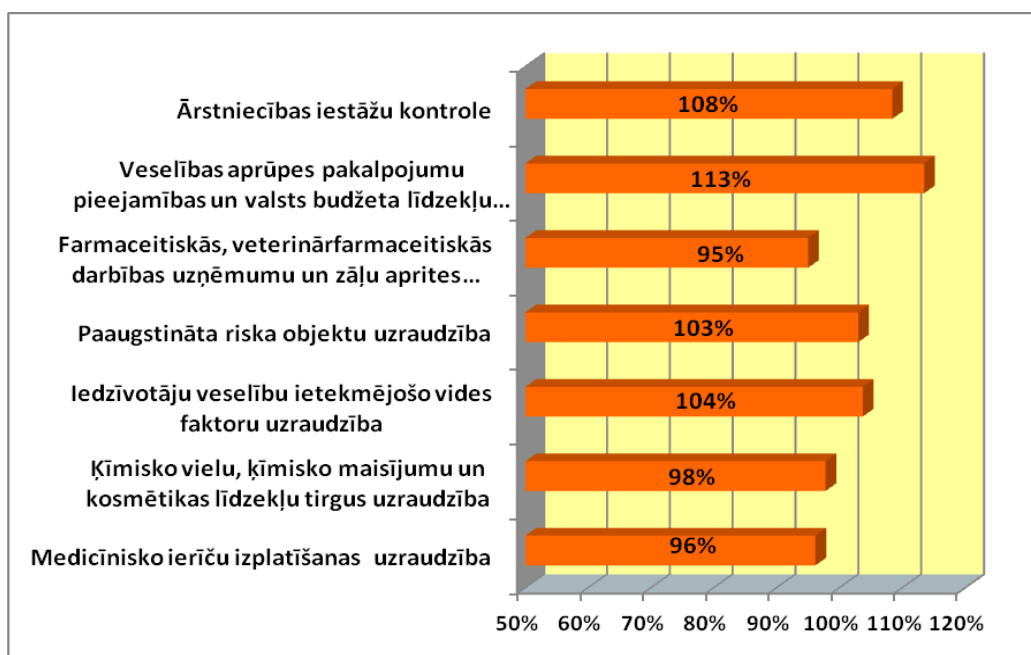
Inspekcijas uzraudzībā 2015.gadā ir vairāk nekā 15 000 objektu. Gandrīz puse no uzraudzības objektiem ir paaugstināta riska objekti Epidemioloģiskās drošības likuma izpratnē, piemēram, izglītības iestādes, sociālās aprūpes iestādes, skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēji u.c.

Būtiskas izmaiņas objektu skaitā vai struktūrā salīdzinot ar iepriekšējo periodu nav novērotas. Svārstības novērotas ārstniecības iestāžu skaitā, – samazinājies ĀIR reģistrēto ārstniecības iestāžu skaits.

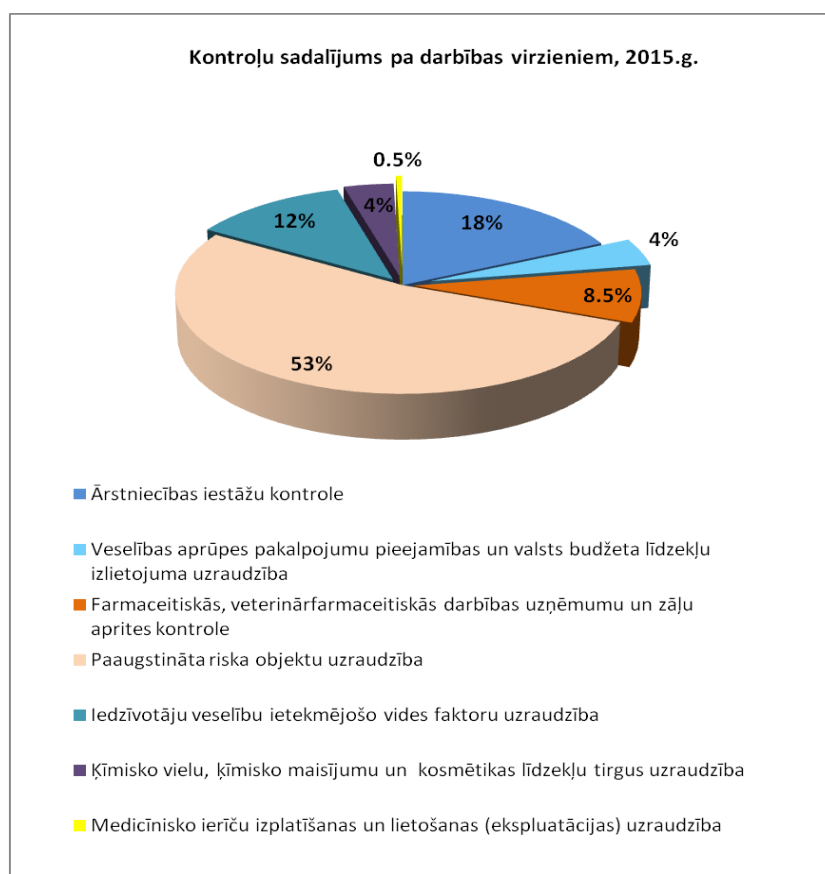
1.attēls. Uzraudzības objektu struktūra.

Uzraudzības plāns 2015.gadam ir izpildīts bez būtiskām novirzēm (skat. 2.attēlu). Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze ir sniegta pārskata turpinājumā darbības virzienu griezumā.

2.attēls. Uzraudzības plāna izpilde.

Noteicošo daļu no nozares uzraudzības sastāda normatīvo aktu izpildes kontrole uzraudzībā esošajos objektos. 2015.gadā Inspekcija ir veikusi vairāk kā 7000 kontroles, kā sadalījums darbības virzienu griezumā ir redzams attēlā. Zināmā mērā kontroļu skaits korelējas ar uzraudzībā esošo objektu skaitu (piemēram, lielākais kontroļu skaits atbilst lielākajai uzraudzības objektu grupai).

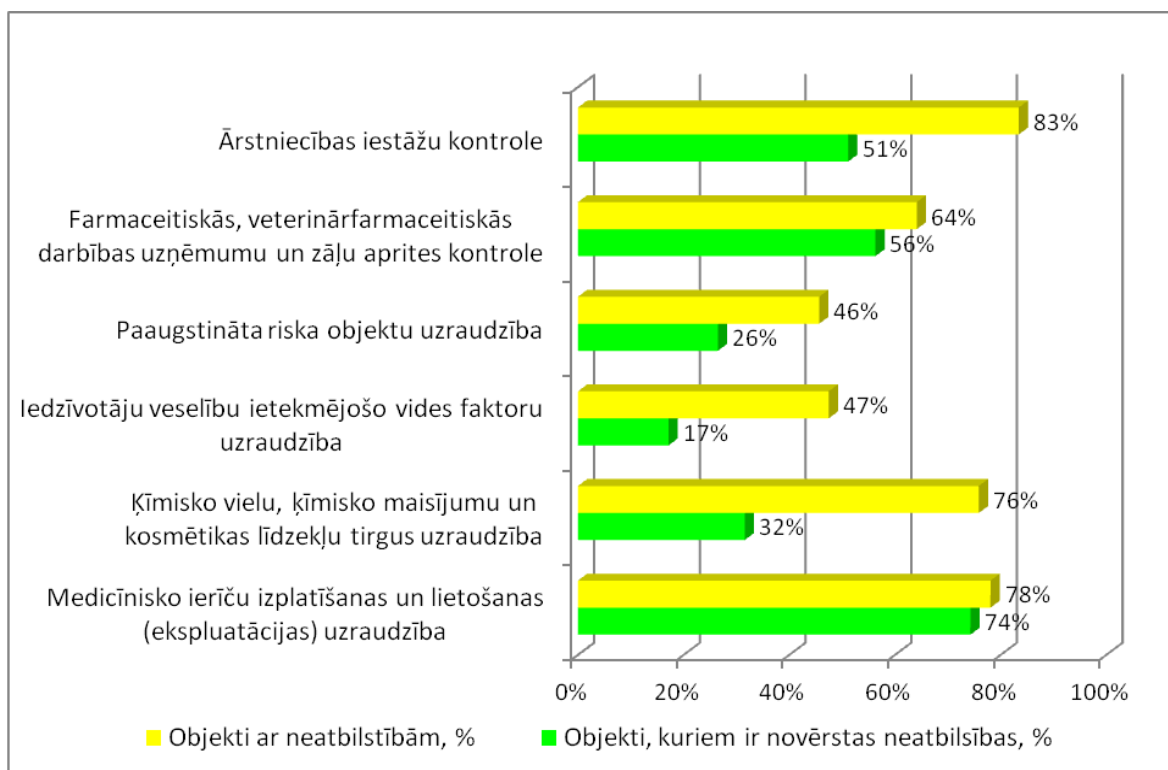

3.attēls. Kontroļu sadalījums pa darbības virzieniem.

Inspekcija veic dažāda veida kontroles:

- plānveida kontroles saskaņā ar ikgadējo uzraudzības plānu un prioritātēm,
- ārpusplāna kontroles, izskatot ieniegumus vai reaģējot uz saņemto informāciju (gan no citām valsts pārvaldes iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, gan informācija masu medijos). Iesniegumu un saņemtās informācijas izskatīšana ir uzraudzības pamatprioritāte.
- priekšlikumu izpildes kontroles, lai pārliecinātos par uzlikto pienākumu izpildi un neatbilstību novēršanu. Lai mazinātu administratīvo slogu ar klātienes kontrolēm un racionāli izmantotu Inspekcijas resursus, ir izstrādāts e-pakalpojums „Paziņojums par Veselības inspekcijas kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi”, kas 2015.gadā ir izmantots 78 reizes. Kā arī uzraudzības objekti informāciju par uzlikto pienākumu izpildi var iesniegt vēstules vai elektroniskā dokumenta veidā.

Kontroles rezultātu analīze uzrāda atšķirīgas tendences dažādās objektu grupās. 4.attēlā ir parādīts, cik bieži pārskata periodā kontrolētajos objektos ir konstatētas neatbilstības normatīvo aktu prasībām un attiecīgi – cik gadījumos tās ir novērstas pārskata periodā. Protams, ir jāņem vērā neatbilstību raksturs un to novēršanas termiņš.

4.attēls. Konstatētās neatbilstības objektu grupās.

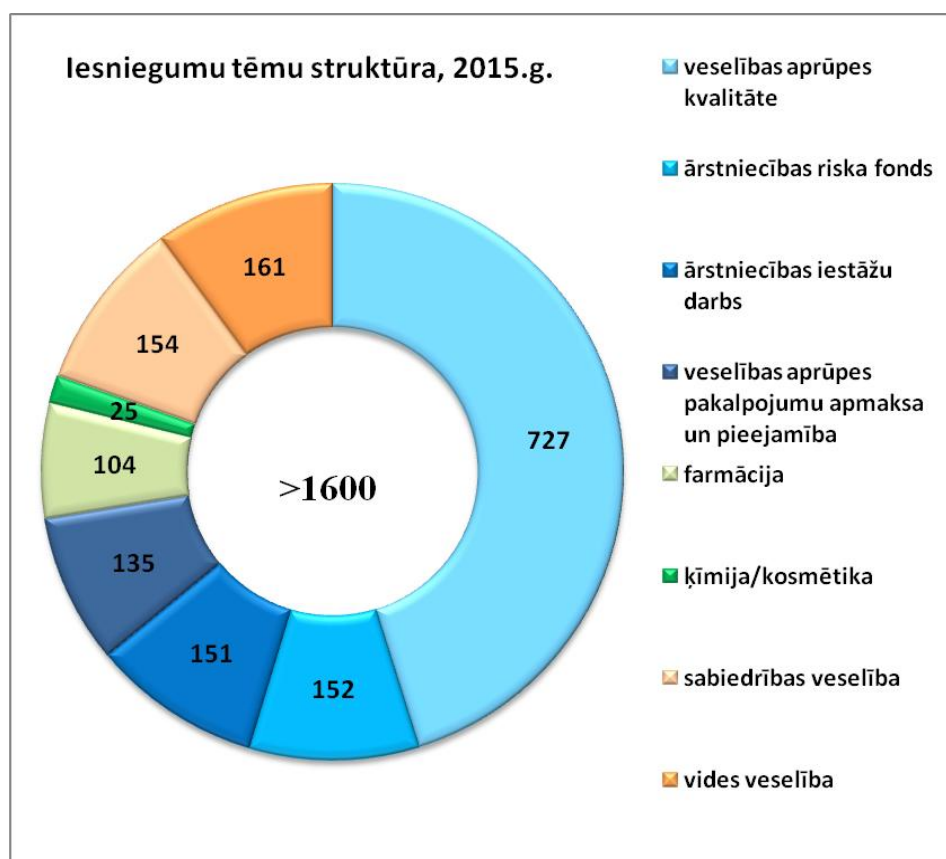
Inspekcija pārskata periodā ir saņēmusi 1752 iesniegumus. Raksturojot iesniegumu saņemšanas veidus, var atzīmēt, ka gandrīz puse iesniegumu ir saņemti pa pastu (712). Joprojām saglabājas tendence iesniegt iesniegumus personīgi uz vietas (433), izmantojot iespēju vienlaicīgi konsultēties ar kompetento Inspekcijas darbinieku. Tas iesnieguma iesniedzējam palīdz saprast, vai viņa iesniegums atbilst Inspekcijas vai citas iestādes kompetencei. Nepieciešams atzīmēt, ka visai liels iesniegumu skaits tiek iesniegts elektroniski, piemēram, portālā www.latvija.lv - 169, e-pastā – 347. Līdz ar to Inspekcija

nodrošina savu pieejamību iedzīvotājiem, neatkarīgi no Inspekcijas teritoriālā izvietojuma un ierobežotā klientu pieņemšanas vietu skaita.

No visiem saņemtajiem 1752 iesniegumiem ar uzraudzības darbību veikšanu saistīts 1681 iesniegums. Pārējie iesniegumi nesatur pretenzijas un visbiežāk saistīti ar skaidrojumu sniegšanu par normatīvo aktu piemērošanu un profesionālo viedokli dažādās situācijās.

Prevalējošā iesniegumu daļa ir saistīta ar dažādiem veselības aprūpes jautājumiem, bet visvairāk ir sūdzību par veselības aprūpes kvalitāti. Arvien vairāk sūdzības skar primāro veselības aprūpi, traumatoloģiju un zobārstniecību.

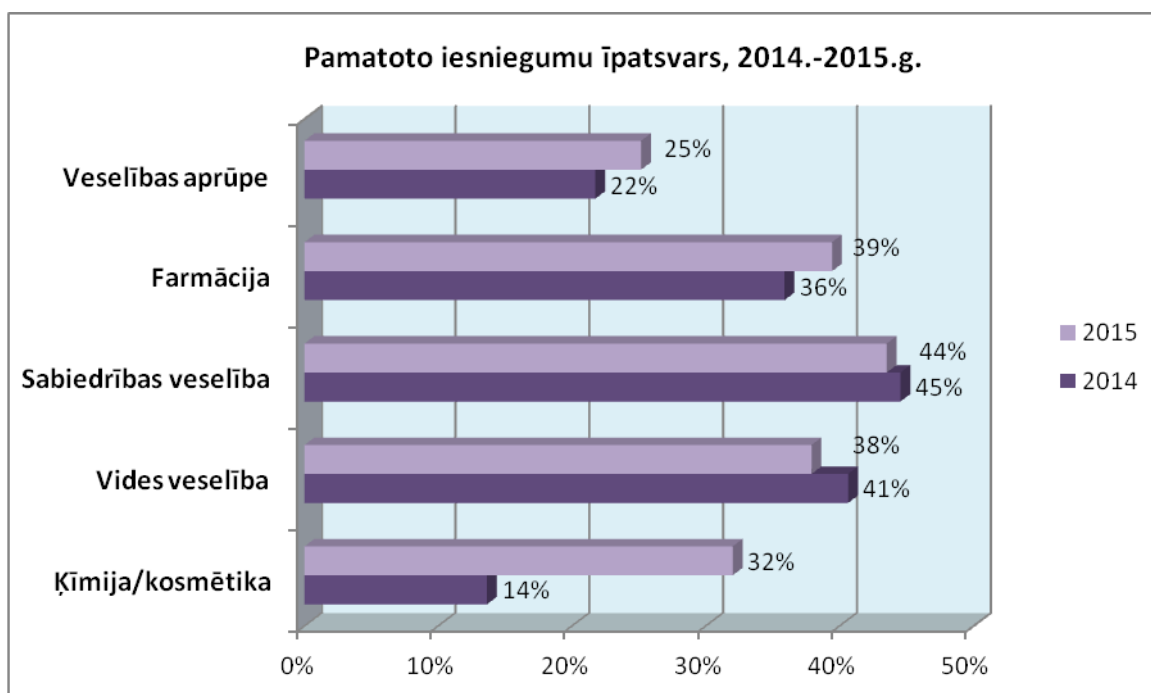
Jāatzīmē, ka salīdzinot ar iepriekšējo periodu divreiz vairāk iesniegumu adresēti Ārstnieciskā riska fondam.

5.attēls. iesniegumu tēmu struktūra 2015.gadā.

Analizējot sūdzības sabiedrības veselības jomā, noturīgi liels iesniegumu skaits ir par higiēnas pārkāpumiem izglītības iestādēs un skaistumkopšanas pakalpojumu vietās. Tas varētu izrietēt no tā, ka iedzīvotājiem jau 3 gadus ir pieejams Inspekcijas informatīvais e-pakalpojums „Informācija par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/preci”, kā ietvaros ikviens interesents var iegūt informāciju par Inspekcijas kompetenci, normatīvajos aktos noteiktajām prasībām šīm iestādēm un pakalpojumiem, skaidrojumus un noderīgas saites. Līdz ar to, zinot savas tiesības, patērētāju iesniegumi kļūst pamatotāki.

Tomēr iesniegumu izskatīšanas gaitā par pamatotiem tiek atzīti 25-44% iesniegumu – rādītāja svārstība atkarīga no darbības jomas, kas parādīts 6.attēlā. Bieži vien sūdzības veselības aprūpē ir saistītas ar jautājumiem, ko neregulē normatīvie akti, piemēram, ārstniecības personas un pacienta komunikācijas problēma.

6.attēls. Pamatoto iesniegumu īpatsvars.

Tālāk pārskata 2.1-.2.9 punktos iekļauta detalizēta informācija par uzraudzību darbības virzienu griezumā.

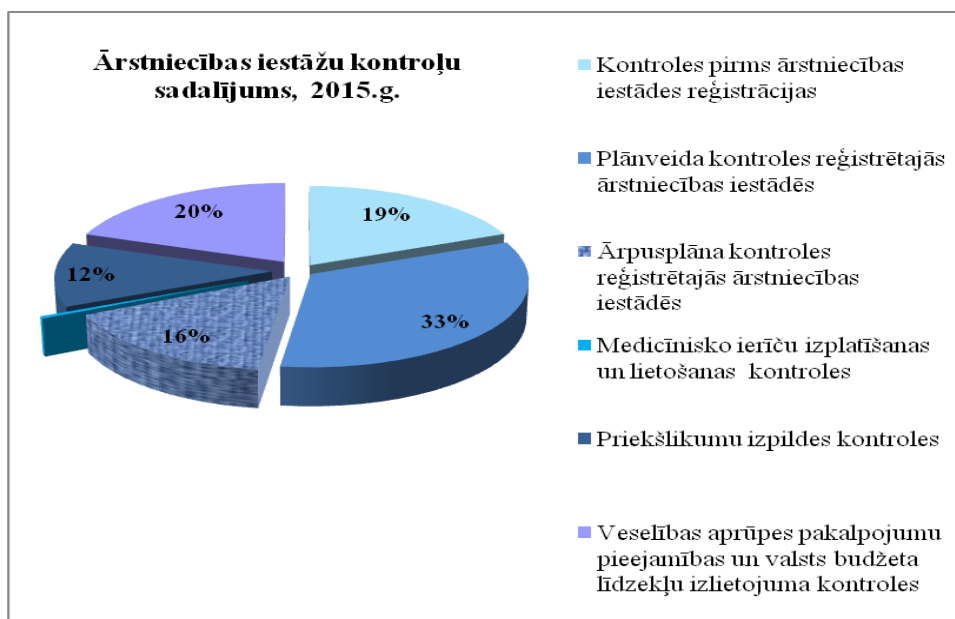
Stiprinot inspekcijas lomu rīcībpolitikas ieviešanā, pārskata periodā izskatīti vairāk kā 80 ar uzraudzības jautājumiem saistīti normatīvie akti un to grozījumu projekti un vairāk kā 130 reizes sniegti komentāri vai priekšlikumi, pie tam papildus liela daļa normatīvo aktu izskatīti atkārtoti. Nodrošināta Inspekcijas viedokļa pārstāvēšana starpinstitucionālajās sanāksmēs.

2.1. Ārstniecības iestāžu kontrole

Atbilstoši Inspekcijas 2015.gada uzraudzības darba plānam, bija plānots veikt 763 plānveida kontroles ārstniecības iestādēs, faktiski veiktas 830 kontroles, kas ir palielinājums par 9% salīdzinājumā ar plānoto. 184 plānveida kontrolēs, papildus plānveida uzraudzības jautājumiem, veikta arī saņemtās informācijas vai iesniegumā minēto faktu pārbaude. 2015.gadā veselības aprūpes inspektori veica 90 kontroles citos objektos (sociālās aprūpes iestādēs, izglītības iestādēs, pakalpojumu uzņēmumos iedzīvotājiem u.c.).

Viena piektdaļa no kontrolēm ir saistīta ar iestādes atbilstības noteikšanu obligātajām prasībām, lai pieņemtu lēmumu par ārstniecības iestādes reģistrāciju ĀIR.

Kā arī veiktas 96 kontroles iesniegumu izskatīšanas ietvaros, 154 kontroles pēc saņemtās informācijas. Tātad 16% kontroļu ir saistīti ar saņemto iesniegumu un informācijas izskatīšanu, t.s., ārpusplāna kontroles.

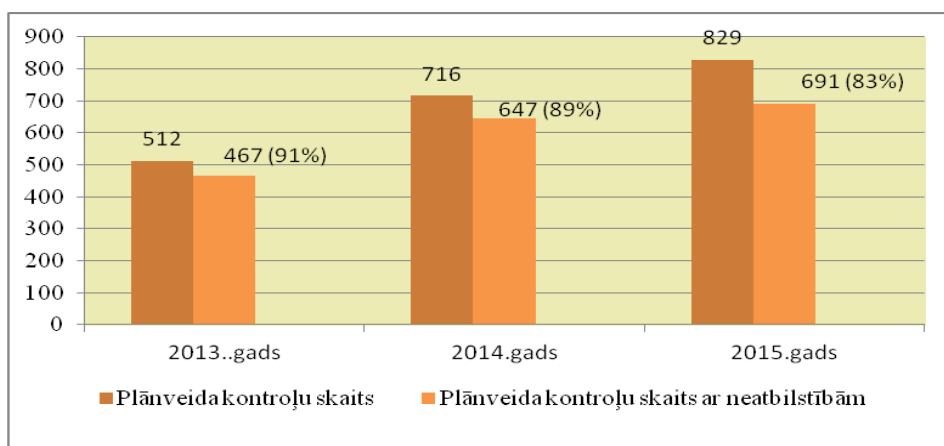

7.attēls. Ārstniecības iestāžu kontroļu sadalījums 2015.gadā.

Plānveida kontrolēs tiek kontrolēta ārstniecības iestāžu atbilstība obligātajām prasībām un citu veselības aprūpes jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, ņemot vērā iestādes profilu un sniegtos veselības aprūpes pakalpojumus.

2015.gada plānveida kontroļu rezultāti liecina, ka:

- 17% (138) gadījumu ārstniecības iestāde pilnībā atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām;
- 76% (629) gadījumu ārstniecības iestāde atbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām, tomēr konstatētas neatbilstības atsevišķu prasību izpildē, kas zināmā mērā saistīts ar lielu normatīvo aktu skaitu, kuru izpilde tiek kontrolēta;
- 7% (62) gadījumu ārstniecības iestāde neatbilst kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasībām. Šāds kontroles vērtējums (45) visbiežāk tika pieņemts ārstniecības iestādēm, kuras iesniedza ĀIR iesniegumu par pirmreizējo reģistrāciju vai paziņoja ĀIR par būtiskām izmaiņām. Par pamatu augstākminētajam slēdzienam ir konstatētas neatbilstības obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm, t.sk. vides pieejamības nodrošināšanā, kā rezultātā seko lēmums par atteikumu reģistrēt attiecīgo iestādi ĀIR. Jau reģistrētajās ārstniecības iestādēs šāds kontroles slēdziens balstīts uz to, ka papildus neatbilstībām obligātajām prasībām ir konstatētas neatbilstības citu veselības aprūpes jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, kuru neievērošana rada potenciālus riskus iestādes darbībai, veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanai un pacientu drošībai. Bieži vien tādos gadījumos tiek piemērotas sankcijas, t.i., izteikts rakstveida brīdinājums par iespējamu darbības apturēšanu uzdoto pasākumu neizpildes gadījumā, pieņemts lēmums par iestādes darbības, pakalpojuma apturēšanu vai piemērots administratīvais sods (naudas sods).

8. attēls. Plānveida kontroļu rezultāti ārstniecības iestādēs 2013.- 2015.gados

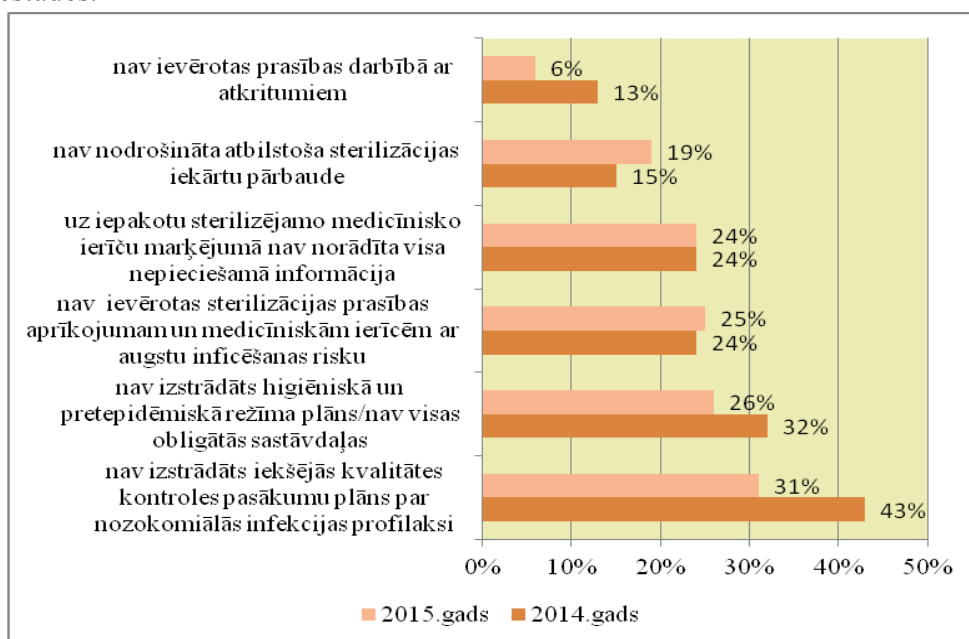
Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem palielinājies ārstniecības iestāžu skaits ar pilnībā atbilstošu kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasību izpildi plānveida kontroles laikā: 2013.gadā – 9%; 2014.gadā – 11%; 2015.gadā – 17%. Ārstniecības iestāžu skaitam ar neatbilstošu kontroles aktā vērtēto normatīvo aktu prasību izpildi ir nenoturīga tendence (2013.gadā – 4%; 2014.gadā -11%; 2015.gadā -7%), jo katru gadu pārbaudāmie objekti atšķiras.

2.1.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.1.1.1. Ar veselības aprūpes saistīto infekciju profilakses un kontroles pasākumu (higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāns) pārbaude ārstniecības iestādēs

2015.gadā plānveida kontroles, kurās ir veikta higiēniskā un pretepidēmiskā režīma kontrole, veido 98% no visām plānveida kontrolēm.

Atbilstoši plānveida kontroļu rezultātiem konstatēts, ka higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāna izpildē tika novērtēta kā atbilstoša normatīvo aktu prasībām 2015.gadā – 356 (jeb 44%) ārstniecības iestādēs; 2014.gadā – 282 (jeb 40%) iestādēs, 2013.gadā - 166 (jeb 33%) iestādēs.

9.attēls. Biežāk konstatētās neatbilstības higiēniskā un pretepidēmiskā plāna izpildē 2014. - 2015.gados

Analizējot biežāk konstatētās neatbilstības 2015.gadā (skat. 9.attēlu) var secināt, ka salīdzinājumā ar 2014.gadu samazinājās dažu neatbilstību īpatsvars - nav izstrādāts iekšējās kvalitātes kontroles pasākumu plāns par nozokomiālās infekcijas profilaksi, nav izstrādāts higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāns vai tam nav visu obligāto sastāvdaļu, nav ievērotas prasības darbībā ar atkritumiem.

Citu biežāk konstatēto neatbilstību īpatsvars nav būtiski mainījies salīdzinājumā ar 2014.gadu.

2.1.1.2. Ārstniecības iestāžu reģistram (ĀIR) un Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistram (ĀPR) sniegtās informācijas pārbaudes

Plānveida kontroles laikā Inspekcijas amatpersonas pārlicinās:

- vai ārstniecības iestādes un struktūrvienības reģistrētas ĀIR un atbilst obligātām prasībām;
- vai ārstniecības iestādē strādājošās ārstniecības personas ir reģistrētas ĀPR reģistrā un sertificētas;
- vai ārstniecības iestādē strādājošās personas ir reģistrētas ĀPR reģistrā kā ārstniecības iestādes darbinieki.

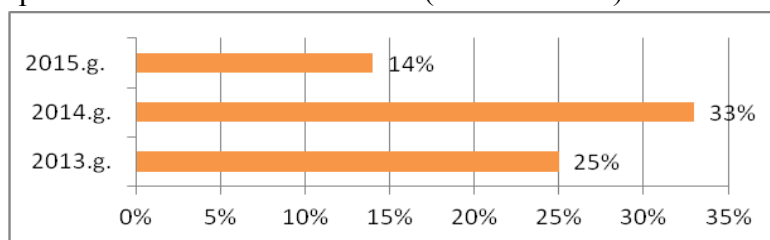
2015.gadā ĀIR un ĀPR sniegtās informācijas pārbaudes bija veiktas 814 ārstniecības iestādēs.

Konstatēti 15 gadījumi, kad veselības aprūpes pakalpojumi tiek sniegti iestādēs, kuras nav reģistrētas ĀIR vai ĀIR nav paziņots par iestādes adreses maiņu: 5 ārstu prakses; 4 zobārstniecības iestādes un 6 dažāda profila ambulatorās ārstniecības iestādes. Minēto neregistrēto ārstniecības iestāžu darbība tika apturēta, pēc darbības apturēšanas 3 ārstniecības iestādes reģistrējās ĀIR atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

2015.gadā tika konstatēti 5 gadījumi, kad veselības aprūpes pakalpojumus sniedza neregistrētajās ārstniecības iestādēs personas, kurām nav medicīniskās izglītības (homeopāta, masiera, narkologa un fizioterapeita izglītība). Minētām personām tika uzdots pārtraukt nelikumīgas darbības un piemērots administratīvās sods (naudas sods).

Lai informētu pacientus un sabiedrību, Inspekcijas tīmekļa vietnē <http://www.vi.gov.lv/lv/sakums/datubazes/nedrosi-pakalpojumu-sniedzaji> ir izvietota aktuālā informācija par ārstniecības iestāžu un to struktūrvienību darbības apturēšanu.

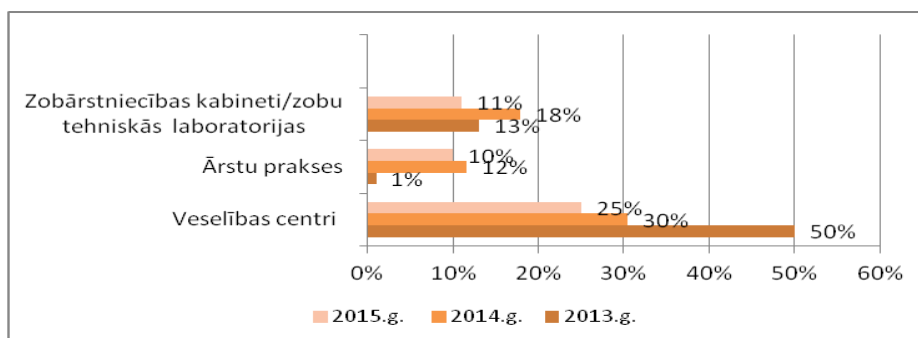
2015.gadā veicot plānveida kontroles ārstniecības iestādēs tika konstatēts, ka 2 stacionārajās iestādēs, 45 (11%) ambulatorajās iestādēs, 1 neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādē atsevišķiem ārstiem un citām praktizējošām ārstniecības personām nav spēkā esoša sertifikāta specialitātē. Tomēr, salīdzinot ar iepriekšējiem periodiem, šai neatbilstībai ir pozitīva tendence samazināties (skat.10. attēlu).

10.attēls. Neatbilstības ārstniecības personu sertifikācijā stacionārajās ārstniecības iestādēs 2013.-2015.gados

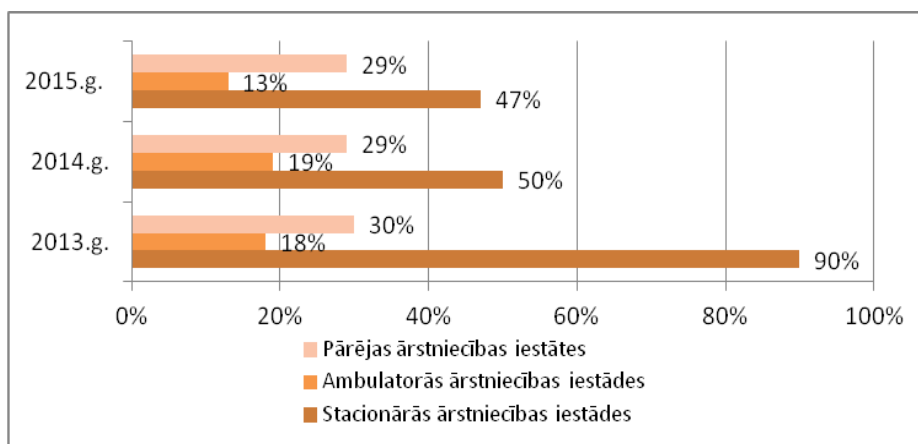
Biežāk tiek konstatēts, ka spēkā esoša sertifikāta nav medmāsām, ārstu palīgiem, zobārstu asistentiem, zobu higiēnistiem, podologiem, masieriem. Ir konstatēts, ka patstāvīgi

praktizējošiem ārstiem nav sertifikāta attiecīgajā specialitātē vai beidzies sertifikāta derīguma termiņš, vai ir spēkā esošais sertifikāts citā specialitātē: 2015.gadā — 2 ārsti (urologa un otorinolaringologa sertifikātu neesamība). Ņemot vērā augstāk minēto, nevar secināt, ka ārstniecības personu sertifikācijas problēmas pastāv vairākās medicīnas specialitātēs.

11.attēls. Neatbilstības ārstniecības personu sertifikācijā ambulatorajās ārstniecības iestādēs 2013.-2015.gados

2015.gadā Inspekcija kontrolēja arī ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrāciju. Biežāk tiek konstatēts, ka ārstniecības iestādes nepaziņo reģistram par izmaiņām personālsastāvā, konstatēti arī gadījumi, kad ārstniecības persona nav savlaicīgi veikusi pārreģistrāciju. Konstatējot neatbilstības tiek uzdots veikt - paziņot reģistram par izmaiņām personālsastāvā vai veikt pārreģistrāciju noteiktajā termiņā. Lielākais neatbilstību skaits ārstniecības personu reģistrācijas prasību ievērošanā tiek konstatēts stacionārajās ārstniecības iestādēs. Uzdoto pasākumu izpildi veic apmēram 60% gadījumos.

12.attēls. Neatbilstības ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas prasību ievērošanā

2.1.1.3. *Ārstniecības iestādes atbilstība obligātajām prasībām un nodrošinājums pakalpojumu sniegšanai*

Saskaņā ar Ārstniecības likuma 55.panta pirmo daļu ar ārstniecību drīkst nodarboties tikai tādas ārstniecības iestādes, kas atbilst ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām noteiktajām obligātajām prasībām.

2015.gadā ārstniecības iestādes atbilstība obligātajām prasībām tika vērtēta 814 ārstniecības iestādēs. Biežāk konstatētās neatbilstības:

- 36% ambulatorajās ārstniecības iestādēs, 33% stacionārajās ārstniecības iestādēs un 54% pārējās ārstniecības iestādēs (feldšeru un vecmāšu punkti; masieru prakses; izglītības

- iestāžu un sociālās aprūpes centru veselības punkti; vecmāšu prakses; zobu higiēnistu prakses u.c). nav izstrādāta un ieviesta kvalitātes vadības sistēma;
- 10% ambulatorajās ārstniecības iestādēs un 17% pārējās ārstniecības iestādēs nav noteikta neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanas kārtība;
 - 15% ambulatorajās ārstniecības iestādēs un 28% pārējās ārstniecības iestādēs nav nodrošināts neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanai nepieciešamais aprīkojums un medikamentu daudzums;
 - 53% stacionārajās ārstniecības iestādēs, 28% ambulatorajās ārstniecības iestādēs un 40% pārējās ārstniecības iestādēs nav ievēroti metroloģisko pārbaūžu termiņi medicīniskajām ierīcēm ar mērīšanas funkciju;
 - 7% stacionārajās ārstniecības iestādēs, 12% ambulatorajās ārstniecības iestādēs un 13% pārējās ārstniecības iestādēs nodrošināta atbilstoša medicīnisko dokumentu uzglabāšanas kārtība.

Īpašu uzmanību Inspekcija ir pievērsusi vides pieejamības nodrošināšanai. 2015.gadā tika vērtēta 813 ārstniecības iestādēs, t.sk. 289 ārstniecības iestādēs, kuras vēlējās reģistrēties ĀIR vai paziņoja par adreses maiņu. Biežāk konstatētās neatbilstības:

- 29% gadījumu nav nodrošināta iekļūšana iestādē;
- 15% gadījumu nav nodrošināta pārvietošanās iespējas iestādē;
- 38% gadījumu nav nodrošināta tualetes telpa personām ar funkcionāliem traucējumiem;
- 28% gadījumu personām ar dzirdes un redzes traucējumiem nav iespējas saņemt vizuālo informāciju;
- 55% gadījumu nav iestādes vadītāja apstiprinātas informācijas kādā veidā iestāde nodrošina personām ar funkcionāliem traucējumiem saņemt veselības aprūpes pakalpojumus;
- 39% iestādes tīmekļa vietnē nav ievietota informācija par veselības aprūpes pakalpojumu un vides pieejamības nodrošināšanu;
- 37% gadījumos nav iesniegts ĀIR paziņojums par vides pieejamību atbilstoši Noteikumu Nr.60 188.punkta prasībām;
- 27% gadījumos tika konstatēta ĀIR paziņojumā par vides nodrošināšanu iesniegtās informācijas neatbilstība kontroles laikā konstatētajam.

Ārstniecības iestāžu nodrošinājuma uzraudzībā ietilpa Medicīnisko ierīču ekspluatācijas prasību kontrole. 2015.gadā tika vērtēta 411 ārstniecības iestādēs, biežāk konstatētas neatbilstības:

- 30% gadījumu par 1.un 2.drošības grupas medicīnisko ierīču iegādi, tās ekspluatācijas izbeigšanu vai ierīces nodošanu citam īpašniekam nav paziņots Zāļu valsts aģentūrai 30 dienu laikā;
- 35% gadījumu nav ievēroti metroloģisko pārbaūžu termiņi medicīniskajām ierīcēm ar mērīšanas funkciju;
- 31% gadījumu medicīniskajām ierīcēm nav atbilstoši normatīvajiem aktiem aizpildīti ierīču žurnāli;
- 28% gadījumu nav ievēroti medicīnisko ierīču elektrodrošības un funkcionālo pārbaūžu termiņi;
- 18% gadījumu medicīnisko ierīču veiktspēja neatbilst ražotāja paziņotajai;

- 49% gadījumu nav veikta civiltiesiskās atbildības apdrošināšana 1. drošības grupas ierīcēm.

2015.gadā 423 ārstniecības iestādes novērsa konstatētas neatbilstības, ārstniecības iestādēs veikta 191 priekšlikumu izpildes kontrole, kad inspektori uz vietas pārliecinājās par uzdoto pasākumu izpildi.

Pēc iesniegumu saņemšanas no ārstniecības iestādēm zāļu iegādes atļaujas saņemšanai, Inspekcija 2015.gadā pieņēma 221 lēmumu ar atļauju zāļu iegādei no zāļu lieltirgotavām, t.sk. 178 lēmumus ārstniecības iestādēm un 43 lēmumus sociālās aprūpes iestādēm.

2.2. Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzība

Darbības rezultāts – samazinās konstatētās neatbilstības veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā un valsts budžeta līdzekļu izlietojumā. Kā rezultatīvie rādītāji tika izvirzīti:

- attiecīgo pārbažu skaits ārstniecības iestādēs. Pārskata periodā tika plānots veikt 275 pārbaudes, faktiski veiktas – 312 pārbaudes, kas ir par 13,4% vairāk;
- pārbaudes risku analīzes rezultātā. Pārskata periodā tika veiktas 87 pārbaudes (2014.gadā – 167 pārbaudes);
- pārbaudes pēc saņemtās informācijas vai pieprasījuma. Pārskata periodā tika veiktas 225 pārbaudes (2014.gadā – 87 pārbaudes).

2015.gadā no 312 veiktajām pārbaudēm ārstniecības iestādēs, kuras sniedz valsts apmaksātos veselības aprūpes pakalpojumus, 269 gadījumos konstatēti pārkāpumi un ierosinātas administratīvās lietas. 2015.gadā tika pieņemti 262 administratīvie akti, t.sk. lēmumi, no kuriem 260 - par pārskata gada veiktajām pārbaudēm.

Lielākā daļa pārbažu ir veiktas un saistītas ar informāciju, kas atsūtīta no NVD, t.i., pārbaudes uz ārēja ierosinātāja pamata, kas sastāda 72,1% no visām veiktajām pārbaudēm. Līdz ar ko pārbaudes uz iekšēja ierosinājuma pamata risku analīzes rezultātā NVD vadības informācijas sistēmā bija mazāk laiktietilpīgas, kas deva iespēju veikt vairāk pārbažu, kā bija plānots.

2.2.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.2.1.1. Ar Nacionālo veselības dienestu līgumattiecībās esošo veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju darba organizācijas un pakalpojumu pieejamības pārbaudes

2015. gadā veiktas pārbaudes ārstniecības iestādēs un sagatavoti 70 kontroles akti par veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju darba organizāciju, t.sk. pakalpojumu pieejamību. Būtiskākie pārkāpumi veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā, t.sk. darba organizācijā, – pacientam nav pietiekamas informācijas par pakalpojumu saņemšanas iespējām, pacients tiek maldināts ar garu rindu vai kvotas izbeigšanos, virzīts uz maksas pakalpojumu, nenoformē un pacientam neizsniedz maksājumu dokumentus vai nepamatoti iekasē no pacientiem maksājumus. Pieņemti 51 lēmumi par brīdinājuma izteikšanu saistībā ar pakalpojuma pieejamības un darba organizācijas pārkāpumiem un 5 gadījumos piemērots līgumsods par atkārtotiem pārkāpumiem.

Pārbaudes par pakalpojumu pieejamību un darba organizāciju		
Pārbaudes, kurās pārbaudīta pakalpojumu pieejamība un darba organizācija		70
Pārbaudes, kurās pārbaudīta maksājumu dokumentu noformēšana un izsniegšana, nepamatotu maksājumu pieprasīšana no pacientiem		71
Spēkā stājušies administratīvie akti, t.sk. lēmumi administratīvajās lietās		
Par brīdinājuma izteikšanu darba organizācijā vai pakalpojumu pieejamībā, t.sk. publiski pieejamajā informācijā	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	51

1. tabula. Pārbaudes un spēkā stājušies administratīvie akti par pakalpojumu pieejamību un darba organizāciju.

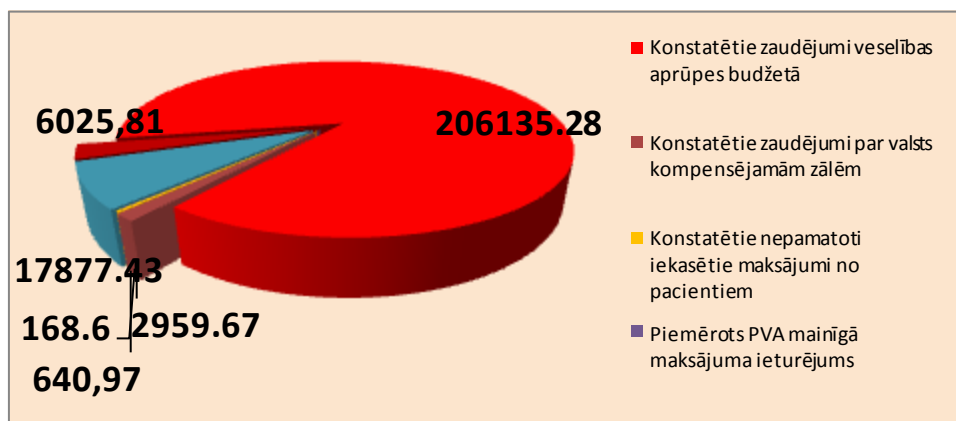
2.2.1.2. No veselības aprūpes budžeta apmaksāto pakalpojumu uzskaites un apmaksas pamatotības pārbaudes: veselības aprūpes pakalpojumu apmaksai izlietoto līdzekļu pamatotība; kompensējamo zāļu apmaksai izlietoto līdzekļu pamatotība

2015.gadā veiktas pārbaudes ārstniecības iestādēs un sagatavoti 260 kontroles akti par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu un 45 gadījumos tika kontrolēta arī kompensējamo zāļu izrakstīšanas un apmaksas pamatotība. Spēkā stājušies 194 lēmumi par zaudējumu atlīdzināšanu valsts budžetam un 25 lēmumi par ieturējumu veikšanu par nepamatoti izrakstītiem kompensējamiem medikamentiem.

Pārbaudes par valsts budžeta līdzekļu mērķtiecīgu izlietojumu		
Pārbaudes, kurās pārbaudīts valsts budžeta līdzekļu izlietojums		260
Pārbaudes, kurās pārbaudīta kompensējamo zāļu izrakstīšanas nosacījumu ievērošana		45
Spēkā stājušies administratīvie akti, t.sk. lēmumi administratīvajās lietās		
Par valsts budžetā atgūtiem naudas līdzekļiem	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	194
	Valsts budžetā atgrieztie naudas līdzekļi (euro kopā)	206135.28
Par ieturējuma izdarīšanu nepamatoti izrakstīto kompensējamo zāļu vērtībā	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	25
	Valsts budžetā atgrieztie naudas līdzekļi (euro kopā)	2959.67
Par līgumsoda piemērošanu	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	14
	Piemērots līgumsods (euro kopā)	17877.43

2. tabula. Pārbaudes un spēkā stājušies administratīvie akti par valsts budžeta līdzekļu mērķtiecīgu izlietojumu.

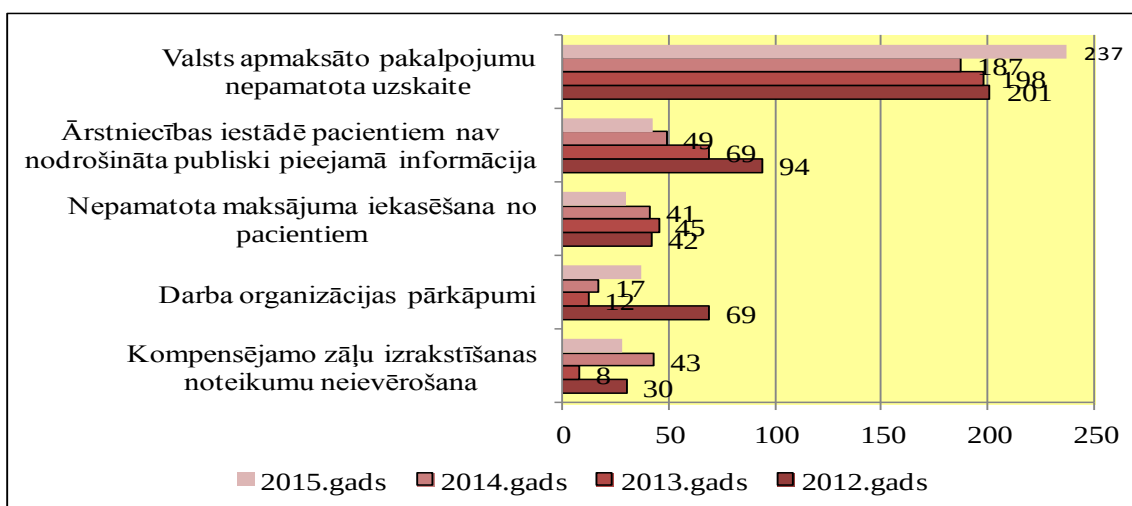
2015.gadā ir spēkā stājušies 240 administratīvie akti, t.sk. lēmumi par naudas līdzekļu atmaksu veselības aprūpes budžetā un pacientiem 233807.76 euro apmērā.

13.attēls. Konstatētie zaudējumi un atgrieztie naudas līdzekļi veselības aprūpes budžetā un pacientiem 2015.gadā.

2015.gadā veiktajās 312 pārbaudēs biežāk konstatētie pārkāpumi ir:

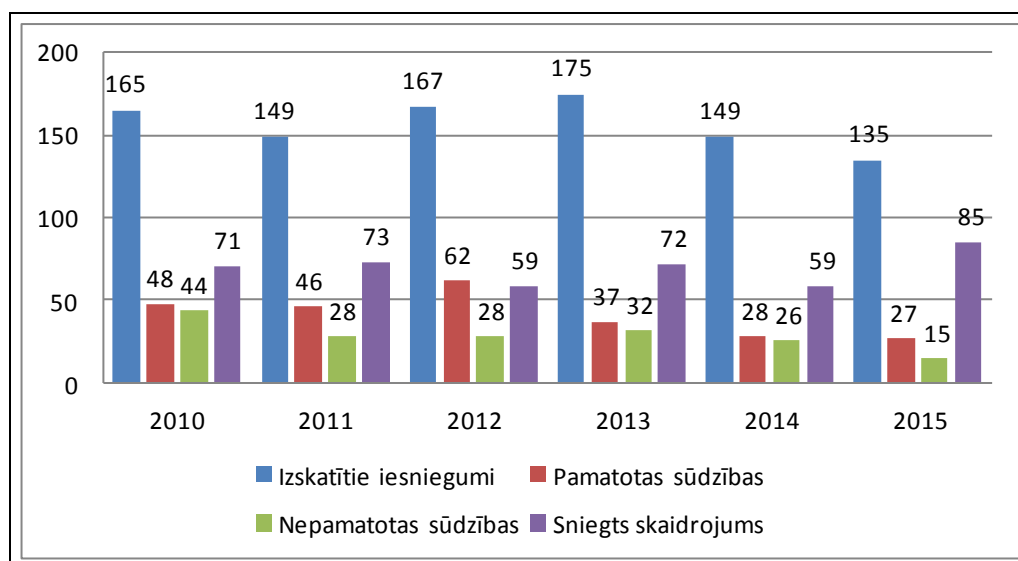
- apmaksai no valsts budžeta tiek uzrādītas faktiski neveiktas manipulācijas, lielākā skaitā vai dārgākas manipulācijas, apmaksas nosacījumiem neatbilstošas manipulācijas, kā arī iekasēta samaksa vienlaicīgi no pacienta un valsts, tādā veidā saņemot papildus samaksu un uzrādot lielāku un sarežģītāku darba apjomu;
- pārkāpumi veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībā, t.sk. darba organizācijā – pacientam nav pietiekamas informācijas par pakalpojumu saņemšanas iespējām, pacients tiek maldināts ar garu rindu vai kvotas izbeigšanos, virzīts uz maksas pakalpojumu, nenotiek un pacientam neizsniedz maksājumu dokumentus vai nepamatoti iekasē no pacientiem maksājumus.

14.attēls. Pārbaudēs biežāk konstatētie pārkāpumi veselības aprūpes pakalpojuma pieejamības un veselības aprūpei piešķirtā valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzībā 2012. – 2015.gadā.

Izskatītie iesniegumi un sūdzības no iedzīvotājiem un citām institūcijām

2015. gadā tika saņemtas 133 sūdzības un iesniegumi par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu, pakalpojumu pieejamību, darba organizācijas un apmaksas nosacījumu izpildi, no kurām pamatoti bija 27 iesniegumi jeb 20,3%.

15.attēls. Izskatītie iesniegumi 2010. – 2015.gadā.

Jāatzīmē, ka 2015. gadā 64% iesniegumu ir jāsniiedz skaidrojumi par veselības aprūpes organizatoriskiem jautājumiem un apmaksas nosacījumiem veselības aprūpē. Inspektori veic apjomīgu darbu uzklusot telefoniskās sūdzības, atbildot uz jautājumiem un sniedzot normatīvo aktu skaidrojumus, kas 2015.gadā tika sniegtas 1174 reizes.

2.3. Veselības aprūpes kvalitāte un darbības ekspertīze

2015.gadā tika izskatīti 879 iesniegumi par veselības aprūpes un darbības ekspertīzes kvalitāti. Izskatot minētos iesniegumus veiktas: 504 ekspertīzes, 190 pārbaudes, sagatavotas un nosūtītas 185 atbildes vēstules ar uzdevumiem un lūgumu rakstiski atbildēt noteiktā termiņā. 224 iesniegumi tika atdzīti par pamatotiem, jo apstiprinājās iesniegumos minētās pretenzijas vai ekspertīzes laikā tika konstatēti pārkāpumi. Pagājušajā gadā Prokuratūrai un Valsts policijai kriminālprocesa ietvaros nosūtītas 3 ekspertīzes tālākai izskatīšanai.

Veselības aprūpes kvalitāte un darbības ekspertīze galvenokārt Inspekcijā notiek, izvērtējot saņemtos iesniegumus – tiek analizēta medicīniskā dokumentācija, kā arī tiek saņemti paskaidrojumi no lietu izskatīšanā iesaistītām ārstniecības personām. Nepieciešamības gadījumos ārsti eksperti veikuši izbraucienus uz ārstniecības iestādēm visā Latvijā.

Iesniegumi ar lūgumu izvērtēt sniegtās veselības aprūpes kvalitāti tika saņemti par dažādām veselības aprūpes jomām, kā arī par darbības lapu izsniegšanu, problēmām ārsta un pacienta saskarsmē vai ārsta darba ētiku. 2015.gadā biežāk saņemti iesniegumi par veselības aprūpes kvalitāti un tika veiktas ekspertīzes sekojošās medicīnas specialitātēs:

- primārā veselības aprūpe – 80;
- traumatoloģija – 70;
- zobārstsniecība – 46;
- psihiatrija – 45;
- ķirurģija – 44;
- ginekoloģija un dzemdniecība – 41;
- neiroloģija un neiroķirurģijā – 38.

Arī 2013. un 2014.gadā biežāk tika saņemti iesniegumi par veselības aprūpes kvalitāti minētajās specialitātēs.

2015.gadā no personām ieslodzījumu vietās tika izskatīti 133 iesniegumi, ir veiktas 46 ekspertīzes, 46 pārbaudes, sniegta 41 atbildes vēstule, neviens no izskatītajiem iesniegumiem netika atdzīts par pamatotu. Salīdzinājumā ar 2014. gadu iesniegumu skaits no personām ieslodzījumu vietās samazinājies par 29%.

2015.gadā veikto ekspertīžu kopējais skaits samazinājies, tai pašā laikā palielinājies ekspertīžu skaits par veselības aprūpes kvalitāti saistībā ar pacienta dzīvībai un veselībai nodarītu kaitējumu Ārstniecības riska fonda darbības ietvaros: 2015.gadā – 116 ekspertīzes; 2014.gadā – 35 ekspertīzes. Veicot minētās ekspertīzes ārsti – eksperti vērtē veselības aprūpes kvalitāti saistībā ar pacienta dzīvībai un veselībai nodarītu kaitējumu, nosaka kaitējuma apmēru procentos, kā arī vērtē ārstniecības izdevumu saistību ar pacientam nodarītā kaitējuma seku mazināšanu vai novēršanu. Ekspertīzes ir darbietilpīgs process, jo ārsti eksperti tiek ar Veselības ministrijas galvenajiem speciālistiem, profesionālo asociāciju pārstāvjiem, nepieciešamības gadījumā ar iesniedzējiem, kā arī pieprasa ārstniecības iestāžu komisijas viedokļus.

Papildus 2015.gadā ārsti eksperti: sniedza skaidrojumus un atbildes, atbildot uz 2210 dežūras telefona zvaniem; Inspekcijā klātienē konsultēti 1550 apmeklētāji; piedalījās 11 tiesas sēdēs.

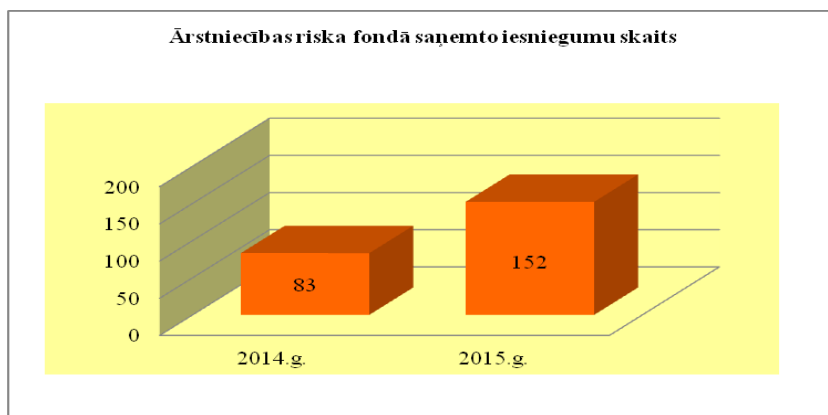
2015.gadā, saistībā ar masu mediju pieprasījumiem, sagatavotas un sniegtas: 24 rakstiskas un telefoniskas atbildes; 11 televīzijas intervijas; 4 telefona intervijas; viena radio intervija un viena intervija laikrakstam.

2.3.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

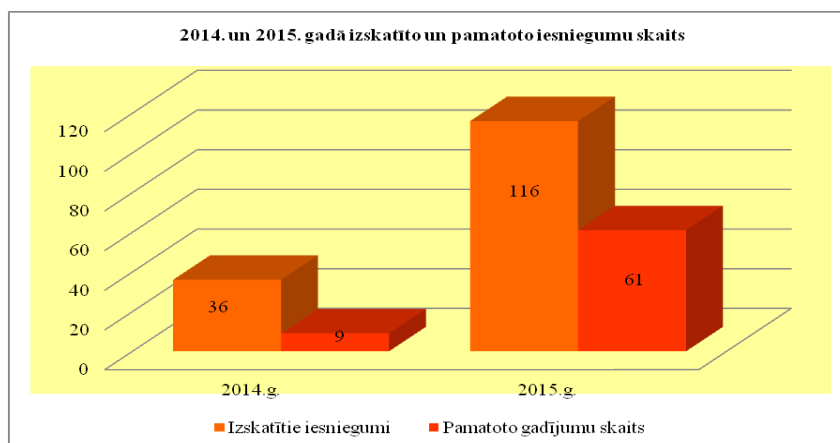
2.3.1.1. Saskaņā ar Pacientu tiesību likumu un MK 05.11.2013. noteikumu Nr.1268 „Ārstniecības riska fonda darbības noteikumi” prasībām veikt ekspertīzes par veselības aprūpes kvalitāti saistībā ar pacienta dzīvībai un veselībai nodarītu kaitējumu, kuru ar savu darbību vai bezdarbību nodarījušas ārstniecības iestādē strādājošās ārstniecības personas ārstniecības laikā (Ārstniecības riska fonds), ņemot vērā apstākļus un vidi ārstniecības iestādē

Inspekcija ĀRF ietvaros veic ekspertīzi, nosaka pacienta dzīvībai vai veselībai nodarītā kaitējuma esamību/ esību vai neesamību, sagatavo atzinumus un nosaka kaitējuma apmēru procentos, kā arī vērtē ārstniecības izdevumu saistību ar pacientam nodarītā kaitējuma seku mazināšanu vai novēršanu.

2015.gadā ir saņemti ĀRF adresēti 152 iesniegumi, kas ir gandrīz 2 reizes vairāk kā iepriekšējā periodā. Veiktas 116 ekspertīzes, 61 gadījumā bija noteikta kaitējuma esamība no 1% līdz 75%.

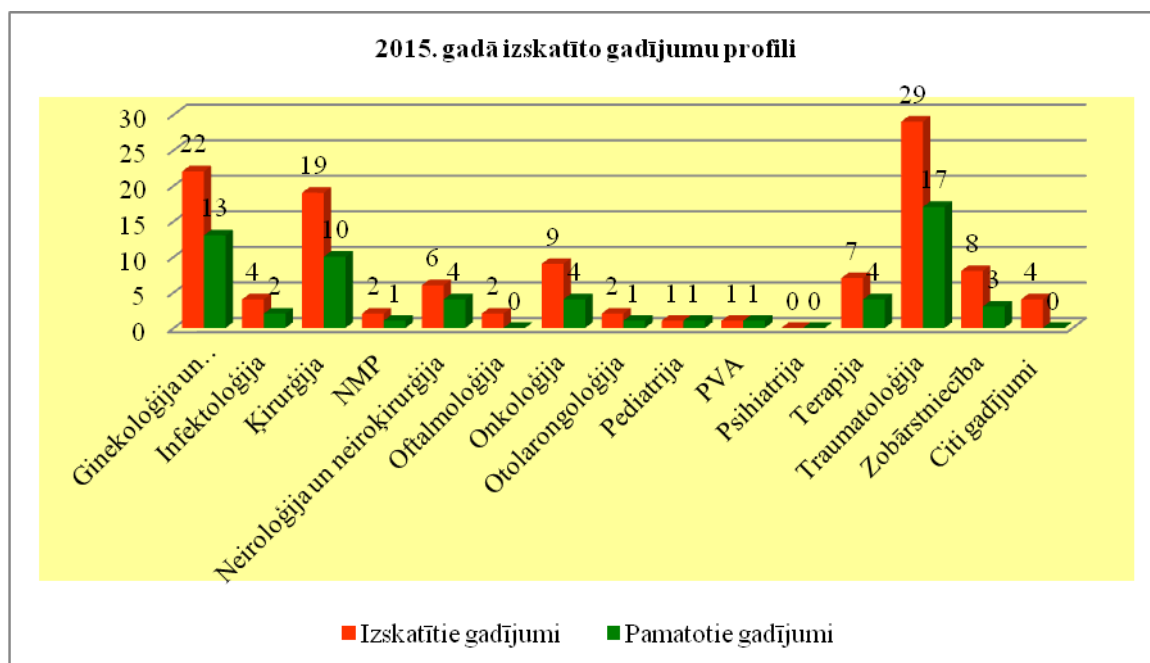

16.attēls. Pārskats par Ārstniecības riska fondā saņemtajiem iesniegumiem 2014. un 2015. gadā

17.attēls. Pārskats par izskatīto un pamatoto iesniegumu skaitu 2014. un 2015. gadā

2015. gadā visvairāk iesniegti un izskatīti iesniegumi traumatoloģijas (29), ginekoloģijas un dzemdniecības (22) un ķirurģijas (19) specialitātēs.

18.attēls. Pārskats par 2015. gadā izskatīto iesniegumu sadalījumu pēc profiliem

Raksturojot noteiktā kaitējuma apmēra procentus, jāatzīmē, ka lielākās svārstības un attiecīgi lielāks kaitējums ir konstatēts ginekoloģijā un dzemdniecībā (no 3% līdz 75%, kur 75% - jaundzimušā nāves gadījums).

2.3.1.2. Ekspertīzes un pārbaudes par darbnespējas ekspertīzes kvalitāti un darbnespējas pamatotību atbilstoši Normatīvajiem aktiem un iesniegto veidlapu Nr.027/U izsniegšanas pamatotību, kā galveno faktoru izvērtējot ārstēšanas režīmu.

2015.gadā izskatīti 163 iesniegumi par darbnespējas ekspertīzes kvalitāti un darbnespējas pamatotību, veiktas 87 ekspertīzes; 61 pārbaude, sniegtas 15 atbildes vēstules; 2 iesniegumi atsaukti. Pārkāpumi tika konstatēti 33 (jeb 38%) ekspertīzes un 8 (jeb 13%) veiktajās pārbaudēs. 2015.gadā dienu skaits nepamatoti izsniegtajās darbnespējas lapās – 38.

2015.gadā ārsti eksperti no tiesām saņēma un izskatīja 28 iesniegumus par darbnespējas lapas izsniegšanas pamatotību, tai skaitā 7 iesniegumus par 027/u veidlapām, kā galveno faktoru izvērtējot noteikto ārstēšanas režīmu.

2.3.1.3. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iesniegumu par rehabilitologu sniegtajiem atzinumiem personu atbrīvošanai no valsts valodas pārbaudes kārtēšanas

2015.gadā saņemti un izvērtēti 13 iesniegumi no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes par rehabilitologu sniegtajiem atzinumiem personu atbrīvošanai no valsts valodas pārbaudes kārtēšanas, par pamatotiem atdzīti 7 iesniegumi; sakarā ar konstatētajiem pārkāpumiem 1 ārstniecības personai piemērots naudas sods. 2015.un 2014.gadā Inspekcija saņēma vienādu iesniegumu skaitu no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes par rehabilitologu sniegtajiem atzinumiem personu atbrīvošanai no valsts valodas pārbaudes kārtēšanas.

2.3.1.4. Inspekcijas pārbaudes sociālās aprūpes iestādēs, ja tiks saņemti iesniegumi/sūdzības no klientiem par veselības aprūpi, lai izvērtētu klientiem sniegtās veselības aprūpes nodrošinājumu (ieraksti medicīniskajā dokumentācijā, klientu aptauja, indikācijas nozīmētajiem medikamentiem u.c.)

2015.gadā izskatīti 14 iesniegumi par sociālās aprūpes iestāžu klientiem veselības aprūpes nodrošinājumu, pārkāpumi konstatēti 2 gadījumos, saistībā ar konstatētajiem pārkāpumiem 2 ārstniecības personām piemērots naudas sods.

Salīdzinājumā ar 2014.gadu izskatīto iesniegumu skaits par sociālās aprūpes iestāžu klientiem veselības aprūpes nodrošinājumu nav būtiski mainījies – 2014.gadā tika izskatīti 12 iesniegumi.

2.4. Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru uzturēšana

Ārstniecības iestādēm, kas vēlas reģistrēties ĀIR, ir jānodrošina Ministru kabineta 2009.gada 20.janvāra noteikumos Nr.60 „Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām” noteiktās obligātās prasības un jāievēro būvniecības jomu reglamentējošajos normatīvajos aktos noteiktās prasības. ĀIR tiek reģistrētas ārstniecības iestādes, kas atbilst obligātajām prasībām, t.sk., nodrošina vides pieejamību un atrodas atbilstoši tās darbībai projektētās vai pielāgotās telpās.

Nemot vērā, ka lēmums par ārstniecības iestādes reģistrāciju tiek pieņemts pēc Inspekcijas pārbaudes par iestādes atbilstību normatīvo aktu prasībām, 2015.gadā par 15,1 % ir pieaudzis no jauna reģistrēto ārstniecības iestāžu skaits, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, turpretī divas reizes palielinājies no reģistra svītrotu iestāžu skaits, salīdzinot ar 2014.gadu, kas ir visbiežāk ir saistīts ar ārstniecības iestādes izvēli pārtraukt ārstniecības pakalpojumu sniegšanu, jo tā nespēj nodrošināt vides pieejamības prasības nodrošināšanu vai nevēlas maksāt riska maksājumus Ārstniecības riska fondam par neveiktām darbībām.

ĀPR 2015.gadā kopējais reģistrēto ārstniecības personu skaits palicis nemainīgs – 3,2%, salīdzinājumā ar 2014.gadu. Nedaudz pieaudzis reģistrēto ārstniecības atbalsta personu skaits - 1,5%.

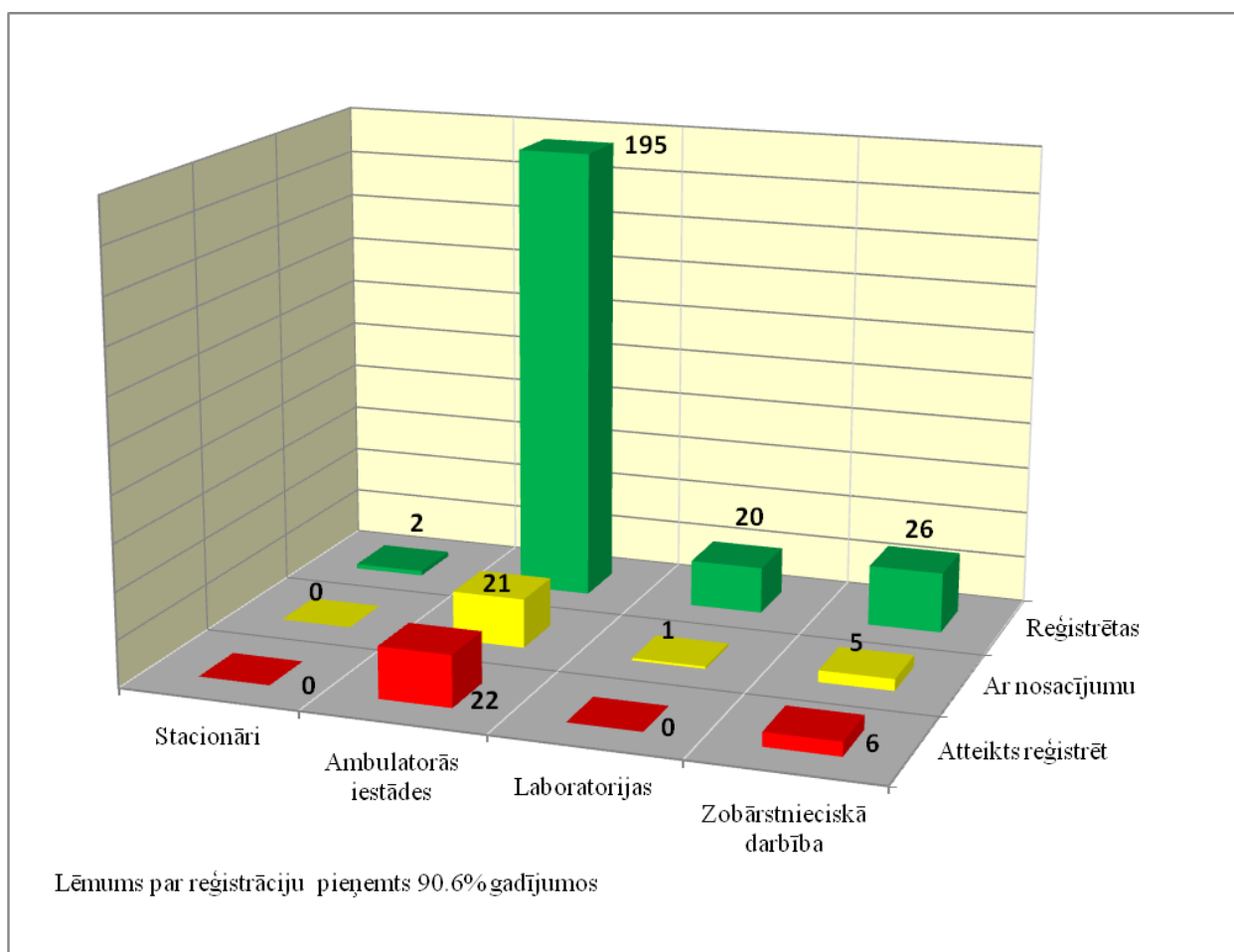
Uzdevums	Rezultatīvais rādītājs	Izpilde 2014.gadā	Plānotais 2015.gadā	Izpilde 2015.gadā
Ārstniecības iestāžu reģistrācija ĀIR, datu apstrāde, aktualizācija, analīze un kvalitātes kontrole	Reģistrēto iestāžu skaits	100% (93)	100%	100% (107)
	Svītrotu iestāžu skaits	100% (218)	100%	100% (420)
Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācija un pārreģistrācija ĀPR, datu apstrāde, aktualizācija, analīze un kvalitātes kontrole	Ārstniecības personu skaits	100% (49002)	100%	100% (50560)
	Ārstniecības atbalsta personu skaits	100% (1109)	100%	100% (1126)

3.tabula. Kopējais reģistrēto ārstniecības personu skaits

2.4.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.4.1.1. Obligātām prasībām atbilstošu ārstniecības iestāžu reģistrācija pēc veiktas kontroles

Inspekcija 2015.gadā ĀIR reģistrēja 107 jaunas ārstniecības iestādes, kopumā 270 (90,6%) jaunas ārstniecības iestādes pakalpojumu sniegšanas vietas, kas ir par 15,1% vairāk nekā 2014.gadā. Saņemto iesniegumu skaits 2015.gadā samazinājās par 12,9% t.i. 305 iesniegumi par jaunu ārstniecības iestāžu pakalpojumu sniegšanas vietu reģistrēšanu, bet 2,4 reizes ir samazinājies ārstniecības iestāžu skaits, kurām ir atteikta reģistrācija, salīdzinot ar 2014.gadu. Tikai 28 (9,4%) gadījumos tika konstatētas neatbilstības normatīvo aktu prasību ievērošanā un atteikta reģistrācija (skat. 19.attēlu).

19.attēls. Pieņemtie lēmumi par reģistrāciju ĀIR.

2.4.1.2. Nodrošināt ārstniecības personu reģistrāciju ārstniecības iestādēs

Lai atvieglotu ārstniecības personām un ārstniecības atbalsta personām ar reģistrācijas pagarināšanu saistīto administratīvo slogu (izbrīvēta darbadiena, ceļa izmaksas utt.), Veselības inspekcija 2015.gadā veica izbraukuma pārreģistrāciju astoņpadsmit ārstniecības iestādēs - 16 stacionārās iestādēs un 2 veselības centros.

Kopumā izbraukumos tika reģistrētas/ pārreģistrētas 1110 (14,3%) ārstniecības personas.

2.4.1.3. Pilnveidot Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru reglamentējošos normatīvus

2015.gadā Inspekcija turpināja piedalīties VM rīkotās sanāksmēs, kurās sadarbībā ar Latvijas sertifikācijas institūcijām notika MK noteikumu projekta „Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība” saskaņošana un sniedza priekšlikumus. Kā arī piedalījās VM rīkotās sanāksmēs par ārstniecības iestāžu darbības veida klasifikatoru, izstrādātā MK noteikumu projekta "Ārstniecības iestāžu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība" ietvaros.

2.4.1.4. Nodrošināt Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru datu kvalitātes uzraudzību

2015.gadā par 640 ārstniecības iestādēm sniegta Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistros reģistrētā informācija kontroles nodaļām. 388 ārstniecības iestādēm 68% gadījumu reģistros reģistrētā informācija par iestādē strādājošām ārstniecības personām un 69% gadījumu iestāžu sniegtā informācija par atbilstību obligātām prasībām atbilda kontrolē konstatētam.

Ārstniecības iestādes un ārstniecības personas ir aktīvāk informējušas Inspekciju par izmaiņām ĀPR reģistrētā informācijā. Kopumā šajā gadā ir saņemtas 5914 Ārstniecības personu reģistra uzskaites kartes / izmaiņu lapas. Veikta reģistros esošo datu salīdzināšana ar 50 stacionārām un 281 ambulatoru ārstniecības iestādēm.

Lai nodrošinātu reģistru datu kvalitāti, ārstniecības iestādēm, kurām reģistrā nebija datu par iestādē strādājošām ārstniecības personām, tika izsūtītas vēstules.

2.4.1.5. Nodrošināt informāciju par ārstniecības iestāžu vides pieejamību

Kopš 2014.gada kopumā Inspekcija ir saņēmusi 2628 apliecinājumus par vides pieejamību ārstniecības iestādēs. Vērtējot ārstniecības iestāžu sniegto informāciju, 1799 (69%) iestādes apliecina, ka nodrošina vides pieejamības prasības, bet 820 (31%) iestādes nav pilnībā nodrošinājušas vides pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem. Ārstniecības iestādes kā biežākās neatbilstības vides pieejamības nodrošināšanā min - nav vai tikai daļēji nodrošināta iespēja saņemt skaņas un vizuālo informāciju personām ar redzes vai dzirdes traucējumiem (35%), nav nodrošināta tualetes telpa personām ar funkcionāliem traucējumiem (24%), nav izvietota informācija tīmekļa vietnē par veselības aprūpes pakalpojumu un vides pieejamību (21%).

2.4.2. Reģistrācijas svarīgākās norises un rezultāti

Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācija, kvalifikācijas atzīšana

2015.gadā par 11,% ir pieaudzis no jauna ĀPR iekļauto ārstniecības personu skaits, un par 47,0% samazinājies no jauna iekļauto ārstniecības atbalsta personu skaits.

Kopumā 2015.gadā Inspekcija ir izsniegusi 7772 ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas apliecības, no jauna reģistrētām personām izsniegtas 1461 (18,8%) reģistrācijas apliecības, savukārt 6311 (81,2%) personām pagarinātas prakses tiesības profesijā uz turpmākajiem pieciem gadiem.

Lai nodrošinātu aktuālu informāciju ĀPR, 2015.gadā no Latvijas sertifikācijas institūcijām tika saņemta un ievadīta informācija par 5206 sertifikātiem, par 5,0% vairāk kā iepriekšējā gadā.

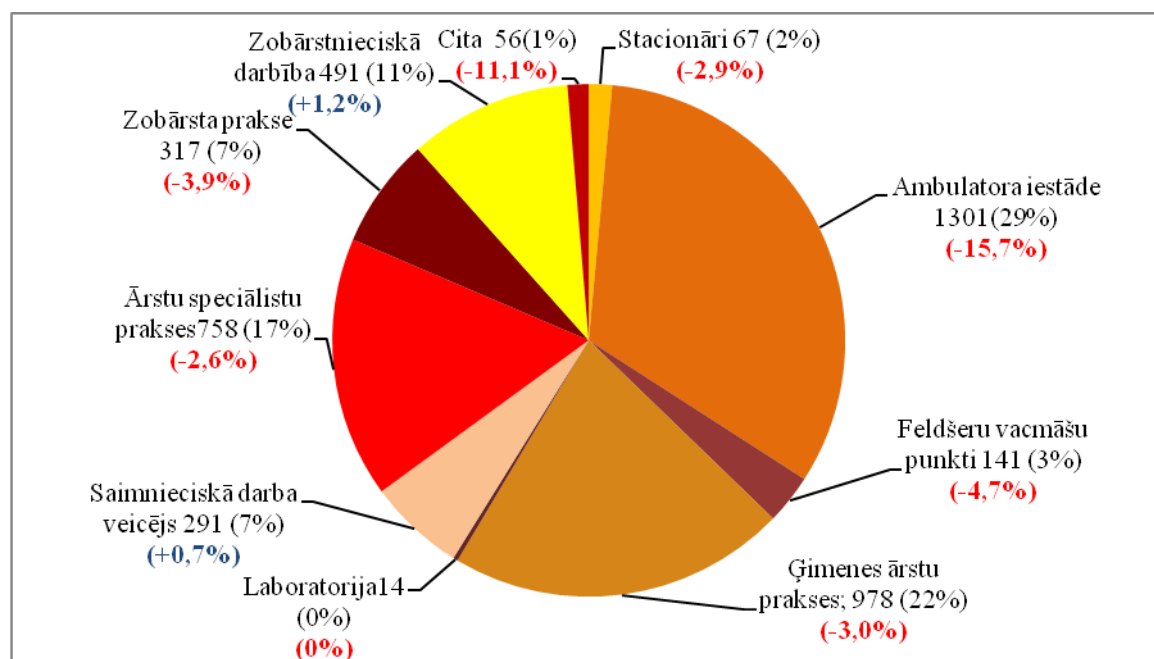
Pēdējo trīs gadu laikā ārstniecības personu skaits, kas vēlas iegūt dokumentus kvalifikācijas atzīšanai ārvalstīs, ir palicis nemainīgs. 124 personas ir vēlējušās saņemt nepieciešamos dokumentus profesionālās kvalifikācijas atzīšanai ārvalstīs. Inspekcija sagatavoja 98 izziņas profesionālās kvalifikācijas atzīšanai ārvalstīs un apstiprināja nepieciešamo informāciju 31 ārvalstu institūcijas izsniegtā veidlapā.

Nedaudz samazinājies ir ārstniecības personu skaits, kas vēlas atzīt ārvalstīs iegūto profesionālo kvalifikāciju Latvijā. 2015.gadā Inspekcija izskatīja 5 personu dokumentus profesionālās kvalifikācijas atzīšanai Latvijā, kas ir par vienu personu mazāk nekā iepriekšējā gadā. Personu profesionālā kvalifikācija nebija atbilstoša Latvijā noteiktajiem minimālajiem apmācības nosacījumiem, personām tika piemērota vispārējā atzīšanas sistēma, nosakot papildus apmācību.

2015.gadā 2,7 reizes ir pieaudzis ārvalstu pieprasījumu skaits Eiropas Komisijas Iekšējā tirgus informācijas sistēmā (IMI). Inspekcija kā kompetentā institūcija profesionālās kvalifikācijas jautājumos ir sniegusi atbildes uz 44 ārvalstu pieprasījumiem un sniegusi atbildes uz 5 ārvalstu pieprasījumiem pacientu tiesību jautājumos, saistība ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/24/ES Par pacientu tiesību piemērošanu pārrobežu veselības aprūpē.

Ārstniecības iestāžu reģistrācija

ĀIR uz 2015.gada 31.decembri bija reģistrētas 4414 ārstniecības iestādes.

20.attēls. 2015.gadā ĀIR reģistrētās ārstniecības iestādes.

Ņemot vērā, ka 2015.gadā divas reizes palielinājies no ĀIR svītrotu iestāžu skaits (420), ir vērojams ārstniecības iestāžu skaita samazinājums visos darbības veidos, izņemot par 6 (1,2%) ir palielinājies ārstniecības iestāžu skaits, kas sniedz zobārstniecības pakalpojumus, par 2 (0,7%) ārstniecības iestādēm ir palielinājies reģistrēto saimniecisko darbības veicēju skaits.

skaitis. Pārējos ārstniecības iestāžu darbības veidos ir vērojams skaita samazinājums. Visvairāk samazinājies ambulatoro ārstniecības iestāžu skaits (samazinājums par 15,7%).

Vērtējot svītrotu ārstniecības iestāžu struktūru, 312 bija ambulatoras ārstniecības iestādes, kur lielākā daļa jeb 86,2% bija izglītības iestāžu veselības punkti, kuri pieņēma lēmumu par atteikšanos no ārstniecības iestādes statusa.

2015.gadā ārstniecības iestādes daudz aktīvāk informēja Inspekciju par izmaiņām ĀIR iekļautajā informācijā. Kopumā ir saņemti 711 paziņojumi, kas ir 1,7 reizes vairāk kā iepriekšējā gadā. Savukārt uz pusi samazinājies paziņojumu skaits par atbilstību Noteikumos Nr. 60 minētajām prasībām.

Medicīnas tūrisms

2015.gadā saņemti tikai trīs iesniegumi no ārstniecības iestādēm, kas vēlas piedāvāt ārstniecības pakalpojumus ārvalstu pacientiem, no tiem divas ārstniecības iestādes tika iekļautas Ārstniecības iestāžu sarakstā, kuras sniedz medicīnas tūrisma pakalpojumus, vienai iestādei bija nepieciešams novērst neatbilstības normatīvo aktu prasību izpildē.

Ar sarakstu var iepazīties Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv ⇒ sadaļā Medicīnas tūrisms.

Saskaņā ar ĀIR un ĀPR regulējošajiem normatīvajiem aktiem, Inspekcija nodrošina aktuālās informācijas publisku pieejamību Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv ⇒ sadaļā Datubāzes.

2.5. Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole

Lai nodrošinātu uzraudzību farmācijas jomā, Inspekcija 2015.gadā veikusi 602 kontroles, pārbaudot normatīvo aktu prasību ievērošanu atbilstoši uzraudzības programmai un prioritātēm.

2015.gada farmācijas jomā plānotais izpildes rādītājs pārskata gadā (plānotais objektu skaits) ir 515. 2015.gadā farmācijas jomā ir veiktas 490 plānveida kontroles, 84 ārpusplāna kontroles un 28 priekšlikumu izpildes kontroles.

Zāļu kvalitātes monitoringa ietvaros zāļu kvalitātes kontrolei no zāļu lieltirgotavām izņemti 37 zāļu paraugi.

Tika izskatīti 148 zāļu drošības ātrās brīdināšanas (Rapid Alert) sistēmas ziņojumi un atsauktas 9 zāles Latvijā.

2.5.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.5.1.1. Veicot aptieku uzraudzību, īpašu vērību pievērst aptieku pieejamības nodrošināšanai un farmaceitiskās aprūpes kvalitāte

Aptieku pieejamība ir nepieciešama sabiedrībai kopumā un nozīmē ne tikai iespēju iegādāties aptiekā nepieciešamos medikamentus, bet arī ērtu iekļūšanu un pārvietošanos aptiekā, kā arī iespēju konsultēties ar farmaceitu. Tāpēc arī 2015.gadā aptieku vides pieejamības uzraudzība bija viena no Inspekcijas prioritātēm. Visās plānveida kontrolēs vienlaikus ar zāļu aprites uzraudzību tika vērtēta arī aptiekas vides pieejamība. 2015.gadā no plānveida kontrolētiem 224 objektiem, 56 (25%) konstatēja neatbilstību, 36 no tiem

neatbilstību novērsa noteiktā termiņā, bet 20 objektiem (9%), lai nodrošinātu vides pieejamību un farmaceitiskās aprūpes pieejamību apmeklētājiem ar funkcionāliem traucējumiem, ir nepieciešams ilgāks laika periods. Pievēršam īpašu vērību tiem objektiem, kuriem vēl nav beidzies noteiktais neatbilstību novēršanas termiņš.

Uzraugot farmaceitiskās aprūpes kvalitātes nodrošināšanu aptiekās visbiežāk konstatē:

- ka aptiekas darbam nepieciešamā dokumentācija ir nepilnīga vai tā nav aktualizēta - 140 (63%) objektos,
- ka ir neatbilstības zāļu izgatavošanas aprīkojuma, dokumentācijas un kvalitātes kontroles procedūrās – 52 (62%),
- joprojām tiek konstatēti pārkāpumi recepšu zāļu izsniegšanā bez receptes un psihotropo zāļu uzskaitē un glabāšanā – 31 (14%).

2.5.1.2. Nodrošināt kompensējamo zāļu izplatīšanas un pieejamības uzraudzību

Inspekcija kompensējamo zāļu izplatīšanas uzraudzību veic visās plānveida kontrolēs aptiekās un zāļu lieltirgotavās, kā arī kontrolēs pēc saņemtās informācijas. Izlases kārtībā kontrolē kompensējamo zāļu cenu, līdzmaksājumu un īpašo recepšu aizpildīšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām. Ja objektā konstatē cenu neatbilstību, tad tiek piemērots administratīvais sods.

Inspekcija saņēma un izskatīja iesniegumus par kompensējamo zāļu neesamību. Lai veiktu saņemtās informācijas pārbaudi, Inspekcija noskaidroja informāciju par zāļu pieejamību lieltirgotavās un kompensējamo zāļu neesamības gadījumā nosūtīja vēstules Nacionālajam veselības dienestam, lēmuma pieņemšanai par references zāļu svītrošanu no kompensējamo zāļu saraksta. 2015.gadā tika noskaidrota informācija par 51 kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto, tajā skaitā references zāļu, neesamību zāļu tirgū.

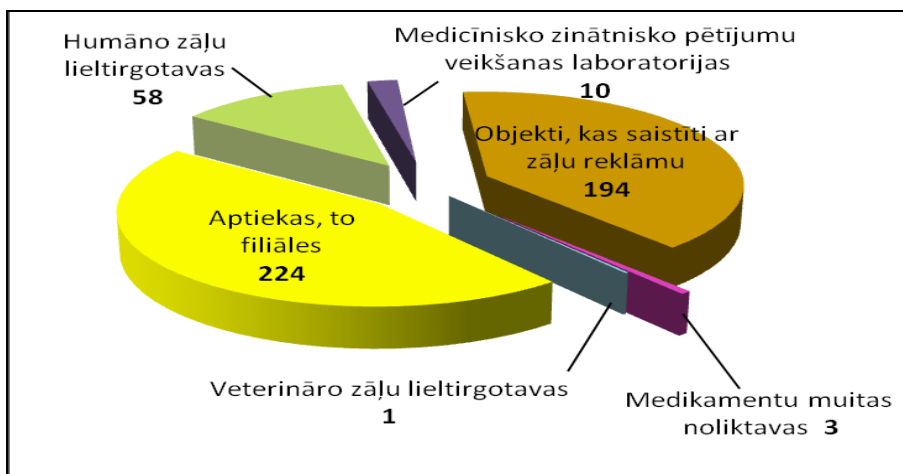
2.5.1.2. Veikt narkotisko un psihotropo zāļu aprites uzraudzību visos 2015.gadā kontrolējamajos farmaceitiskās darbības uzņēmumos.

Narkotisko un psihotropo zāļu aprites uzraudzība tiek veikta visās plānveida kontrolēs farmaceitiskās darbības uzņēmumos, kuri tiesīgi izplatīt psihotropās un narkotiskās zāles. 31 objektā konstatētas neatbilstības psihotropo zāļu aprītē, no kurām visbiežākās neatbilstības ir saistīts ar psihotropo zāļu uzskaiti un glabāšanu.

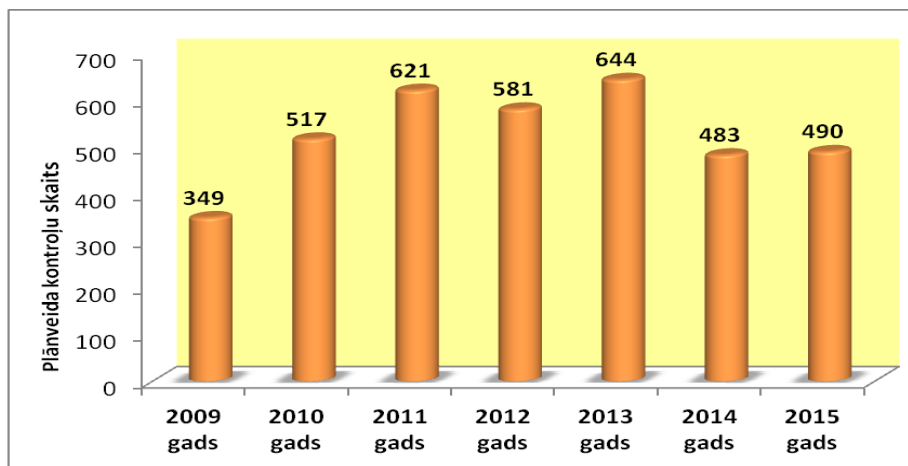
2.5.2. Pārskats par kontrolēm farmācijas uzraudzības jomā 2015.gadā.

Viena no Inspekcijas funkcijām ir uzraudzīt un kontrolēt farmācijas jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi attiecībā uz zāļu un veterināro narkotisko un psihotropo zāļu izplatīšanu un reklamēšanu visos zāļu izplatīšanas posmos. Galvenais farmācijas jomas uzraudzības uzdevums ir novērst potenciālos riskus, kuri var apdraudēt cilvēka veselību un drošību.

2015.gadā atbilstoši uzraudzības programmā attiecīgajam gadam apstiprinātajam biežumam un apjomam veiktas 490 plānveida farmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontroles.

21.attēls. Plānveida kontroļu sadalījums 2015.gadā

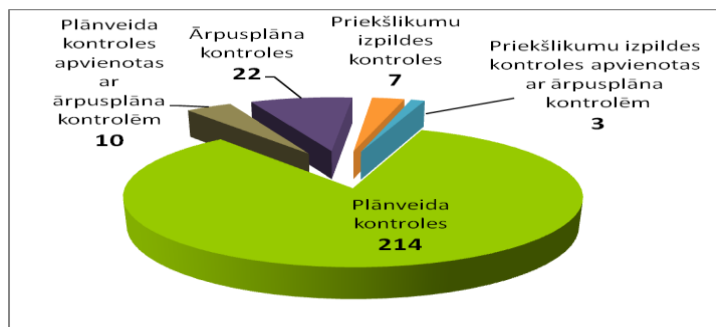
22.attēls. Plānveida kontroļu dinamika pa gadiem (2009.-2015.)

Pēdējos divos gados plānveida kontroļu skaits ir gandrīz nemainīgs, jo:

- joprojām augsts ir to aptieku skaits, kuru speciālās atļaujas (licences) pielikumā norādīts speciālās darbības nosacījums – zāļu izgatavošana aptiekā. Lai gan speciālā darbības nosacījuma saņemšanai aptieka apliecina, ka visas prasības zāļu gatavošanai ir nodrošinātas, veicot kontroli aptiekā konstatē neatbilstības, kuras uzdod novērst. Kontroļu ilgums minētajās aptiekās ir salīdzinoši ilgāks, jo nepieciešams kontrolēt zāļu izgatavošanai aptiekās noteiktās īpašās prasības, lai mazinātu riskus patērētājiem un nodrošinātu, ka visās aptiekās zāļu gatavošanu var nodrošināt atbilstoši. Inspekcijas amatpersonas veic arī izskaidrošanas darbu par iespējamiem riskiem, kas var rasties neievērojot prasības. Nepieciešams papildus laiks paziņojumu par konstatēto neatbilstību novēršanu izvērtēšanai un sarakstei saistībā ar trūkumu novēršanu;
- no plānveida 490 kontrolēm 23 (5%) kontrolēs papildus izskatīta informācija pēc saņemtā iesnieguma un 15 (3%) kontrolēs izņemti zāļu paraugi zāļu kvalitātes kontrolei, tādējādi palielinot kontroļu apjomu;
- izskatītas 104 sūdzības un iesniegumi no fiziskām un juridiskām personām;
- 2015.gadā Zāļu kontroles nodaļā bija samazināta kapacitāte, sakarā ar darbinieku prombūtni un vakantajām amatu vietām, kā arī darba laika papildus patēriņu jauno darbinieku apmācībai.

Aptiekas

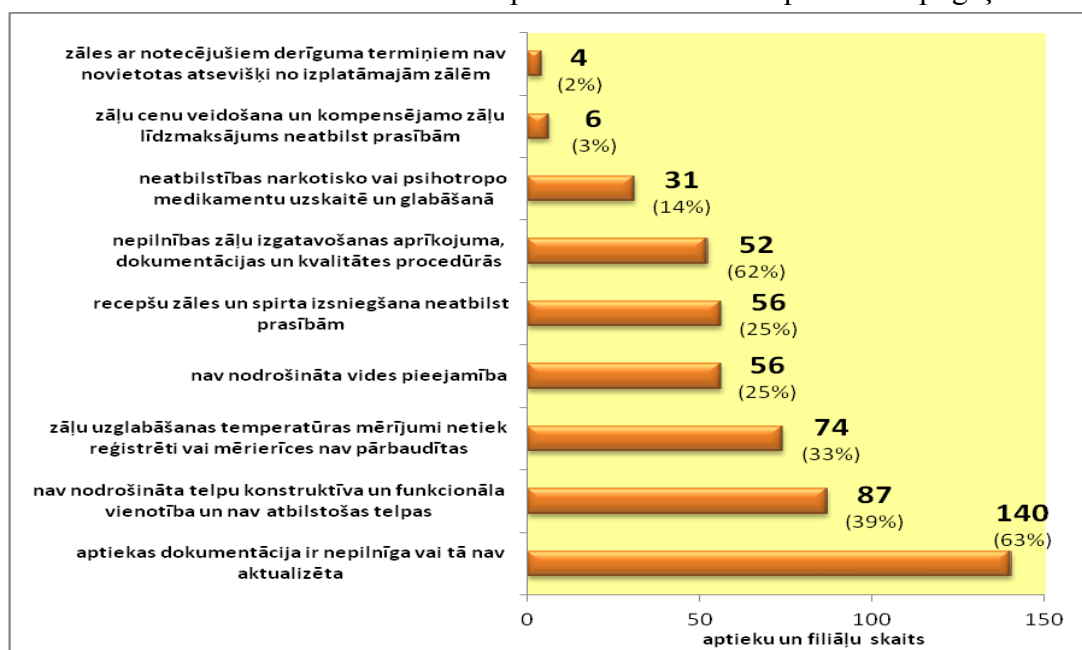
2015.gadā aptiekās un aptieku filiālēs veiktas 256 kontroles (234 aptiekā un 22 aptieku filiālēs).

23.attēls. Aptiekās un aptieku filiālēs veikto kontroļu sadalījums.

Veicot kontroles aptiekās, īpaša uzmanība tika pievērsta narkotisko, psihotropo zāļu aprites uzraudzībai, zāļu cenu, tajā skaitā kompensējamo zāļu cenu, uzraudzībai, aptieku vides pieejamības personām ar kustību traucējumiem uzraudzībai, kā arī zāļu izgatavošanas un kvalitātes kontroles procesa uzraudzībai. Aptieku kontrolēs konstatēts, ka aptiekas farmaceitisko darbību nodrošina atbilstoši normatīvo aktu prasībām, lai gan 199 (89%) no 224 plānveida kontrolēm aptiekās konstatētas atsevišķas neatbilstības prasību izpildē.

Biežāk konstatētās neatbilstības plānveida kontrolēs aptiekās atspoguļotas 24.attēlā.

24.attēls. Biežāk konstatētās neatbilstības plānveida kontrolēs aptiekās.

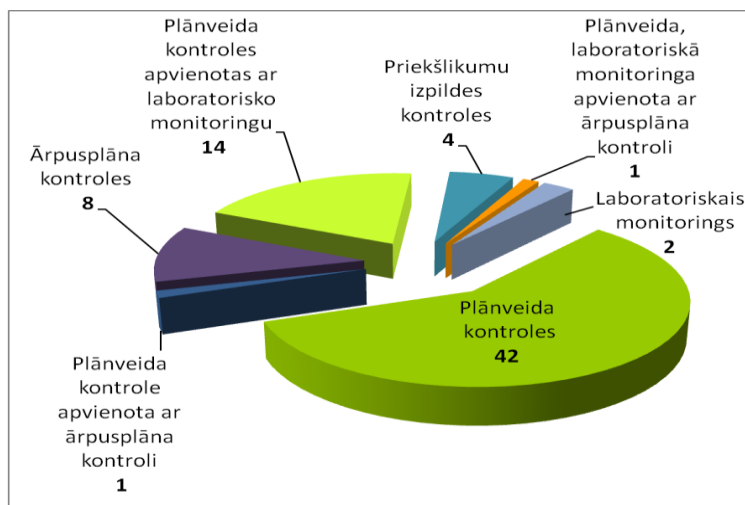
Konstatējot neatbilstību normatīvo aktu prasībām un ņemot vērā neatbilstību faktiskās novēršanas iespējas, aptiekai tiek noteikts konkrēts konstatēto neatbilstību novēršanas termiņš un uzdots noteiktā termiņā iesniegt Inspekcijā iesniegumu par konstatēto neatbilstību novēršanu. Izskatot saņemtos iesniegumus no aptiekām par konstatēto pārkāpumu novēršanu 2015.gadā veiktas 10 priekšlikumu izpildes kontroles objektā.

Zāļu lieltirgotavas

Veterināro zāļu lieltirgotava – Inspekcijas kompetencē ir narkotisko, psihotropo veterināro zāļu aprites uzraudzība veterinārajās zāļu lieltirgotavās. Pēc Pārtikas veterinārā dienesta reģistriem veterinārās psihotropās un narkotiskās zāles izplata viena veterināro zāļu

lieltirgotava, kurā tika veikta plānveida kontrole. Kontrolē konstatēts, ka objekts pilnībā atbilst narkotisko un psihotropo zāļu apriti regulējošo normatīvo aktu prasībām.

Zāļu lieltirgotavas - Zāļu lieltirgotavās 2015.gadā veiktas 72 kontroles.

25.attēls. Humāno zāļu lieltirgotavās veikto kontroļu sadalījums

Zāļu lieltirgotavās veiktas 58 plānveida kontroles, 5 kontrolēs (5 objektos) konstatētas neatbilstības. Konstatēts ka:

- mērīšanas līdzekļi nav kalibrēti/verificēti un temperatūras rādītāji telpās, iekārtās netiek reģistrēti;
- zāles iegādājās no piegādātājiem vai starpniekiem, kuru kvalifikācija nav atbilstoša;
- pavaddokumenti par zāļu izplatīšanu noformēti neatbilstoši prasībām;
- nav nodrošināta sabiedrībai pieejama informācija par izplatāmām zālēm, to cenām.

Zāļu kvalitātes kontrolei no zāļu lieltirgotavām 2015.gadā tika izņemti 37 zāļu paraugi. Zāļu paraugu izņemšanas plāns tiek saskaņots ar Zāļu valsts aģentūru un tas paredz zāļu paraugu atlasī, pamatojoties uz iespējamiem riskiem sabiedrības veselībai.

Muitas noliktavu uzraudzība

Muitas noliktavās, kurās tiek uzglabātas Latvijā ievesto zāļu kravas, līdz tās iziet visas muitas formalitātes, 2015.gadā tika veiktas 6 kontroles, no tām 3 plānveida kontroles.

3 kontrolēs pēc muitas noliktavas turētāja (īpašnieka) pieprasījuma pārbaudīta zāļu uzglabāšanas vieta un sniegti 3 atzinumi muitas noliktavas turētājam (īpašniekam) par apstākļu atbilstību normatīvajos aktos par zāļu izplatīšanu noteiktajām labas izplatīšanas prakses prasībām.

Neatbilstības konstatētas 1 kontrolē, kurā konstatēts, ka:

- telpas nav plānotas un pielāgotas tā, lai nodrošinātu nepieciešamos glabāšanas apstākļus, zonas nav skaidri marķētas;
- zāļu un vielu glabāšanas zonas nav skaidri nodalītas, marķētas.

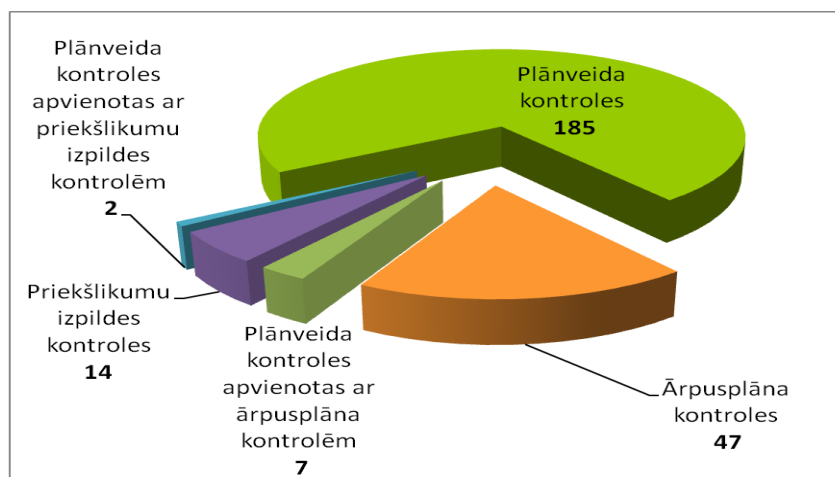
Medicīnisko zinātnisko pētījumu veikšanas laboratorijas

2015.gadā veiktas 10 kontroles pie juridiskām personām, kurām nepieciešam atļauja I, II un III sarakstā iekļauto augu, vielu un zāļu izmantošana medicīniskiem un veterinārmedicīniskiem zinātniskiem pētījumiem, fizikālo un ķīmisko īpašību noteikšanai, kā arī apmācībai.

Neatbilstības konstatētas 1 kontrolē: I, II un III sarakstā iekļauto augu, vielu, zāļu un produktu uzskaites kārtības paškontrolē neatbilst prasībām.

Zāļu reklāmas uzraudzība

Zāļu reklāmas uzraudzība tiek veikta visos zāļu izplatīšanas posmos, kā arī masu informācijas līdzekļos. Lai nodrošinātu uzraudzību, 2015. gadā tika veiktas 255 kontroles.

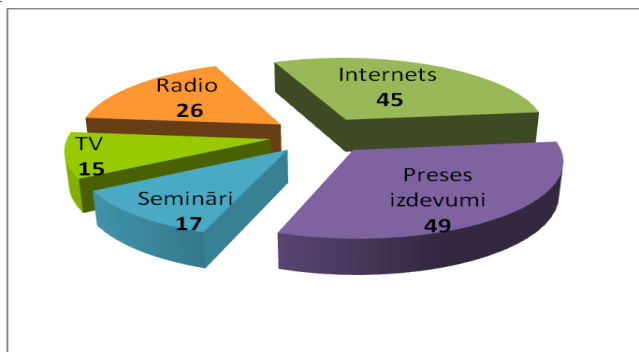

26.attēls. Zāļu reklāmas kontroļu sadalījums.

Zāļu reklāmas izplatīšanas uzraudzības nolūkā veiktas 194 plānveida kontroles, no kurām 67 (35%) kontrolē konstatētas neatbilstības normatīvo aktu prasībām.

Attiecībā uz objektiem, kuros veicama plānveida reklāmas uzraudzība, ir noteiktas zāļu reklāmas riska grupas, kurām nepieciešama pastiprināta uzraudzība un kontrole:

- pēc zāļu reklāmas mērķauditorijas (sabiedrībai paredzētā reklāma, speciālistiem paredzētā reklāma) - sabiedrībai paredzētā reklāma ietilpst augstāka riska grupā, jo sabiedrības locekļi atšķirībā no speciālistiem mazāk kritiski spēj izvērtēt sniegto informāciju par zālēm;
- pēc zāļu reklāmas mērķauditorijas lieluma - zāļu reklāma, kas pieejama plašākai auditorijai (internets, televīzija un citi masu informācijas līdzekļi) ietilpst augstākā riska grupā.

27.attēls. Plānveida kontroļu sadalījums citos objektos, kuros izplata zāļu reklāmu.

Visbiežāk konstatētie zāļu reklamēšanas pārkāpumi ir:

- sabiedrībai paredzētajā zāļu reklāmā:
 - kurā nenorāda visu nepieciešamo informāciju par zāļu pareizu lietošanu;

- kurā iekļautas atsauces uz zinātnieku, veselības aprūpes darbinieku vai tādu personu ieteikumiem, kuri savas popularitātes dēļ varētu veicināt zāļu lietošanu;
- kura vērsta uz bērnu uzmanības piesaistīšanu,
- interneta vietnēs, kurās konstatē neregistrētu recepšu zāļu izplatīšanu,
- negodīga un maldinoša komercprakse - patērētājiem tiek izplatīta informācija piedāvējot produktam zālēm līdzvērtīgas īpašības.

Ja Inspekcija, konstatē zāļu reklāmas neatbilstību, tad izvērtējot konstatētā pārkāpuma raksturu un iespējamo ietekmi, tā pieņem vienu no Reklāmas likuma vai Negodīgas komercprakses aizlieguma likumā minētajiem pienākumiem – uzdod noteiktā termiņā nodrošināt reklāmas vai komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām, ierosināt, lai reklāmas devējs vai reklāmas izplatītājs rakstveidā apņemas noteiktajā termiņā novērst konstatētos pārkāpumus vai izbeigt lietu izsakot aizrādījumu.

Tādos gadījumos, kad tiek izplatītas neregistrētas zāles neatļautās vietās, tajā skaitā interneta vietnēs, vai izplatīti produkti, kuriem tiek piedēvētas ārstnieciskas īpašības tiek piemērots administratīvais sods par neatļautu zāļu izplatīšanu.

Iesniegumu izskatīšana farmācijas jomā

Farmācijas jomā 2015. gadā izskatīti 104 iesniegumi no fiziskām un juridiskām personām. Pēc izvērtēšanas par pamatotiem tika atzīts 41 iesniegums.

- 17 iesniegumi par zāļu izplatīšanas kārtības neievērošanu aptiekās. Iesniedzēji bija neapmierināti par zāļu izsniegšanas kārtības neievērošanu.
 - 1 gadījumā farmaceits izsniedzis citas recepšu zāles.
 - 2 gadījumos bija izsniegtas zāles ar beigušos derīguma termiņu.
 - 2 gadījumos zāļu iepakojumos konstatēta neatbilstošu zāļu lietošanas instrukcija.
 - 1 gadījumā KZS zāles izsniedz pret recepti, kurā izmantotas svešas personas dati.

Tika izskatītas sūdzības par aptieku telpu, personālu, darba laiku, farmaceitisko aprūpi un aptieku vides pieejamības neatbilstību.

- 11 iesniegums par zāļu reklāmas neatbilstību. Iesniegumos izteiktas pretenzijas, ka sabiedrībai izplatītie reklāmas materiāli nav noformēti atbilstoši normatīvo aktu prasībām, ka sabiedrībai tiek reklamētas recepšu zāles. Par maldinošas informācijas izplatīšanu veselības aprūpes speciālistiem un pacientiem.
- 3 iesniegumi par kompensējamo zāļu sarakstā iekļauto zāļu neesamību tirgū.
- 2 iesniegumi par zāļu izplatīšanas kārtības neievērošanu citos objektos. Vienā izplata zāles bez speciālās atļaujas saņemšanas, otrā izplata zāles ar beigušos derīguma termiņu.
- 7 iesniegumi par zāļu, tai skaitā kompensējamo zāļu cenām. Patērētāji izteica neapmierinātību par nepamatoti augstajām zāļu cenām.

Saņemti iesniegumi par kompensējamo zāļu līdzmaksājuma piemērošanu neatbilstoši normatīvo aktu prasībām.

- 1 iesniegums par zāļu izplatīšanas kārtības neievērošanu zāļu lieltirgotavā. Izskatīta iesniegtā informācija par paralēli importēto zāļu neatbilstošu izplatīšanu.

2.6. Paaugstināta riska objektu uzraudzība

Atbilstoši Inspekcijas 2015.gada uzraudzības darba plānam ieplānotais kontroļu skaits 2661, pārskata periodā veiktas 2740 plānveida kontroles, kas ir par 3% vairāk nekā plānots.

Kopā kontrolēti 2740 paaugstināta riska objekti, no tiem 1486 objekti atbilst normatīvo aktu prasībām, 726 objektos atskaides periodā neatbilstības novērstas.

Lai nodrošinātu valsts uzraudzību un kontroli paaugstināta riska objektos, Inspekcija 2015.gadā veikusi 2740 plānveida kontroles un 199 kontroles tikai pēc informācijas vai pieprasījuma saņemšanas (iedzīvotāju, juridisku personu iesniegumiem, citu iestāžu informācijas), papildus veiktas 811 priekšlikumu izpildes kontroles, kuru rezultātā un attālināti tika novērsti plānveida kontrolēs konstatētie normatīvo aktu prasību pārkāpumi atskaides periodā.

2.6.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.6.1.1. Sociālās aprūpes iestāžu (SAI) kontrole, aptverot bērnu SAI un pieaugušo SAI, kurās nav novērstas iepriekšējā uzraudzības periodā konstatētas neatbilstības.

Inspekcijas uzraudzībā 2015. gadā bija 179 SAI, no kurām bērnu – 41. Prioritātes ietvaros 2015.gadā tika ieplānotas kontroles visās bērnu SAI un 59 pieaugušo SAI. Paralēli tika veiktas arī kontroles pēc saņemtas informācijas (iesniegumi, informācija no citas iestādes).

Inspekcija kopumā veica 153 plānveida kontroles SAI, t.sk. 44 plānveida kontroles bērnu SAI un 109 plānveida kontroles pieaugušo SAI.

2015.gadā neatbilstības normatīvo aktu prasībām tika konstatētas 62 (57%) pieaugušo SAI (2014.gadā – 65%) un 22 (50%) bērnu SAI (2014.gadā – 66%). Biežākās konstatētās neatbilstības bija personas medicīnisko grāmatīņu neesamība kontroles laikā, dzīvojamo istabu – guļamtelpu nepietiekama platība, lifta neesamība un nenodrošināta iespēja iekļūt tajā ar ratiņkrēslu, margu trūkums gaiteņos, kāpnēs un gultas veļas maiņas biežumu. Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, neatbilstību līmenis mazinājies.

Izglītības un audzināšanas iestāžu kontrole:

6.2.1.2. Pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju (BUPS) kontrole

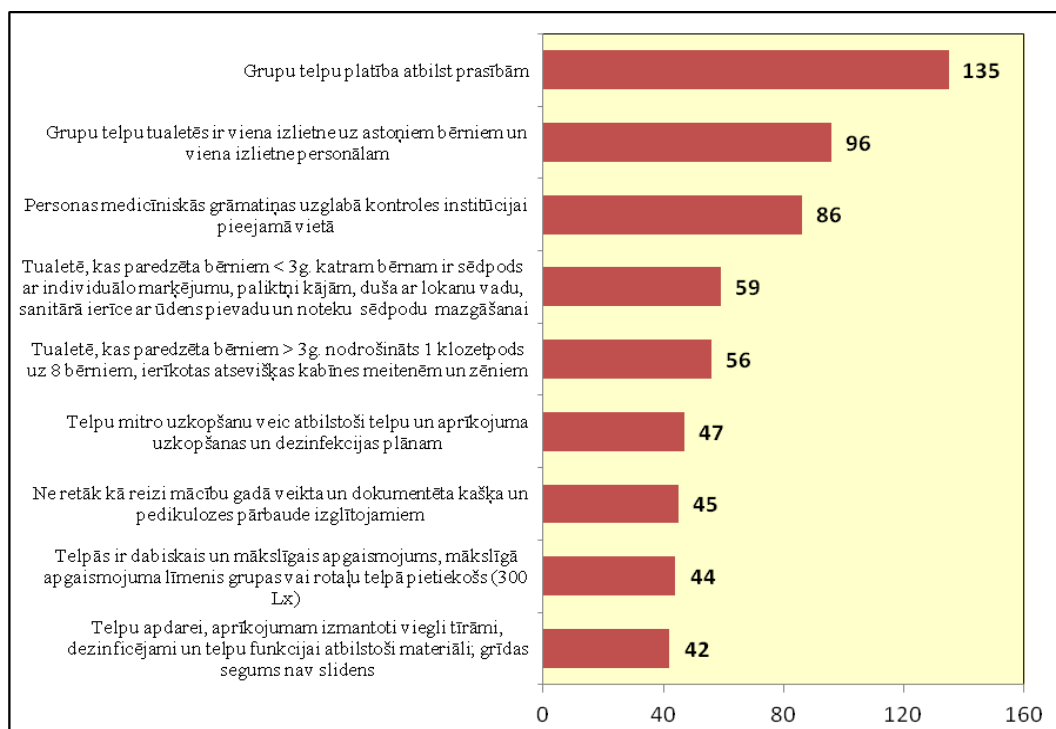
Inspekcija 2015.gadā veica 18 plānveida kontroles BUPS, neatbilstības normatīvo aktu prasībām konstatētas 16 plānveida kontrolēs. Biežākās neatbilstības BUPS bija saistītas ar mitro telpu uzkopšanas režīma ievērošanu un pietiekamu apgaismojuma līmeni telpās.

2.6.1.3. Pirmsskolas izglītības iestāžu (PII) kontrole, apverot PII, kurās iepriekš konstatētas un nav novērstas neatbilstības un PII, kurās kontrole nav veikta 2014.gadā.

Inspekcijas uzraudzībā 2015. gadā bija 802 pirmsskolas izglītības iestādes. Prioritātes ietvaros 2015.gadā tika ieplānotas kontroles 422 PII, kurās iepriekš konstatētas un nav novērstas neatbilstības un 215 PII, kurās kontrole nebija veikta 2014.gadā.

Kopumā Inspekcija veica 678 plānveida kontroles PII, neatbilstības normatīvo aktu prasībām konstatētas 396 (58%) plānveida kontrolēs (2014.gadā – 83%) no veiktā plānveida kontroļu skaita. Līdz ar 17.09.2013. MK noteikumu Nr.890 „Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu” (Noteikumi Nr.890) spēkā stāšanos 2014.gada 1.janvārī, turpmāk uz visām

iestādēm attiecas prasība par minimālo telpu platības ievērošanu un sanitārtehnisko ierīču skaita nodrošinājumu, kas iepriekš bija obligāta tikai jaunbūvējamām un rekonstruējamām iestādēm. Sakarā ar to, ka daudzas PII un BUPs nevarēja nodrošināt grupas un guļamtelpu platības atbilstību noteikumu Nr.890 prasībām un, lai neveidotos situācijas, kad nodrošinot atbilstošu telpu platību no nokomplektētajām grupām ir jāatskaita bērni un tiek liegts pirmsskolas izglītības vai uzraudzības pakalpojums, prasībām attiecībā uz telpu minimālo platību un sanitārtehnisko ierīču skaitu tika noteikts pārejas periods līdz 2020.gada 1.janvārim ar 14.07.2015. veiktiem Noteikumu Nr.890 grozījumiem. Tādējādi neatbilstību samazinājums 2015.gada PII plānveida kontrolēs saistāms ar veiktajiem grozījumiem Noteikumos Nr.890, kas stājās spēkā 12.08.2015.

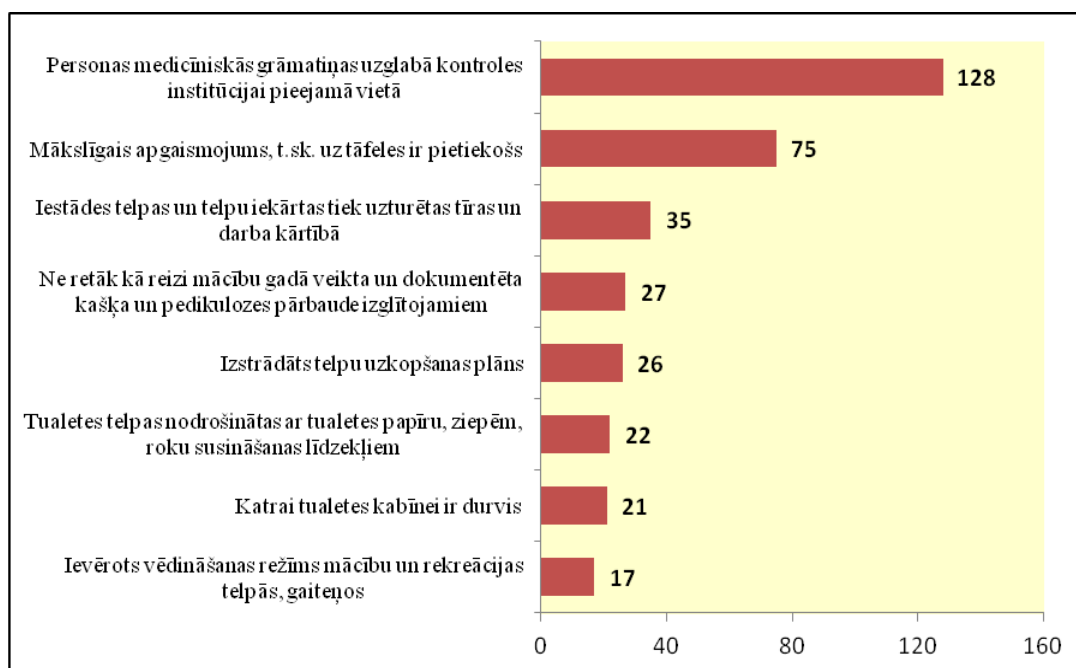
28.attēls. Biežāk konstatēto prasību neatbilstību gadījumu skaiti pirmsskolas izglītības iestādēs, veiktajās 678 plānveida kontrolēs 2015. gadā.

6.2.1.4. Vispārīzglītojošo izglītības iestāžu kontrole, kurās iepriekš konstatētas un nav novērstas neatbilstības, iestādes, kurās tiks izmitināti XI Bērnu dziesmu svētku dalībnieki un iestādes, kurās kontrole nav veikta 2014.gadā.

Inspekcijas uzraudzībā bija 1040 vispārējās izglītības mācību iestādes. Prioritātes ietvaros 2015.gadā tika ieplānotas 348 kontroles vispārējās izglītības iestādēs, kurās iepriekš konstatētas un nav novērstas neatbilstības, 59 izglītības iestādēs, kurās tiks izmitināti XI Bērnu dziesmu svētku dalībnieki un 144 iestādēs, kurās kontrole nav veikta 2014.gadā.

Kopumā Inspekcija veica 675 plānveida kontroles vispārējās izglītības mācību iestādēs, neatbilstības normatīvo aktu prasībām konstatētas 320 (47%) plānveida kontrolēs (2014.gadā – 54%) no veiktā plānveida kontroļu skaita. Jāatzīmē, ka 21.08.2015. stājās spēkā grozījumi 27.12.2002. MK noteikumos Nr.610 „Higiēnas prasības vispārējās pamatzglītības, vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēm”, kur būtiskākā izmaiņa

saistīta ar obligātu minimālo telpu platību viena izglītojamā vietai visās izglītības iestādēs no 2020.gada 1.septembra, kas iepriekš bija obligāta tikai jaunbūvējamām un rekonstruējamām iestādēm, tā nodrošinot visiem bērniem vienādus apstākļus, pietiekamu gaisa cirkulāciju telpās, samazinātu infekciju slimību izplatības risku un mazinātu traumatisma iespējamību.

29.attēls. Biežāk konstatēto prasību neatbilstību gadījumu skaits vispārējās izglītības iestādēs, veiktajās 675 plānveida kontrolēs 2015. gadā.

Pasaules veselības organizācijas pētījuma „Skolu iekštelpu gaisa kvalitāte” ietvaros Inspekcija veica apsekojumu 14 skolās no 2015.gada 14.septembra līdz 2016.gada 8.janvārim, ņemot vērā pieredzi un secinājumus izmēģinājuma posmā 2013.gadā, kura laikā tika apsekotas 4 skolas.

Pētījums Latvijā 2013.gadā tika uzsākts, pamatojoties uz Eiropas vides un veselības ministru Parmas konferencē 2010.gada 11.martā pieņemto Deklarāciju par vidi un veselību ar sasniedzamiem mērķiem attiecībā uz bērniem drošu un veselīgu vidi. Parmas deklarācijā nosaukto mērķu sasniegšanai, Pasaules veselības organizācija izstrādāja noteiktus rādītājus, kas atspoguļos skolu vides (īpaši iekštelpu) gaisa kvalitāti Eiropas valstīs. Apsekojumā Latvijā izvērtēja šādus rādītājus:

1. Pelējuma un mitruma klātbūtne atsevišķās skolas telpās un to ietekme uz iekštelpu gaisu;
2. Ogļskābās gāzes (CO₂) koncentrācija mācību telpās, veicot mērījumus iekštelpu gaisā.
3. Piekļuve sanitārajām ierīcēm skolās, pienācīga to ekspluatācija un apkope, skolēnu apmierinātība;
4. Personīgās higiēnas iemaņas skolēniem;
5. Veselīga pārvietošanās no mājām uz skolu (ar kājām, ar velosipēdu);
6. Smēķēšanas paradumi un profilakse skolēniem (skolas teritorijā, ģimenē);

Apsekojuma rezultāti tiks apkopoti un katra skola, kura piedalījās, saņems provizoriskos savas skolas rezultātus un ieteikumus veselīgas vides veicināšanai. Pētījuma rezultāti tiks publicēti arī apkopotā veidā par visām pētījumā iesaistītajām skolām.

Inspekcijas izskatītie epidemiologu ziņojumi un iesniegumi par neatbilstībām sociālajās aprūpes iestādēs un pirmsskolas izglītības iestādēs

2015. gadā saņemti 20 ziņojumi par saslimšanas gadījumiem paaugstināta riska objektos (sociālās aprūpes iestādēs, pirmsskolas izglītības iestādēs vispārējās izglītības iestādēs) un pēc nepieciešamības ziņojumos minētajos objektos veiktas 28 kontroles.

2015.gadā Inspekcija saņēma 8 iesniegumus sabiedrības veselības jomā par neatbilstībām pieaugušo aprūpes iestādēs. No tiem četri iesniegumi pamatoti.

Visos iesniegumos norādītas neatbilstības par higiēnas noteikumu pārkāpumiem

Saņemti 18 iesniegumi par neatbilstībām pirmsskolas izglītības iestādēs. No tiem 14 iesniegumos norādītas higiēnas noteikumu pārkāpumu neatbilstības. Trīs iesniegumi pamatoti. Vienā iesniegumā, kurš atzīts par nepamatotu, minēti darbinieku darba apstākļi. Trīs iesniegumi (nepamatoti) saņemti par neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanu PII.

Saņemti 13 iesniegumi par higiēnas noteikumu neatbilstībām izglītības iestādēs, no tiem 10 pamatoti. Septiņi iesniegumi (6 pamatoti) par higiēnas noteikumu neatbilstībām. Divi iesniegumi (nepamatoti) par pedikulozes esamību. Četri iesniegumi (2 pamatoti) par insektu esamību (1 iesniegumā minēta arī grauzēju esamība).

Viens iesniegums saņemts par higiēnas noteikumu neatbilstībām pārtikas aprītē. Iesniegums pārsūtīts PVD, jo neatbilst Inspekcijas profilam.

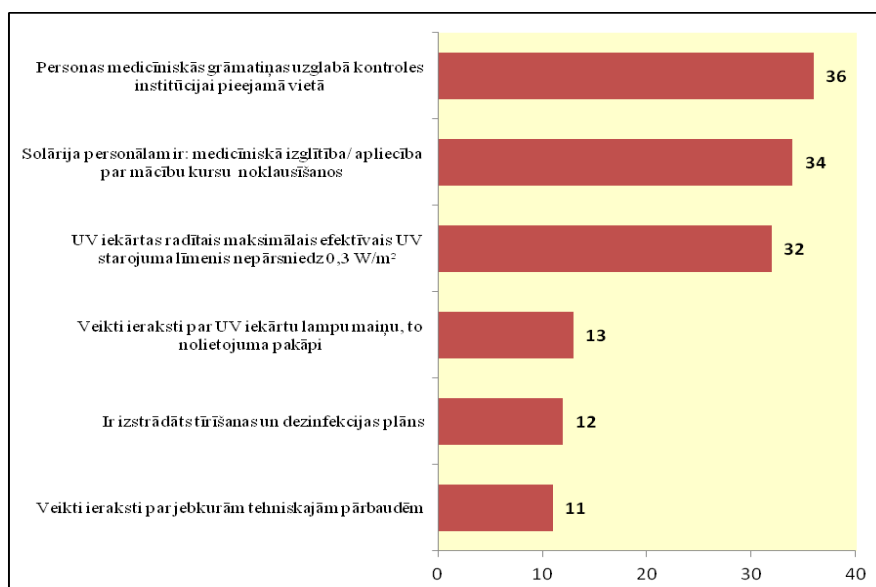
2.6.1.5. Skaistumkopšanas iestāžu kontrole, aptverot iestādes, kurās iepriekš konstatētas neatbilstības saistībā ar darba piederumu nodrošinājumu un apstrādi, iestādes, kurās kontrole nav veikta 2012.-2014.gadā

2015.gadā Inspekcijas uzraudzībā bija 2441 skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēji (jaukta tipa pakalpojumu uzņēmumi, frizētavas, kosmētiskie kabineti). Lai novērstu infekcijas slimību izplatīšanās draudus pakalpojumu saņēmēju vidū, prioritātes ietvaros 2015.gadā tika iepļānotas 133 kontroles iestādēs, kurās iepriekš konstatētas neatbilstības saistībā ar darba piederumu nodrošinājumu un apstrādi, 1182 iestādēs, kurās kontrole netika veikta 2012.-2014.gadā, 52 solāriju studijas, kur iepriekš konstatētas neatbilstības un 40 solāriju studijas, kuros kontrole līdz šim nav veikta.

Inspekcija 2015.gadā veica 687 plānveida kontroles skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēju objektos un 68 plānveida kontroles solāriju studijās. No plānveidā kontrolētiem skaistumkopšanas pakalpojumu sniedzēju objektiem 23% (2014.gadā – 28%) tika konstatētas neatbilstības saistībā ar epidemioloģiskās drošības jomu (darba instrumentu komplektu skaits, to tīrīšana, dezinfekcija un sterilizācija).

2.6.1.6. Solāriju pakalpojumu sniedzēju kontrole, kur iepriekš konstatētas neatbilstības un kuros kontrole līdz šim nav veikta

Neatbilstības normatīvo aktu prasībām solāriju studijās konstatētas 54 (79%) plānveida kontrolēs (2014.gadā – 76%) no veiktā plānveida kontroļu skaita.

30.attēls. Biežāk konstatēto prasību neatbilstību gadījumu skaits solāriju studijās, veiktajās 68 plānveida kontrolēs 2015. gadā.

2.7. Iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzība

Kopš 2010.gada stabili pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kam piegādātais ūdens atbilst nekaitīguma un kvalitātes prasībām.

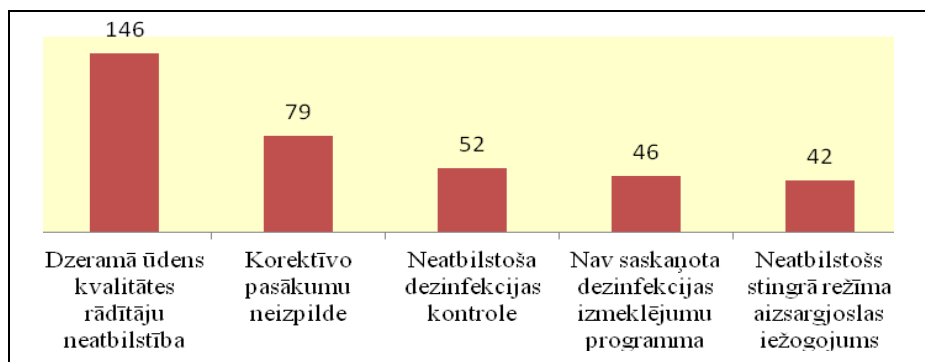
2.7.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.7.1.1. Ūdensapgādes sistēmu uzraudzība un kontrole: prioritāras ŪAS kam: īpašo normu piešķiruma beigu termiņš 2015.gadā, ja nav pierādījumu, ka tiks panākta atbilstoša dzeramā ūdens kvalitāte; 2013.gada un 2014.gada plānveida kontrolēs ir konstatētas neatbilstības un nav pierādījumu, ka attiecīgās neatbilstības ir novērstas; auditmonitoringa ietvaros konstatēti dzeramā ūdens robežvērtību pārsniegumi.

Inspekcijas uzraudzībā ir 1292 ūdensapgādes sistēmas (turpmāk – ŪAS). 2015.gadā Inspekcija veica 683 plānveida kontroles publiskajos ŪAS objektos, kas ir par 3,5% vairāk nekā tika plānots. Plānveida kontroles gaitā konstatēts, ka 51% no visām kontrolētajām sistēmām (348 ŪAS) pilnībā atbilst normatīvu prasībām, bet 47,7% (326 ŪAS) tika konstatētas neatbilstības atsevišķu prasību izpildē. Salīdzinot ar 2014.gadu, par 3,7 procentpunktiem palielinājies atbilstošo ŪAS īpatsvars. 2015.gadā 5 ŪAS tika atzītas par noteikumu prasību neatbilstošām.

2015.gadā Inspekcija veica 68 priekšlikumu izpildes kontroles, pēc kurām 39 ŪAS atzītas par pilnībā atbilstošām. Rezultātā atskaites periodā kontrolētās 387 ŪAS pilnīgi atbilst normatīvu prasībām.

2015.gadā plānveida kontrolēs visbiežāk tika konstatētas neatbilstības par dzeramā ūdens kvalitāti (146 neatbilstības), korektīvo pasākumu izpildi/rezultatīvitāti (79 neatbilstības), dezinfekcijas efektivitātes kontroli (52 neatbilstības) un dezinfekcijas izmeklējumu programmas saskaņošanu (46 neatbilstības), kā arī stingrā režīma aizsargjoslas iezogojumu (42 neatbilstības) (skatīt. 31.attēlu).

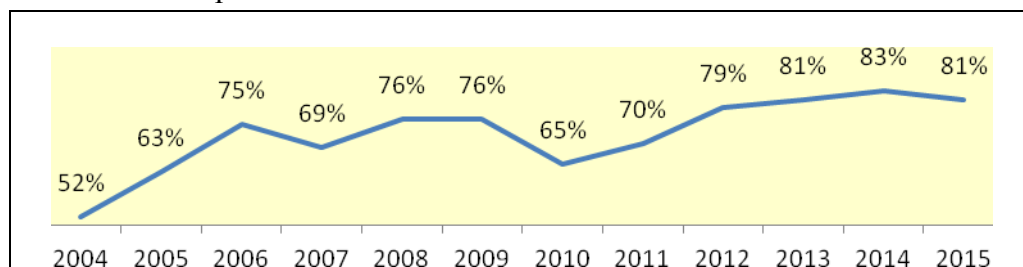
31.attēls. Biežāk konstatētās neatbilstības 2015.gadā, skaits

Atzinumi par dzeramā ūdens īpašo normu piemērošanu 2015.gadā izsniegti 23 ūdensapgādes sistēmām. Uz 2015.gada 31.decembri īpašās normas ir spēkā 86 ŪAS, tostarp 25 ŪAS – pirmā reize, 33 ŪAS – otrā reize, 28 ŪAS – trešā reize. 2015. gadā īpašo normu piemērošanas termiņš beidzās 52 ŪAS. Inspekcijas veikto kontroļu rezultāti liecina, ka 27 ŪAS ir panākta atbilstoša dzeramā ūdens kvalitāte, 14 ŪAS turpinās korektīvo pasākumu īstenošana, bet 3 ŪAS ir piešķirtas atkārtotas īpašās normas.

2015.gadā no iedzīvotājiem saņemti 37 iesniegumi par nekvalitatīvu dzeramo ūdeni, 19 iesniegumi tika atzīti par pamatotiem, kopumā to izskatīšanai tika veiktas 29 kontroles un paņemti 34 ūdens paraugi.

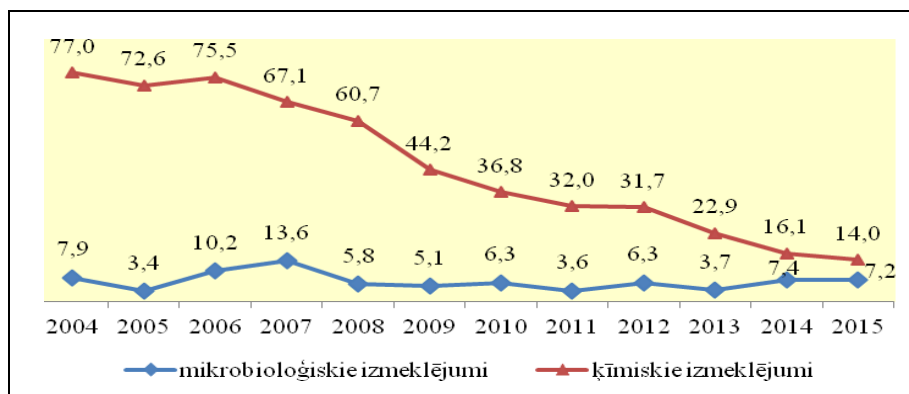
Dzeramā ūdens auditmonitoringa īstenošana

2015.gadā valsts auditmonitoringa ietvaros dzeramā ūdens kvalitāte tika laboratoriski pārbaudīta 159 ūdensapgādes sistēmās, ņemot ūdens paraugus 207 punktos. Normatīviem atbilstošu dzeramo ūdeni saņem lielākā daļa Latvijas iedzīvotāju, respektīvi – 81% (32.attēls.). Kopš 2010.gada stabili pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kam piegādātais ūdens atbilst nekaitīguma un kvalitātes prasībām.

32.attēls. Iedzīvotāju īpatsvars (%), kam piegādā atbilstošas kvalitātes dzeramo ūdeni 2004.-2015.g.

2015.gada auditmonitoringa rezultāti liecina, ka ir samazinājusies ķīmiskās kvalitātes rādītāju neatbilstība no 16,1% 2014.gadā līdz 14,0%. Analizējot izmeklēto ūdens paraugu neatbilstības dinamiku ilgākā laika periodā, kopš 2004.gada vērojama dzeramā ūdens ķīmiskās kvalitātes uzlabošanās. Mikrobioloģisko rādītāju neatbilstība tika konstatēta 7,2% paraugos, kas ir līdzīgi kā iepriekšējā periodā.

33.attēls. Dzeramā ūdens kvalitātes standartiem neatbilstošo paraugu īpatsvara dinamika (%) pēc ķīmiskajiem un kopējiem mikrobioloģiskajiem rādītājiem 2004.-2015.gadā

2015.gada 20.oktobrī pieņemti grozījumi Noteikumos Nr.235., nosakot prasības **radioaktīvo vielu rādītāju monitoringam**, tādējādi integrējot Padomes 2013.gada 22.oktobra Direktīvas 2013/51/EURATOM (ar ko nosaka iedzīvotāju veselības aizsardzības prasības attiecībā uz radioaktīvām vielām dzeramajā ūdenī) prasības nacionālajā likumdošanā. No tām izriet, ka katram ūdens piegādātājam un komersantam vismaz vienu reizi jaunas dzeramā ūdens ņemšanas vietas izmantošanas laikā ir jāiegūst informācija par radioaktīvo vielu rādītāju (radons, tritijs, indikatīvā doza) koncentrāciju, bet komersantam, kas fasē ūdeni tirdzniecībai, papildus tam ik gadu jākontrolē radona līmenis ūdens ieguves vietā.

Radioaktīvo vielu monitoringu īsteno valsts SIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Monitoringu var neveikt, ja ir pietiekami pierādījumi, ka konkrētajā ģeogrāfiskajā teritorijā nav iespējama tāda radioaktīvās vielas koncentrācija dzeramajā ūdenī, kas varētu pārsniegt normatīvās vērtības. Par radonu šādu pierādījumu nav, tāpēc 2016.gadā paredzēts veikt vienreizējus radona mērījumus ~156 ŪAS. Ja būs pārsniegumi, turpmāk ūdens piegādātājam vajadzēs veikt monitoringu. Valsts vides dienests 2016.gadā mērīs radona koncentrāciju 500 mājāsaimniecībās Latvijā 1.stāva dzīvojamo telpu gaisā ar pasīvajiem analizatoriem.

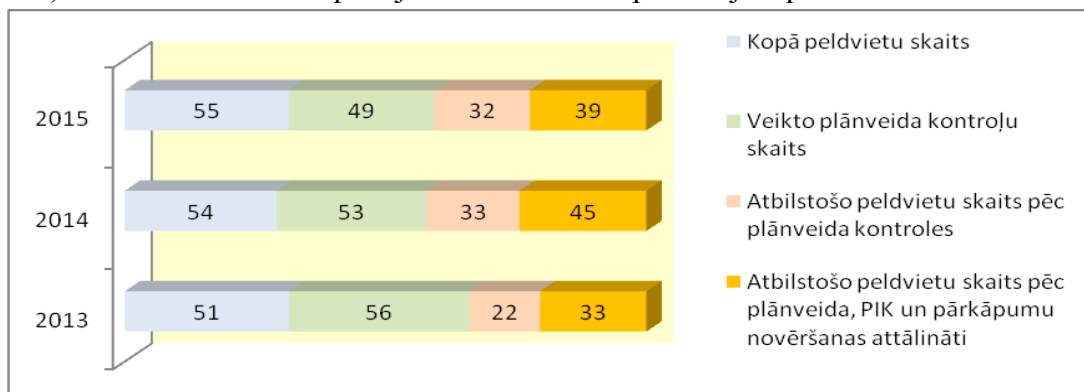
2015.gada nogalē ir stājusies spēkā Komisijas 2015.gada 6.oktobra Direktīva 2015/1787, ar ko groza II un III pielikumu Padomes Direktīvā 98/83/EK par dzeramā ūdens kvalitāti. Jaunie noteikumi faktiski atceļ dalījumu kārtējā un audita monitoringā, tā vietā sadalot rādītājus 2 grupās un paredzot tām atšķirīgus izmeklējumu nosacījumus. A grupas rādītāji: E. coli, kolibaktērijas, koloniju skaits 22°C, krāsa, duļķainība, garša, aromāts, pH, elektrovadītspēja + citi rādītāji, kas izriet no sistēmas riska novērtēšanas (biežāka paraugu ņemšana, nosacīti kā kārtējā monitoringā). B grupas rādītāji: pārējie, kas nav A grupā (retāka paraugu ņemšana, apmēram kā auditmonitoringā). Var paredzēt iespēju atkāpties no B daļā noteiktajiem parametriem un paraugu ņemšanas biežumiem, ja vien tiek veikta riska novērtēšana (Ūdens drošības plāni). Grozījumi nacionālajā likumdošanā ir jāpārņem līdz 2017.gada 27.oktobrim, par to atbildīga ir Zemkopības ministrija.

2.7.1.2. Prioritāri peldvietas, kurām 2014.gada peldsezonā plānveida kontrolēs konstatētas neatbilstības un nav veiktas kontroles iepriekšējā peldsezonā, 2015. gadā no jauna izveidotās peldvietas.

2015.gadā Inspekcijas uzraudzībā bija 55 valsts oficiāli atzītas peldvietas, kurās uzraudzības programmas ietvaros tika veiktas kontroles, kā arī veikts ūdens kvalitātes monitorings. 2015.gada peldsezonā Inspekcija kopā veikusi 59 peldvietu apsekojumus, lai

izvērtētu, kā tiek ievērotas prasības, kas peldvietām izvirzītas MK noteikumos. Veiktas 49 peldvietu plānveida kontroles, tai skaitā no jauna izveidotajās 2 peldvietās un peldvietās, kurās iepriekšējā peldsezonā plānveida kontrolēs tika konstatētas neatbilstības. 10 peldvietās tika veiktas atkārtotas kontroles priekšlikumu izpildes pārbaudei.

2015.gadā, salīdzinot ar 2014.gadu, bija lielāks skaits peldvietu, kurās pirmreizēji apsekojot peldvietu plānveida kontrolē netika konstatēti nekādi pārkāpumi – 65% (2014. gadā 61%). Pēc priekšlikumu izpildes kontroles (6 peldvietas) un pārkāpumu novēršanas attālināti (1 peldvieta) bez neatbilstībām kopā bija 80% no visām apsekotajām peldvietām.

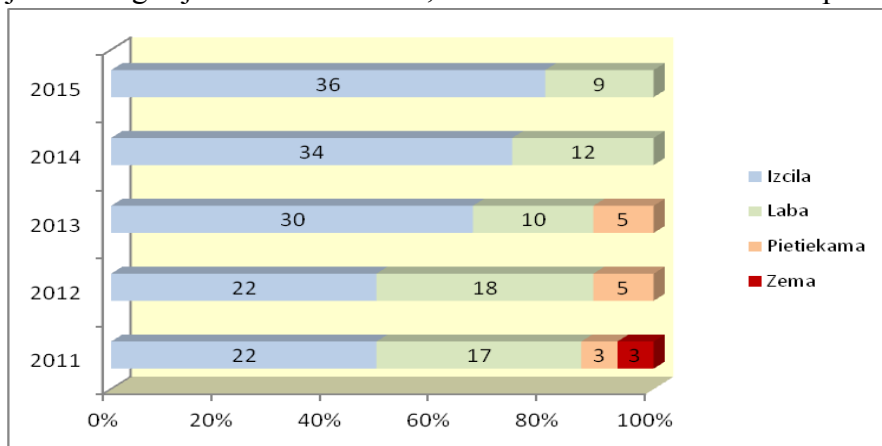

34.attēls. Kopējais peldvietu atbilstības statuss pēc 2015. gada peldsezonā veiktajām pārbaudēm salīdzinājumā ar 2013. un 2014. gadu.

Tāpat kā iepriekšējos gados, visvairāk peldvietu apsaimniekotājiem tika norādītas nepilnības saistībā ar peldvietās izvietoto informāciju – 65% gadījumu no visiem pārkāpumiem. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, mazāk ir konstatēto pārkāpumu, kas saistīti ar peldvietu uzturēšanas un higiēnas prasību neievērošanu – 16 % no visiem pārkāpumiem (2014. gadā - 32 %), bet vairāk ir pārkāpumu, kas saistīti ar nepietiekamu nodrošinājumu ar labiekārtojuma elementiem – 19 % (2014. gadā - 6 %).

Peldsezonā monitoringa programmas ietvaros tika paņemti 275 ūdens paraugi (55 peldvietas, 5 reizes peldsezonā). Aizliegums peldēties augsta mikrobioloģiskā piesārņojuma dēļ tika noteikts 1 reizi Daugavas peldvietā “Rumbula”.

Visu peldvietu ilglaicīgā kvalitāte pēc 2012.-2015.gada peldsezonu datiem atbilst obligātajām kvalitātes prasībām. Nevienai no peldvietām netika noteikta ne pietiekama, ne zema kvalitāte. Kopumā peldvietu īpatsvars atbilstoši peldūdens kvalitātes ilgtermiņa novērtējuma kategorijām ir – 80% izcila, 20% laba. Ūdens kvalitāte turpina uzlaboties.

35.attēls. Peldvietu ūdens ilglaicīgās kvalitātes dinamika 2011. – 2015. gads.

2.7.1.3. Publisko pakalpojumu sniegšana, palielinot maksas pakalpojumu īpatsvaru.

Inspekcija pēc juridiskas vai fiziskas personas pieprasījuma, ņemot vērā ārējo normatīvo aktu prasības un vispārējās higiēnas normas sniedz publiskos pakalpojumus - higiēnisko novērtēšanu būvniecības jomā, objektu, pakalpojumu, vides faktoru (troksnis, elektromagnētiskais starojums, ūdens kvalitāte) un atsevišķu grupu nepārtikas produktu higiēnisko novērtēšanu.

Inspekcijas sniegto publisko pakalpojumu būtība ir izvērtēt iespējas sabiedrībai nodrošināt drošu un nekaitīgu dzīves un darba vidi. Veicot objektu un testēšanai pakļauto parametru izvērtēšanu no higiēnas viedokļa, tiek ņemtas vērā ārējo normatīvo aktu prasības, kā arī labas prakses higiēnas nosacījumus un rekomendācijas nozarēs, kurās pašlaik nav izstrādāti ārējie normatīvie akti. Inspekcija nepieņem lēmumus un neizdod dokumentus par darbības atļaušanu vai aizliegšanu, bet gan tikai sagatavo atzinumus ar slēdzieniem, kuri nepieciešami lēmumu pieņemšanas institūcijām (pašvaldībām u.c.).

Kopumā 2014. gadā sagatavoti vairāk kā 8000 dažādi dokumenti (atzinumi, novērtējumi, nosacījumi, saskaņotas programmas) higiēnas novērtēšanas jomā. No tiem atzinumi – 5312, kas ir apjoma ziņā līdzīgi kā iepriekšējos kalendārajos gados. Prioritāte – maksas pakalpojumu īpatsvara pieaugums par 5% punktiem. Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, vērojama tendence palielināties par maksu izsniegto atzinumu īpatsvaram no 47% 2013.gadā līdz 56% 2015.gadā, tomēr plānotais pieauguma apjoms nav sasniegts reģionālajās kontroles nodaļās, izņemot Rīgu, kur vērojama aktīvāka būvniecība.

Analizējot sniegtos publiskos pakalpojumus Inspekcijas reģionālo kontroļu nodaļu griezumā, vērojams nevienmērīgs sniegto maksas pakalpojumu īpatsvars. Kurzemē un Rīgā lielāku maksas pakalpojumu īpatsvaru nosaka fakts, ka šajos reģionos tiek izsniegtas Kuģa sanitārās apstrādes kontroles atbrīvojuma apliecības vai kuģa sanitārās apstrādes kontroles apliecības, savukārt Latgales reģionā maksas pakalpojumu īpatsvaru palielina publiskais pakalpojums - dzeramā ūdens paraugu ņemšana ārpus valsts monitoringa ietvara.

Pašu ieņēmumu vairākumu veido trīs atzinumu veidi - Nosacījumu sagatavošana higiēnas prasību ievērošanai projektēšanas stadijā; Atzinuma sagatavošana par objekta (būves) gatavību ekspluatācijai; Kuģa sanitārās apstrādes kontroles atbrīvojuma apliecības vai kuģa sanitārās apstrādes kontroles apliecības izsniegšana.

Jāatzīmē, ka līdz 2014.gada 1. oktobrim minētie atzinumi maksas pakalpojumu statusā iekļūst tikai un vienīgi brīvprātīga pieprasījuma gadījumā, izņemot sabiedriski nozīmīgas būves, kuru īpatsvars kopējā atzinumu apjomā ir mazs, bet līdz ar Ministru kabineta 2014. gada 2. septembra noteikumi Nr.529 „Ēku būvnoteikumi” stāšanās spēkā Inspekcijas atzinums ir nepieciešams, ja nododamajai ēkai vai tās daļai normatīvajos aktos ir izvirzītas obligātās higiēnas prasības, kā arī gadījumā, ja nodod ekspluatācijā trešās grupas ēku vai tās daļu. Izmaiņas normatīvos paplašina maksas pakalpojumu apjomu. Nevar noliegt, ka būvniecības aktivitāte lielā mērā ir atkarīga no attiecīgā reģiona ekonomiskās izaugsmes, tomēr liela loma ir arī Inspekcijas reģionālo kontroļu nodaļu speciālistu spējai sevi pierādīt kā labus padomdevējus vietējām pašvaldībām higiēnas jautājumos būvniecība jomā.

2.7.2. Darbs ķīmisko vielu riska izvērtēšanā

2015.gadā Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras Riska novērtēšanas komitejas darba ietvaros pabeigts bisfenola A lietošanas ierobežošanas termopapīrā pieteikuma izvērtējums,

kā arī pabeigta metilhidrazīna iedarbības uz veselību klasificēšana, par ko Latvija bija atbildīgā ziņotāja.

2.8. Ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība

2015. gadā ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu tirdzniecības un kosmētikas līdzekļu drošuma jomas uzraudzībai veiktas 272 kontroles vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos, pārbaudot normatīvo aktu prasību ievērošanu atbilstoši uzraudzības programmai un prioritātēm. Sakarā ar administratīvā sloga samazināšanas programmu uzņēmējiem, radies izpildes samazinājums par 36%, jo Inspekcija devusi iespēju uzņēmējiem iesniegt nepieciešamos dokumentus pārbaudei, tos atsūtot uz Inspekciju, t.sk. elektroniski. 2015.gadā šādi notikušas 202 pārbaudes bez uzņēmēju fiziskas klātbūtnes. Pamatojoties uz informāciju atsūtītajos dokumentos, ir veikts laikietilpīgs ķīmisko vielu un maisījumu klasifikācijas, drošības datu lapu un kosmētikas līdzekļu drošuma dokumentācijas izvērtējums. Rezultatīvo rādītāju izpildi 2015.gadā ietekmēja arī uzraudzības kapacitātes samazināšanās, sakarā ar nepietiekošu inspektoru skaitu.

Pārbaudīti 677 ķīmiskie maisījumi no dažādām produktu grupām, no tiem 322 ķīmiskiem maisījumiem kontroles laikā nav konstatētas neatbilstības. Prasībām atbilstošo kontrolēto ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu īpatsvars sasniedz 47,6%. Kopumā pēdējo gadu laikā bija vērojama tendence palielināties normatīvo aktu prasībām atbilstošu ķīmisko maisījumu skaitam: no 44% 2010. gadā, uz 59% 2011. gadā, stabilizējoties uz 56% 2012. un 2013. gadā, sasniedzot 58% 2014. gadā. Zemāks atbilstošo ķīmisko maisījumu īpatsvars 2015.gadā tika plānots sakarā ar jaunu, regulā 1272/2008 noteiktu prasību stāšanos spēkā maisījumiem, šī prognoze apstiprinājusies.

Kosmētikas līdzekļu jomā ir veiktas 144 plānveida kontroles. Kopumā pārbaudīti 732 kosmētikas līdzekļi, normatīvo aktu prasības ievērotas 237 no tiem. Prasībām atbilstošo kosmētikas līdzekļu īpatsvars 32,6% ir mazāks par plānoto rezultatīvo rādītāju 40%. Lielāks neatbilstību īpatsvars galvenokārt skaidrojams nevis ar prasībām neatbilstošiem kosmētikas līdzekļiem, bet ar to, ka uzņēmumi nav savlaicīgi veikuši informācijas iesniegšanu elektroniskās paziņošanas portālā.

Kosmētikas līdzekļu jomas uzņēmumu īpatsvars 22,6% ar ievērotām normatīvo aktu prasībām (31 prasībām atbilstošs no kopumā kontrolētiem 137) ir 22,6%, jo uzņēmumi nav pietiekami sekojuši sortimentā esošo produktu atbilstībai, ievērojot izmaiņas prasībās saskaņā ar normatīvo aktu grozījumiem.

2.8.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.8.1.1. Eiropas ķīmikāliju aģentūras (ECHA) Foruma pilotprojekts – ķīmisko vielu un maisījumu klasifikācija un bērniem drošs iepakojums.

Foruma pilotprojekta ietvaros par bērniem drošā iepakojuma atbilstību veiktas kontroles 10 uzņēmumos. Atlasītajiem ķīmiskajiem maisījumiem pārbaudīta klasifikācija, izmantojot pieejamo dokumentāciju un informāciju, lai pārliecinātos vai tiem ir nepieciešams nodrošināt bērniem drošu aizdari saskaņā ar Regulu Nr. 1272/2008. Pārbaudīts, vai uzņēmumi var apliecināt aizdares atbilstību standartu prasībām, uzrādot ISO 17025 akreditētas laboratorijas izdotu sertifikātu par iepakojuma atbilstību standartam ISO 8317 vai ISO 862.

Kopumā projekta ietvaros kontrolēti 13 ķīmiskie maisījumi. Neatbilstības netika konstatētas. Rezultātu apkopojums par projektu tika nosūtīts Eiropas ķīmikāliju aģentūrai.

2.8.1.2. Harmonizētais uzraudzības projekts „EUROBIOCIDES III”.

Tirgus uzraudzības iestāžu sadarbības tīkla ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu jomā (turpmāk - CLEEN) projekta mērķis ir paaugstināt ražotāju un tirgotāju informētības līmeni par prasībām apstrādātiem izstrādājumiem saskaņā ar Regulu Nr. 528/2012, izstrādāt vienotus uzraudzības un kontroles rīkus. Kontroles veiktas uzņēmumos, kuru sortimentā ir ķīmiskie maisījumi, kas ir apstrādāti izstrādājumi, piemēram, ūdens bāzes krāsas, tintes, līmes, mazgāšanas līdzekļi u.c., kuriem pievienots konservants – biocīds ar nodomu, lai pasargātu pašu maisījumu no bojāšanās. Projekta ietvaros 8 uzņēmumos pārbaudīti 15 maisījumi, kas to konservēšanas mērķim satur biocīdu. Neatbilstības netika konstatētas, anketas ar rezultātiem elektroniski ievadītas tam paredzētajā tiešsaistes sistēmā.

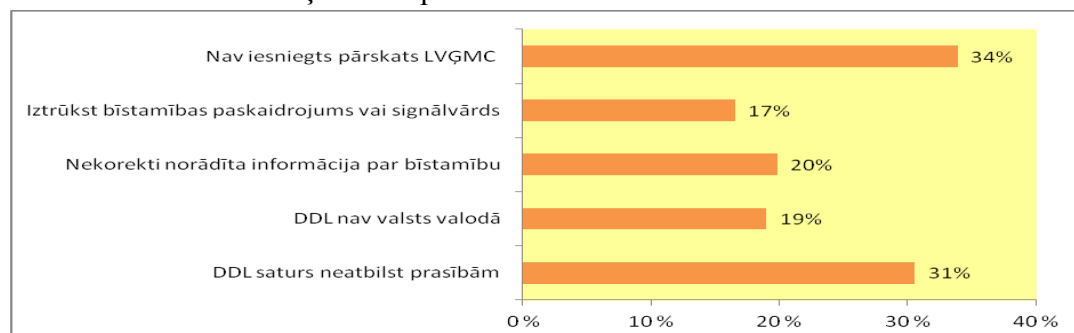
2.8.1.3. Ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu laišanai un piedāvāšanai tirgū noteikto prasību ievērošanas kontrole

Kontrolēs konstatēto prasībām atbilstošo uzņēmumu skaits atkarībā no to atbildības līmeņa (ražotāji, importētāji, izplatītāji, mazumtirgotāji) attēlots 4.tabulā.

Uzņēmuma darbības veids	Kontrolēto uzņēmumu skaits	Atbilstošo uzņēmumu skaits	Atbilstošo uzņēmumu īpatsvars, %
Ražotāji	28	5	18%
Importētāji	28	5	18%
Izplatītāji	65	5	8%
Vairumtirdzniecība kopā	121	15	12%
Mazumtirdzniecība	25	17	68%

4.tabula. Kontrolēto uzņēmumu skaits un to atbilstība.

2015.gadā plānveida kontrolēs 125 vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības uzņēmumos pārbaudīta regulā Nr.1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), regulā Nr.1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu (CLP), kā arī MK noteikumos Nr. 575 „Noteikumi par ķīmisko vielu un maisījumu uzskaites kārtību un datu bāzi” noteikto prasību ievērošana. Pavisam pārbaudīti 677 ķīmiskie maisījumi no dažādām produktu grupām, no tiem 355 konstatētas neatbilstības. Biežāk konstatēto neatbilstību īpatsvars vairumtirdzniecības uzņēmumos ir parādīts 36.attēlā.

36.attēls. Ķīmisko vielu un maisījumu vairumtirdzniecības uzņēmumu īpatsvars, kuros kontroļu laikā konstatētas neatbilstības (DDL – drošības datu lapa).

Apturēta 47 neatbilstošu ķīmisko maisījumu izplatīšana (18 uzņēmumos), ja bīstamiem ķīmiskiem maisījumiem nav etiķetes valsts valodā, etiķetē nav norādīti iedarbības raksturojumi vai bīstamības apzīmējumi, drošības prasības, bīstamības simboli, to paskaidrojumi vai piktogrammas. Piecos uzņēmumos uzdots septiņu ķīmisko maisījumu atsaukšana no izplatīšanas tīkla: trijos uzņēmumos – pamatojoties uz testēšanas rezultātiem; vienā - sakarā ar pieņemto lēmumu par biocīdu aktīvās vielas neiekļaušanu apstiprināto vielu sarakstā; vienā – par REACH reģistrācijas neveikšanu (kokogles).

2.8.1.4. Specifisko prasību ievērošanas kontrole noteiktām ķīmisko maisījumu grupām

Speciālās prasības **mazgāšanas līdzekļiem** pārbaudītas 66 uzņēmumos, neatbilstība regulas Nr.648/2004 prasībām konstatēta 83 mazgāšanas līdzekļiem, t.i. 33% no kopumā kontrolētiem 252. Galvenokārt konstatētas neatbilstības marķējumā, kas neietekmē produkta drošumu. 2015.gadā netika plānota mazgāšanas līdzekļu laboratoriskā testēšana, jo iepriekšējo gadu kontroļu rezultāti rādīja, ka neatbilstība ir zema, salīdzinot ar citām kontrolētajām ķīmisko maisījumu grupām.

Gaistošo organisko savienojumu (GOS) saturoši maisījumi kontrolēti 16 uzņēmumos. Ražotājiem un importētājiem pārbaudīta informācija GOS saturošo maisījumu marķējumā un dokumentos, izplatītājiem pārbaudīta tikai informācija marķējumā. Neatbilstības konstatētas četriem no pārbaudītajiem 35 GOS saturošiem maisījumiem. 2015.gadā netika plānota laboratoriskā testēšana, jo iepriekšējo gadu kontroļu rezultāti rādīja, ka atbilstība MK 03.04.2007. noteikumu Nr.231 “Noteikumi par gaistošo organisko savienojumu emisijas ierobežošanu no noteiktiem produktiem” prasībām ir augsta, salīdzinot ar citām kontrolētajām ķīmisko maisījumu grupām.

Pārskata periodā **biocīdi** kontrolēti 18 vairumtirdzniecības uzņēmumos. Pārbaudīta marķējuma atbilstība Regulas Nr.528/2012 prasībām, kā arī prasību ievērošana attiecībā uz biocīdu un aktīvo vielu reģistrāciju vai lietošanas atļauju saņemšanu, kā arī atļauju saņemšanu LVGMC savstarpējās atzīšanas procesā. Neatbilstības konstatētas 16 no pārbaudītajiem 39 biocīdiem: nebija veikta biocīda reģistrācija, marķējumā nebija vai nekorekti norādīts inventarizācijas numurs, aktīvo vielu koncentrācija. Vienam uzņēmumam kontrole veikta sakarā ar mazumtirdzniecības veikalā apturētiem biocīdiem, kuriem beidzies inventarizācijas numura derīguma termiņš, bet lietošanas atļauja nebija saņemta. Uzņēmumam uzdots atsaukt no veikaliem neatbilstošos produktus.

2.8.1.4. Kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība, tai skaitā kosmētikas līdzekļu lietu kontrole

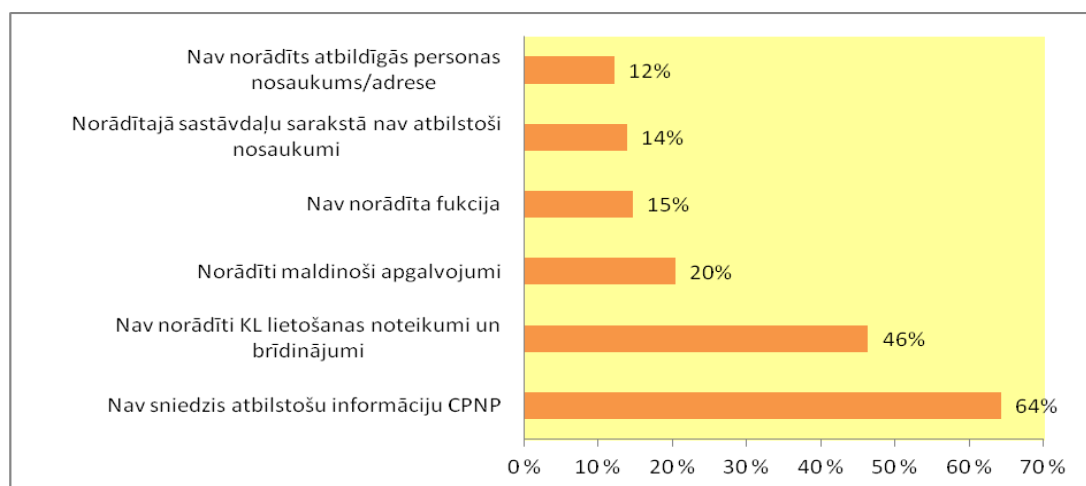
Latvijas uzņēmumi, kas ir kosmētikas līdzekļu ražotāji, importētāji vai to pilnvarotas personas, 2015.gadā iesnieguši Eiropas Komisijas uzturētajā kosmētikas līdzekļu elektroniskajā datu bāzē (CPNP) informāciju par 6234 jaunu kosmētikas līdzekļu laišanu tirgū.

Kontroles veiktas 150 uzņēmumos, kas Latvijā laiž tirgū vai izplata kosmētikas līdzekļus. Kontrolēto un prasībām atbilstošo uzņēmumu skaits attēlots 5.tabulā.

Uzņēmuma darbības veids	Kontrolēto uzņēmumu skaits	Atbilstošo uzņēmumu skaits	Atbilstošo uzņēmumu īpatsvars, %
Ražotāji	20	6	30%
Importētāji	39	1	3%
Izplatītāji	64	8	13%
Vairumtirdzniecība kopā	123	15	12%
Mazumtirdzniecība	27	21	78%

5.tabula. Kontrolēto uzņēmumu skaits un to atbilstība.

Pārbaudīta 732 kosmētikas līdzekļu atbilstība Regulas Nr. 1223/2009 prasībām, neatbilstības konstatētas 495 no tiem. Vairumtirdzniecības uzņēmumos biežāk konstatētās neatbilstības kosmētikas līdzekļiem ir parādītas 37.attēlā.

37.attēls. Kosmētikas līdzekļu vairumtirdzniecības uzņēmumu kontrolēs konstatēto neatbilstību īpatsvars.

2.8.2. Kosmētikas līdzekļu apgalvojumu kontroles projekta rezultāti

2015.gadā tika veikta kosmētikas līdzekļu apgalvojumu padziļināta kontrole, lai sniegtu ieguldījumu Eiropas Komisijas ziņojuma sagatavošanā Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojuma vajadzībām tika uzskaitīti apgalvojumi, kas neatbilst Regulas Nr.1223/2009 20.panta prasībām, un teksta, nosaukumu, preču zīmju, attēlu vai citā veidā kosmētikas līdzekļiem piedēvē īpašības vai funkcijas, kādas tiem nepiemīt. Te netika ieskaitītas cita veida neatbilstības marķējumā, piem., par kosmētikas līdzekļa izcelsmes valsti, neto masu/tilpumu, sastāvu, atbildīgo personu u.tml. Pārbaudīta apgalvojumu atbilstība Regulā Nr. 655/2013 noteiktajiem sešiem pamata kritērijiem: atbilstība tiesību aktiem, pamatojums ar pierādījumiem, patiesums, godīgums, taisnīgums, informētu lēmumu pieņemšana.

Kopā no atskaides periodā kontrolētiem 732 kosmētikas līdzekļiem, konstatēti 346 ar apgalvojumiem. Neatbilstības apgalvojumos konstatētas 60 gadījumos, tas ir 8% no visiem kontrolētajiem kosmētikas līdzekļiem vai 17% no tiem, kuru marķējumā ir norādīti apgalvojumi par to iedarbību vai īpašībām. Robežproduktu gadījumā vispirms tika noskaidrots, vai kontrolējamais produkts ir kosmētikas līdzeklis. Gadījumos, kad teksts oriģinālajā marķējumā norādīts inspektoriem saprotamā valodā, tika veikta arī tulkojuma salīdzināšana ar oriģinālo tekstu.

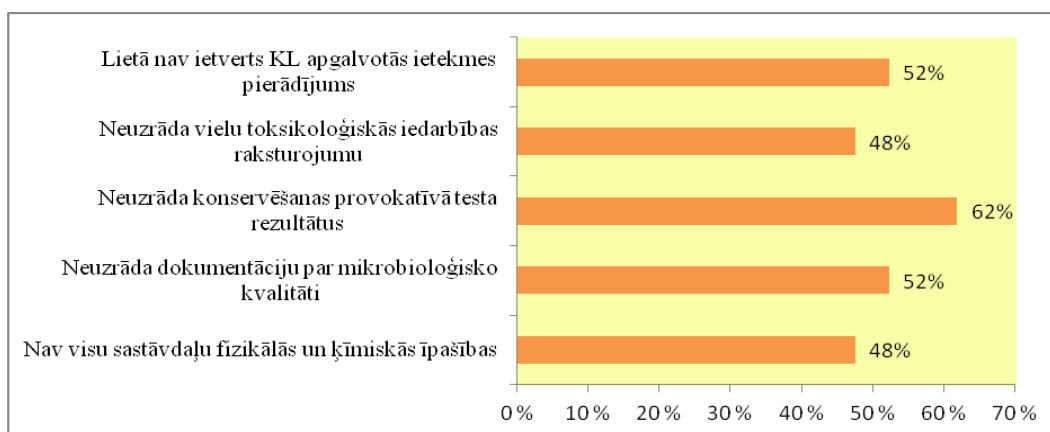
Atskaite par kosmētikas līdzekļu apgalvojumiem ar rezultātu apkopojumu, analīzi un kopsavilkumu sagatavota un nosūtīta Eiropas Komisijai 2015.gada decembrī.

Kosmētikas līdzekļa lietas kontrole

Kosmētikas līdzekļa lietas kontrole veikta pie 20 atbildīgajām personām Latvijā un vienas pilnvarotas atbildīgās personas. Atbilstība Regulas Nr.1223/2009 10., 11.panta un I pielikuma prasībām pārbaudīta septiņiem Latvijā ražotiem un 14 importētiem kosmētikas līdzekļiem, t.sk. viena kontrole veikta izskatot RAPEX ziņojumu.

Konstatēts, ka atbildīgās personas nav nodrošinājušas visu lietā nepieciešamo informāciju, tikai vienā uzņēmumā informācija pilnībā uzrādīta plānveida kontroles laikā. Pārējās kontrolēs uzrādītā informācija nebija pietiekama, un uzņēmējiem tika uzdots noteiktajā termiņā Inspekcijā uzrādīt trūkstošo dokumentāciju.

Kosmētikas līdzekļa lietā biežāk konstatētās neatbilstības atspoguļotas 38.attēlā:

38.attēls. Kosmētikas līdzekļu lietu kontrolēs konstatēto neatbilstību īpatsvars.

Lietu kontrolēs konstatētās neatbilstības liek secināt, ka lielākā daļa uzņēmēju neapkopo pilnu kosmētikas līdzekļa lietu pirms produkta laišanas tirgū. Uzņēmēji pēc kontroles izpildīja uzdotās korektīvās darbības, atsevišķos gadījumos lūdzot papildus laiku, piemēram, lai saņemtu nepieciešamo dokumentāciju no ražotāja ārpus Eiropas Savienības vai, lai veiktu nepieciešamo laboratorisko testēšanu. Divos gadījumos importētiem kosmētikas līdzekļiem piemērota izplatīšanas apturēšana, jo konstatētas būtiskas neatbilstības uzrādītajā dokumentācijā: matu maskas receptūrā sastāvdaļas koncentrācija norādīta diapazonā, kurā neiekļaujas Regulas Nr.1223 III pielikumā norādītā sastāvdaļas maksimālā pieļaujamā koncentrācija; ādas kopšanas krēmam kontroles laikā neuzrāda drošuma novērtējumu.

Inspekcijā 2015.gadā izskatīti kosmētikas līdzekļu ražotāju iesniegumi un izsniegti 27 brīvās tirdzniecības sertifikāti (BTS) Latvijā ražotu kosmētikas līdzekļu eksportam uz vairāk nekā 40 trešajām valstīm Āzijā, Tuvajos Austrumos, Ziemeļāfrikā, Centrālamerikā. Izsniegti 78 BTS eksemplāri, kopā par 1358 kosmētikas līdzekļiem.

2.8.3. Uzraudzības pamatprioritātes

2.8.3.1. Informācijas ātrās apmaiņas sistēmā (RAPEX) saņemtie paziņojumi par augsta riska ķīmiskām vielām, ķīmiskiem maisījumiem un kosmētikas līdzekļiem

2015.gadā izskatīti 115 RAPEX paziņojumi no Eiropas Savienības dalībvalstīm par augsta riska ķīmiskām vielām, ķīmiskiem maisījumiem un kosmētikas līdzekļiem. Inspektori, izmantojot pieejamās datu bāzes un Interneta mājas lapas latviešu valodā, apkopoja informāciju par paziņojumā minētā produkta esamību Latvijas tirgū. Gadījumā, ja tika iegūta informācija par RAPEX paziņojumā minēto produktu vai tā zīmolu, ka tas varētu tikt

piedāvāts Latvijas tirgū, tika veikta kontrole identificētajā uzņēmumā. Ja paziņojumā minētā prece bija tetovēšanas pigmenti un tika konstatēts, ka konkrētā zīmola tetovēšanas pigmenti tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanā Latvijā, tad uzņēmējiem tika nosūtītas informatīvas vēstules par konkrēto paziņojumu. Kopumā veiktas 8 kontroles pamatojoties uz 7 RAPEX paziņojumiem. Kontrolēs konstatēta divu RAPEX paziņoto produktu atrašanās Latvijas tirgū (ķīmiskais maisījums un kosmētikas līdzeklis), par kuriem attiecīgi sastādītas 2 RAPEX reakcijas. Konstatētā ķīmiskā maisījuma atbilstību prasībām uzņēmums apliecinājis dokumentāri, uzrādot akreditētas laboratorijas izsniegtu testēšanas pārskatu ar laboratoriskās pārbaudes rezultātiem. Konstatētais zobu balināšanas līdzeklis (4.attēlā) izņemts no apgrozības, jo laboratoriskā pārbaudē apstiprinājies, ka ūdeņraža peroksīda koncentrācija pārsniedz maksimāli pieļaujamo un rada risku patērētāju veselībai.

39.attēls. No apgrozības izņemtais zobu balināšanas līdzeklis.

2015.gadā Inspekcija ir sagatavojusi četrus RAPEX paziņojumus par produktiem, kuros pārsniegti REACH regulas XVII pielikumā noteiktie ierobežojumi bīstamām vielām.

2.8.3.2. Produktu laboratoriskais monitoringa

Ķīmiskie maisījumi

Ķīmisko maisījumu laboratoriskā monitoringa ietvaros pārbaudei 2015. gadā tika paņemti 21 ķīmiskais maisījums un noteikti šādi parametri:

- ūdenī šķīstošā hroma (VI) jonu saturs cementā pārbaudīts 12 produktiem, t.sk. septiņu paraugu testēšana veikta izskatot iesniegumus (maksimālā atļautā hroma (VI) jonu koncentrācija pārsniegta četriem produktiem);
- metanola saturs automašīnu logu mazgāšanas šķīdumos un degšķīdumos pārbaudīts četriem produktiem (neatbilstība konstatēta vienam produktam);
- benzola, toluola un hlороформа kvantitatīvais saturs mazumtirdzniecībā esošās līmēs (neatbilstība konstatēta vienam produktam no pārbaudītajiem 5).

Kosmētikas līdzekļi

Kosmētikas līdzekļu laboratoriskā monitoringa ietvaros paņemti 28 paraugi, noteikti šādi parametri:

- mikrobioloģiskās tīrības pakāpe - mezofilo aerobo mikroorganismu daudzums, *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa* un *Candida albicans* klātbūtne (neatbilstība konstatēta vienam produktam no pārbaudītajiem 17). Neatbilstošs līdzeklis acu dekoratīvās kosmētikas noņemšanai ir izņemts no apgrozības un atsaukts no veikaliem;
- ūdeņraža peroksīda koncentrācija - testēts līdzeklis zobu balināšanai, izskatot RAPEX ziņojumu. Sakarā ar konstatēto ūdeņraža peroksīda koncentrācijas pārsniegumu, piemērota produkta izņemšana no apgrozības un uzsākta administratīvā lietvedība; INFO/0043/15

- konservantu 2-phenoxyethanol, 1-phenoxypropan-2-ol, methyl, ethyl, propyl, butyl, benzyl-4-hydroxybenzoates kvantitatīvais saturs. Pārbaudītajiem 10 kosmētikas līdzekļiem netika konstatēts ierobežojumu pārsniegums, bet kosmētikas līdzeklim, kura marķējumā norādīts "PARABEN FREE", sastāvā tika konstatēts metilparabēns.

2.9. Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzība

Ārstniecības iestāžu skaita, kurās veikta medicīnisko ierīču laboratoriskā testēšana, palielinājums par 67% saistīts ar kontroļu skaita pieaugumu stacionārajās, ambulatorajās ārstniecības un neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādēs, kurās izmanto medicīniskās ierīces, kuras varētu radīt risku cilvēku veselībai un kurām ir iespējams veikt laboratorisko testēšanu.

Ārstniecības iestāžu skaita, kurās kontrolēs piedalījās tehniskās uzraudzības inspektori, palielinājums par 54% ir saistīts ar kopēja kontroļu skaita palielinājumu ārstniecības iestādēs un, līdz ar to biežākai tehniskās uzraudzības inspektoru piesaistei kontrolēm.

2.9.1. Uzraudzības prioritātes 2015.gadā

2.9.1.1. Medicīnisko ierīču ekspluatācijas prasību kontroles ārstniecības iestādēs, kurās saskaņā ar LATMED bāzes datiem un/vai Inspekcijas rīcībā esošas informācijas ir 1.drošību grupas medicīniskās ierīcēs

2015.gadā par prioritāti tika noteikta medicīnisko ierīču ekspluatācijas prasību kontroles ārstniecības iestādēs, kurās saskaņā ar LATMED bāzes datiem un/vai Inspekcijas rīcībā esošas informācijas ir 1.drošību grupas medicīniskās ierīcēs (augsta iespējamā tehniskā riska iekārtas, kuru lietošanas laikā riska faktori (elektriskā strāva, starojums, mehāniskā un cita veida enerģija, bioloģiskie, ķīmiskie, vides un citi faktori vai kļūdas dozēšanas sistēmās) var tieši un būtiski ietekmēt pacienta, lietotāja vai trešās personas veselību vai apdraudēt minēto personu dzīvību).

2015.gadā tehniskās uzraudzības inspektori piedalījās plānveida kontrolēs 83 ārstniecības iestādēs visā Latvijas teritorijā: 15 stacionārajās iestādēs; 14 veselības centros; 11 zobārstniecības iestādēs; 7 ārstu praksēs; 6 neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādēs; 18 dažāda profila ārstniecības iestādēs un 12 neregistrētajās ārstniecības iestādēs. Papildus tehniskās uzraudzības inspektori veica 9 kontroles ārstniecības iestādēs sakarā ar saņemto informāciju no dažādām institūcijām; 4 kontroles iesniegumu izskatīšanas procesā; 2 priekšlikumu izpildes kontroles. Neatbilstības medicīnisko ierīču lietošanā konstatētas 78 (jeb 94%) ārstniecības iestādēs, kontroles laikā tika konstatēts, ka medicīnisko ierīču ekspluatācija neatbilst normatīvo aktu prasībām, bet tas būtiski neietekmē pacientu, personāla un trešo personu drošumu.

Biežāk konstatētas neatbilstības medicīnisko ierīču lietošanā ārstniecības iestādēs: par medicīniskās ierīces iegādi vai lietošanas izmaiņām nav informēta ZVA; nav ievēroti elektrodrošības un funkcionālo pārbaudžu termiņi; nav ievēroti metroloģisko pārbaudžu termiņi; nav medicīnisko ierīču žurnālu vai žurnāli nav aizpildīti atbilstoši normatīvo aktu prasībām; nav veikta civiltiesiskās atbildības apdrošināšana 1.drošības grupas ierīcē.

2015.gadā neatbilstības ir novērstas 60 (jeb 77%) ārstniecības iestādēs, kurās kontrolēs piedalījās tehniskās uzraudzības inspektori.

2.9.1.2. Veikt medicīnisko ierīču veikspējas laboratorisko testēšanu stacionārajās ārstniecības iestādēs, veselības centros ar dienas stacionāriem un neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādēs

2015.gadā medicīnisko ierīču laboratoriskā testēšana veikta 25 ārstniecības iestādēs. Laboratorisko testēšanu veica defibrilatoriem, ar šļirci darbināmiem infūzijas sūkņiem, pacientu monitori un pulsa oksimetriem. Medicīnas ierīču izvēle testēšanai ir tehniskās uzraudzības inspektoru kompetencē.

Defibrilatoru laboratoriskā testēšana tika veikta 18 ārstniecības iestādēs: 10 stacionārajās iestādēs, 6 ambulatorajās iestādēs un 2 neatliekamās medicīniskās palīdzības iestādēs. Neatbilstības tika konstatētas 10 (jeb 56%) ārstniecības iestādēs: 9 stacionārajās ārstniecības iestādēs un vienā veselības centrā. Biežāk konstatēta neatbilstība: defibrilators nedarbojas no iebūvētā elektroenerģijas avota (akumulatoru baterijas).

Ar šļirci darbināmo infūzijas sūkņu laboratoriskā testēšana tika veikta trīs stacionārajās iestādēs, vienā no tam it konstatēta neatbilstība: lietojamā šļirce neatbilst ieprogrammētajai. Nelielais skaits laboratoriski testēto ar šļirci darbināmo infūzijas sūkņu saistīt ar to, ka testēšanas ierīces bojājuma dēļ nevarēja turpināt infūzijas sūkņu testēšanu.

Pacientu monitoru un pulsa oksimetru laboratoriskā testēšana tika veikta 15 ārstniecības iestādēs: 9 stacionārajās iestādēs un 6 ambulatorajās iestādēs. Neatbilstības tika konstatētas 2 (jeb 13%) ārstniecības iestādēs, t.sk. vienā stacionārajā iestādē. Konstatēta neatbilstība: medicīniskā ierīce nedarbojas no iebūvētās baterijas.

2015. gadā medicīnisko ierīču tirdzniecības jomas uzraudzībai veiktas 33 kontroles, pārbaudot normatīvo aktu prasību ievērošanu atbilstoši uzraudzības programmai un prioritātēm 31 uzņēmumā. Sasniegts noteiktais rezultatīvais rādītājs >30% ar prasībām atbilstošām kontrolētajām medicīniskajām ierīcēm, jo šādu uzņēmumu īpatsvars 46,7%.

2015.gadā veiktas 25 plānveida kontroles 25 medicīnisko ierīču tirdzniecības uzņēmumos, kuros kontrolēti 76 medicīnisko ierīču modeļi. Neatbilstības normatīvajos aktos noteiktajām prasībām medicīnisko ierīču laišana un piedāvāšanai tirgū, tika konstatētas 53% kontrolēto medicīnisko ierīču modeļu. Visbiežāk kontrolētajām medicīniskajām ierīcēm nebija nodrošināta prasībām atbilstoša dokumentācija vai arī lietošanas instrukcijā nebija nodrošināta būtiska informācija. Biežāk konstatētās neatbilstības – nav Eiropas Komisijas deklarācijas, nav lietošanas instrukcijas vai tajā būtiskā informācija nav pieejama valsts valodā, ierīces atbilstība nav novērtēta atbilstoši normatīvo aktu prasībām, medicīnas ierīce nav paziņota Zāļu valsts aģentūrai.

2015.gadā apturēta 3 medicīnisko ierīču tirdzniecība līdz neatbilstību novēršanai. Izdotas divas atļaujas preču izplatīšanas atsākšanai.

2015.gadā ir izskatīti 35 Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes pieprasījumi par 276 medicīniskajām ierīcēm, 17 pieprasījumos minētās medicīniskās ierīces bija prasībām neatbilstošas.

2.10. Piemērotās sankcijas

Inspekcijas rīcība konstatētu neatbilstību gadījumos atspoguļota 6.tabulā, kur norādīts kopējais piemēroto sankciju skaits 2015.gadā un to sadalījums Inspekcijas darbības virzienu griezumā.

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Kopā	1.DV	2.DV	3.DV	5.DV	6.DV	7.DV	8.DV	9.DV
Uzdot novērst konstatētās neatbilstības un kontrolēt uzdevu izpildi	Objektu skaits, kuros konstatētas neatbilstības un uzdoti veicamie pasākumi	2809	889			213	1078	345	174	110
	Priekšlikumu izpildes kontroļu skaits	1134	191			28	811	79	21	4
	Objektu skaits, kuri kontroles laikā uzlikto pienākumus izpildījuši norādītajos termiņos	1409	577			138	419	125	72	78
Uzdot novērst konstatētās neatbilstības un kontrolēt uzdevu izpildi	Objektu skaits, kuri rakstiski paziņojuši par kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi	1121	527			138	169	71	138	78
	t.sk. izmantojot portālu www.latvija.lv	90	40			15	14	1		20
Preču izplatīšanas apturēšana	Sastādīto aktu par preču izplatīšanas apturēšanu skaits	23							20	3
	Apturēto produktu skaits tirdzniecībā līdz neatbilstību novēršanai	52							49	3
	Izdoto atļauju skaits preču izplatīšanas atsākšanai	10							8	2
Preču izņemšana no apgrozības	Sastādīto aktu par preču izņemšanu no apgrozības skaits	2							2	
	Izņemto produktu skaits	2							2	
Preču atsaukšana no tirgus	Uzņēmumu skaits, kuriem uzdots atsaukt preces no tirgus	6							6	
	Atsaukto produktu skaits	8							8	
Darbības apturēšana	Brīdinājumu skaits	18	17				1			
	Lēmumu par darbības apturēšanu skaits	15	15							
	Atļauju skaits	4	4							
Uzdots anulēt nepamatoti izsniegtās darbnespējas lapas	Gadījumu skaits	1			1					
	Dienu skaits nepamatoti izsniegtajās darbnespējas lapās	38			38					
Ierosināt licencēšanas komisijai apturēt vai anulēt darbības licenci	Iesniegumu skaits	3				3				
Administratīvo pārkāpumu lietvedības nodrošināšana	AP lēmumu skaits	207	47		81	43	23	4	9	
	Piemērots naudas sods (skaits)	204	45		81	43	22	4	9	
	Piemērotie naudas sodi (euro kopā)	29328	5000		6930	12138	665	65	4530	

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Kopā	1.DV	2.DV	3.DV	5.DV	6.DV	7.DV	8.DV	9.DV
Sagatavotas administratīvā procesa lietas ārstniecības iestādē par brīdinājuma izteikšanu darba organizācijā vai pakalpojumu pieejamībā, t.sk. publiski pieejamajā informācijā	Spēkā stājušos administratīvo aktu, t.sk. lēmumu skaits	259	19	240						
Administratīvā procesa lietvedība	Sagatavotas administratīvā procesa lietas:									
	Lēmumu skaits	1					1			
	Brīdinājumu skaits	2					2			
	Izpildrīkojumu skaits	5					5			
	Objektu skaits, kuriem piemērota administratīvā procesa lietvedība	2					2			
	Piespiedu naudas piemērošanas apmērs (euro kopā)	3550					3550			

6. tabula. Piemērotās sankcijas 2015.gadā – sadalījumā pa Inspekcijas darbības virzieniem.

Administratīvā procesa likuma ietvaros piemērotās sankcijas ir atspoguļotas pie 2. darbības virziena rezultātiem.

7.tabula atspoguļo datus par apstrīdēšanas un pārsūdzību rādītājiem kopā 2015.gadā un darbības virzienu griezumā.

Uzdevumi	Rezultatīvais rādītājs	Kopā 2015.gadā	1.DV	2.DV	3.DV	5.DV	7.DV	8.DV
Apstrīdēšanas procesa ievērošanas nodrošināšana	Apstrīdēšanas gadījumu skaits Inspekcijas vadītājam	88	5	9	70	3		1
	Pieņemto lēmumu skaits kopā	95	5	9	77	3		1
	Atcelto lēmumu / atcelto lēmumu daļā skaits	5	1		4			
	Spēkā atstāto lēmumu skaits	90	4	9	73	3		1
Pārstāvētas intereses tiesā	Pārsūdzēšanu tiesā skaits	27		2	24			1
	Atcelto lēmumu skaits	12	1	2	9			
	Grozīto lēmumu skaits	4		1	3			
	Tiesā spēkā atstāto lēmumu skaits	42		18	20	1	3	
	Izbeigta tiesvedība	2			2			

7. tabula. Apstrīdēšanas procesa ievērošanas nodrošināšana.

Tiesiskais pamatojums	Inspekcijas lēmumi		Labprātīgi izpildītie lēmumi		Zvērinātam tiesu izpildītājam piespiedu izpildei nodotie lēmumi					
Gads	Pieņemto lēmumu skaits	Piemērotais sods, summa euro	Lēmumu skaits	Summa euro	Nodoto lēmumu skaits	Summa euro	Izpildīto lēmumu skaits	Summa euro	Neizpildīto lēmumu skaits	Summa euro
Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss										
2015.gads	207	29328	117	26963	3	175	4	42,68	3	175
Administratīvā procesa likums			Inspekcija lēmumus administratīvajās lietās, kuriem beidzies apstrīdēšanas termiņš nosūta Nacionālajam veselības dienestam izpildei.							
2015.gads (solāriji)	5	3550	0	0	8	5100	0	0	8	5100
2015.gads (ārstniecības iestādes)	262	233807,76	271	206498	0	0	0	0	0	0

8. tabula. Veselības inspekcijas pieņemtie lēmumi, kas paredz maksājumu veikšanu valsts budžetā 2015.gadā.

3. Programmas valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums

Inspekcijas budžetu 2015. gadā turpināja veidot budžeta programma 46.00 „Veselības nozares uzraudzība” ar apakšprogrammu 46.01.00 „Uzraudzība un kontrole” un budžeta programma 96.00.00 „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā”, kā arī tika uzsākta budžeta programma 63.07 „Eiropas sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana” un budžeta programma 67.06 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana”.

Salīdzinot ar 2014. gadu, Inspekcijas budžets kopumā palielināts par 301 040 euro – saistībā ar jaunajām politikas iniciatīvām palielināti izdevumi par 342 717 euro (izdevumi atlīdzībai 270 807 euro, tai skaitā atalgojumam 209 590 euro, precēm un pakalpojumiem 61 690 euro, pamatkapitāla veidošanai 10 220 euro), saistībā ar budžeta programmu 96.00.00 „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā” palielināti izdevumi par 18 327 euro, saistībā ar budžeta programma 63.07 „Eiropas sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana” palielināti izdevumi par 7 838 euro, kā arī, atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 28.decembra noteikumiem Nr.1220 „Asignējumu piešķiršanas un izpildes kārtība”, saņemts transferts 4 100 euro apmērā, kas tiek finansēts no Granta projekta „Veselības aprūpes konti (SHA 2011)” līdzekļiem un izlietots budžeta programmas 67.06 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana” realizēšanai. Izdevumu samazinājums ir 1 260 euro saistībā ar „Pasākums „CIS/00/002 - Latvijas Nacionālā euro ieviešanas plāna pasākumi” apakšprogrammas 46.01.00 „Uzraudzība un kontrole” ietvarā nerealizēšanu 2015. gadā un 70 682 euro, jo 2014. gadā saņemtais transferts no VM padotībā esošās budžeta nefinansētās iestādes – ZVA, lai nodrošinātu augstas kvalifikācijas klīniski akadēmisko speciālistu piesaisti Ārstniecības riska fonda ekspertizēm, datu masīva, tīkla drošības sistēmas un servera iegādi, bija vienreizējs pasākums.

Pasākums „CIS/00/002 - Latvijas Nacionālā euro ieviešanas plāna pasākumi” apakšprogrammas 46.01.00 „Uzraudzība un kontrole” ietvarā 2015. gadā netika realizēts.

Budžeta programmas 96.00.00 „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana 2015. gadā” ietvarā tika paredzēta papildatvaļinājumu, piemaksu un prēmiju nodrošināšana 2015. gada pirmajā pusgadā prezidentūras norisē iesaistītajiem ekspertiem

atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 13. augusta noteikumiem Nr.589 „Noteikumi par papildu atlīdzības noteikšanu amatpersonām (darbiniekiem), kuras ir iesaistītas Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē 2015. gadā sagatavošanā un norisē”. Programmas realizēšanai tika izlietoti 29 410 euro un veiktas sekojošas aktivitātes:

- dalība Farmācijas preču un medicīnas ierīču darba grupas sanāksmēs (Par darba grupu apstiprināšanu Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē īstenošanai VM kompetencē esošajos jautājumos 2015. gada pirmajā pusgadā) Briselē;
- dalība Stokholmas, Roterdamas un Bāzeles starptautisko konvenciju pušu kopīgajā sanāksmē Latvijas prezidentūras ES Padomē ietvaros Ženēvā.

Budžeta programmas 63.07 „Eiropas sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana” ietvarā tika paredzēta atalgojuma nodrošināšana projektā iesaistītajiem darbiniekiem atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 28. oktobra noteikumiem Nr.666 „Noteikumi par darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.3. specifiskā atbalsta mērķa „Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai” īstenošanu.” Programmas realizēšanai tika izlietoti 7 720 euro un veiktas sekojošas aktivitātes:

- dalība aktivitātes „Vienotas nacionālās veselības aprūpes kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izveide un ieviešana” īstenošanā;
- dalība un sagatavoti iepirkuma atklāta konkursa “Vienotas nacionālās veselības aprūpes kvalitātes nodrošināšanas sistēmas koncepcijas izstrāde” dokumentācijas projekti (Tehniskā specifikācija, prasības pretendentiem u.c.);
- veikti citi ar kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izveidi un īstenošanu saistīti uzdevumi.

Budžeta programmas 67.06 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana” ietvarā 2015.gada 23.septembrī tika noslēgts sadarbības līgums Nr. 2015/24 ar Nacionālo veselības dienestu. Līgums tika finansēts no Granta projekta „Veselības aprūpes konti (SHA 2011)” līdzekļiem, atbilstoši tam tika izlietoti 4 100 euro un Vadības informācijas sistēmas modulī „Ārstniecības iestāžu reģistrs” ievadīta informācija par veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēja veidu atbilstoši SHA 2011 Pakalpojumu sniedzēju klasifikācijai (ICHA-HP).

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2015.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 642 435	3 990 474	3 990 474	3 921 095
1.1.	dotācijas	3 383 259	3 724 716	3 724 716	3 724 716
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	188 494	265 758	265 758	196 379
2.	Izdevumi (kopā)	3 638 434	3 990 474	3 995 527	3 924 051
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 520 179	3 926 006	3 931 059	3 859 583
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	118 255	64 468	64 468	64468

9.tabula. Budžeta apakšprogramma 46.01 „Uzraudzība un kontrole”.

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2015.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	14 387	24 414	32 714	29 410
1.1.	dotācijas	14 387	24 414	32 714	29 410
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	14 387	24 414	32 714	29 410
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	14 387	24 414	32 714	29 410
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0	0

10.tabula. Budžeta programma 96.00.00 „Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē nodrošināšana.

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2015.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	31 352	7 838	7 720
1.1.	dotācijas	0	31 352	7 838	7 720
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	0	31 352	7 838	7 720
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	31 352	7 838	7 720
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0	0

11.tabula. Budžeta programma 63.07 „Eiropas sociālā fonda (ESF) projektu un pasākumu īstenošana”

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2015.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	0	4 100	4 100	4 100
1.1.	dotācijas	0	0	0	0
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0	0
2	Izdevumi (kopā)	0	4 100	4 100	4 100
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	4 100	4 100	4 100
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0	0	0

12.tabula. Budžeta programma 67.06 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana”

Nr.p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	2015.gadā		
			apstiprināts likumā	plāns ar izmaiņām	faktiskā izpilde
1	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	3 656 822	4 050 340	4 035 126	3 962 325
1.1.	dotācijas	3 397 646	3 765 268	3 765 268	3 761 846
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	188 494	265 758	265 758	196 379
2	Izdevumi (kopā)	3 652 821	4 050 340	4 040 179	3 965 281
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	3 534 566	3 985 872	3 975 711	3 900 813
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	118 255	64 468	64 468	64468

13.tabula. Inspekcijas budžeta izpilde (konsolidēts).

Pašu ieņēmumu plāns nav izpildīts par EUR 69 379 saistībā ar pieprasījuma pēc maksas pakalpojumiem samazinājumu. 2015. gadā sadarbībā ar Valsts kasi tika turpināta banku pakalpojumu izmantošana, kas nodrošināja iespēju izmantot maksājumu kartes, lai iekasētu maksu par sniegtajiem pakalpojumiem.

Publisko maksas pakalpojumu ieņēmumi

Nr.	Pakalpojuma veids	Summa (EUR)					Kopā pa ieņēmumu veidiem (EUR)
		Rīgas reģions	Kurzemes reģions	Vidzemes reģions	Latgales reģions	Zemgales reģions	
1	Nosacījumu sagatavošana higiēnas prasību ievērošanai projektēšanas stadijā (pakalpojums nav obligāts saskaņā ar normatīvajiem aktiem un tiek sniegts pēc būvniecības ierosinātāja brīvprātīga pieprasījuma, ja tiek paredzētas atkāpes no normatīvajos aktos noteiktajām higiēnas prasībām)	11185,44	1761,48	2005,04	4845,31	1682,36	21479,63
2	Projekta higiēnas prasību ievērošanas novērtēšana (saskaņojot atkāpes no būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu tehniskajām prasībām)	56,90	56,90	52,29	310,06		476,15
3	Atzinuma sagatavošana par objekta (būves) gatavību ekspluatācijai	39336,20	6954,50	4940,38	8106,53	4697,79	64035,40

Nr.	Pakalpojuma veids	Summa (EUR)					Kopā pa ieņēmumu veidiem (EUR)
		Rīgas reģions	Kurzemes reģions	Vidzemes reģions	Latgales reģions	Zemgales reģions	
4	Higiēnas prasību ievērošanas novērtēšana objektiem, kam normatīvajos aktos nav noteiktas higiēnas prasības (pakalpojums nav obligāts saskaņā ar normatīvajiem aktiem un tiek sniegts pēc objekta īpašnieka brīvprātīga pieprasījuma)	4707,68	291,88	254,90	509,80	578,76	6343,02
5	Atzinuma sagatavošana par fizikālo faktoru (troksnis, EML) iespējamo līmeņu aprēķiniem	804,72					804,72
6	Kuģa sanitārās apstrādes kontroles atbrīvojuma apliecības vai kuģa sanitārās apstrādes kontroles apliecības izsniegšana	16552,43	14811,72				31364,15
7	Atzinuma sagatavošana par kuģa attīrīšanas iekārtu darbības efektivitāti						0,00
8	Transporta nodrošinājums higiēniskās novērtēšanas pakalpojumu sniegšanā	1289,86	13,99		223,58	51,01	1578,44
9	Speciālista atzinuma sagatavošana par mikrobioloģiskās, ķīmiskās un fizikālās testēšanas rezultātiem	5493,77	1591,33	657,62	881,19	420,83	9044,74
10	Laboratorisko izmeklējumu un mērījumu uzdevuma izstrādāšana mikrobioloģiskajiem, ķīmiskajiem un fizikālajiem izmeklējumiem					169,77	169,77
11	Parauga ņemšana higiēniskajiem un mikrobioloģiskajiem izmeklējumiem pēc personas pieprasījuma	834,40	697,34		922,95		2454,69

Nr.	Pakalpojuma veids	Summa (EUR)					Kopā pa ieņēmumu veidiem (EUR)
		Rīgas reģions	Kurzemes reģions	Vidzemes reģions	Latgales reģions	Zemgales reģions	
12	Produkta higiēnas novērtējums un dokumenta noformēšana (pakalpojums nav noteikts normatīvajos aktos un tiek sniegts pēc personas brīvprātīga pieprasījuma)	3819,54					3819,54
13	Veselību ietekmējošo vides faktoru (tai skaitā ķīmisko vielu un produktu) riska izvērtēšana						0,00
14	Seminārs par Veselības inspekcijas kompetencē esošajiem jautājumiem (pēc klienta pieprasījuma)						0,00
15	Atzinuma sagatavošana par vides faktoru ietekmi uz veselību, būvprojekta novērtēšana (pēc ierosinātāja pieprasījuma)	18321,40	870,79	1306,20	1928,01	1057,34	23483,74
16	Apmācība nodarbinātajiem, kuru darbs saistīts ar iespējamu risku citu cilvēku veselībai, par higiēnas prasību nodrošināšanu			460,61	240,32		700,93
17	Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas apliecības vai ārvalstīs iegūtās profesionālās kvalifikācijas atzīšanas apliecības dublikāta izsniegšana	309,96					309,96
18	Statistiskās informācijas materiālu sagatavošana (valsts un pašvaldību institūcijām pakalpojums bez maksas)	49,85					49,85
	Pārējie iepriekš neklasificētie pašu ieņēmumi (<i>Medicīnas ierīču veikspējas testēšanas ierīču noma un citi</i>)	14264,56					14264,56

Nr.	Pakalpojuma veids	Summa (EUR)					Kopā pa ieņēmumu veidiem (EUR)
		Rīgas reģions	Kurzemes reģions	Vidzemes reģions	Latgales reģions	Zemgales reģions	
	MK 14.02.06. noteikumi Nr.128, Kvalifikācijas atzīšana ārzemēs (50% no minimālās mēnešalgas)	16000,00					16000,00
	Kopā	133026,71	27049,93	9677,04	17967,75	8657,86	196379,29
	2015.gada plāns						265758,00
	Gada plāna izpilde						74%

14.tabula. Publisko maksas pakalpojumu ieņēmumi

Pārējo iepriekš neklasificēto pašu ieņēmumu atšifrējums (EUR)

Medicīnas ierīču veiktspējas testēšanas ierīču noma	11113,03
LR Augstākā tiesa - Drošības naudas atmaksa: lieta SKA 184/2015, lieta SKA 237/2015.	142,28
Eiropas Komisija - Par zāļu paraugu ņemšanu CAP projekta ietvaros CAP 2015/12 (EUR 500)	727,00
Pasaules Veselības organizācija - Pētījumam "Skolu iekštelpu gaisa kvalitāte"	1385,25
Rīgas Stradiņa universitāte - Mācību prakses	897,00
Kopā	14264,56

15.tabula. Neklasificēto pašu ieņēmumu atšifrējums

4. Inspekcijas sniegtie pakalpojumi

Kopš 2013.gada marta Inspekcijas klientiem ir pieejami arī astoņi e-pakalpojumi, kas pieejami gan portālā www.latvija.lv, gan Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv un izstrādāti ERAF projekta „Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde 1.posms.”

Pieci **elektroniski pakalpojumi**, kas pieejami portālā www.latvija.lv, ir sekojoši:

1. Iesniegums Veselības inspekcijai:

Fiziskas un juridiskas personas var sagatavot un iesniegt elektronisku iesniegumu Inspekcijai: par Inspekcijas kompetences jomām (vai sniegt atsauksmi par Inspekcijas darbību); ārstniecības personas un ārstniecības atbalsta personas var pieprasīt ārstniecības personas identifikatoru; ārstniecības iestādes var elektroniski iesniegt apliecinājumu par vides pieejamību.

2. Paziņojums par Veselības inspekcijas kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi:

uzraudzības objektu pārstāvjiem ir iespēja elektroniski informēt Inspekciju par kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi – konstatēto neatbilstību novēršanu, uzdoto veicamo pasākumu izpildi, t.sk. pēc darbības apturēšanas un pēc brīdinājuma saņemšanas par darbības apturēšanu. Pakalpojums nodrošina arī iespēju iesniegt Inspekcijai paziņojumu ar lūgumu pagarināt termiņu uzlikto pienākumu izpildei.

3. Paziņojums Veselības inspekcijai par darbībām farmācijas jomā:

ar farmāciju saistītām juridiskām personām iespējams elektroniski sagatavot un iesniegt paziņojumu par nepārtrauktas darbības tālruņa numuru un kontaktpersonām, kuras atbild

par zāļu atsaukšanu; ziņojumu par zāļu atsaukšanu; informāciju par zāļu reklāmas semināru.

4. Pieteikums Veselības inspekcijas atļaujas, atzinuma vai novērtējuma saņemšanai:

fiziskām un juridiskām personām ir iespēja elektroniski sagatavot un iesniegt pieteikumu Inspekcijas atļaujas, atzinuma vai novērtējuma saņemšanai – t.sk., maksas pakalpojumu saņemšanai, kā arī atļaujai par zāļu iegādi.

5. Informācijas sniegšana Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogam:

fiziskām un juridiskām personām ir iespēja informēt Inspekciju par pakalpojumu sniedzēju (Inspekcijas uzraudzības objektu, t.sk. skolu, bērnudārzu, solāriju, aptieku u.c.) vispārīgām izmaiņām, piemēram, iestādes nosaukumā, kontaktinformācijā un tml. Tāpat ir paredzēta iespēja informēt par jaunu pakalpojuma sniedzēju, kas vēl nav iekļauts Inspekcijas uzraudzības objektu sarakstā.

E-pakalpojums (www.latvija.lv)	Mērķauditorija	2015
Iesniegums Veselības inspekcijai	Fiziskas un juridiskas personas	532
Paziņojums par Veselības inspekcijas kontroles laikā uzlikto pienākumu izpildi	Inspekcijas uzraudzības objektu pārstāvji	78
Paziņojums Veselības inspekcijai par darbībām farmācijas jomā	Ar farmāciju saistītas juridiskās personas	118
Pieteikums Veselības inspekcijas atļaujas, atzinuma vai novērtējuma saņemšanai	Fiziskas un juridiskas personas	49
Informācijas sniegšana Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogam	Fiziskas un juridiskas personas	6

16.tabula. Saņemto iesniegumu / pieteikumu skaits 2015.gadā caur www.latvija.lv

Trīs informatīvie elektroniskie pakalpojumi, kas pieejami Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv, ir sekojoši:

1. Skaidrojumi profesionāļiem par normatīvo aktu prasību izpildi:

izglītības iestāžu (skolu un pirmsskolu), bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju (t.sk. aukles), skaistumkopšanas salonu (solāriju, frizētavu, kosmētisko kabinetu), publisko peldbaseinu un pirts, kā arī veselības aprūpes iestāžu vadītāji, darbinieki u.c. interesenti, kas darbojas vai plāno darbību noteiktā jomā, var iegūt informāciju par normatīvajos aktos noteikto prasību izpildes iespējamajiem veidiem, kā arī citu noderīgu informāciju.

2. Informācija par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/preci:

iedzīvotāji var iegūt informāciju par normatīvajos aktos noteiktajām prasībām izglītības iestādēs (skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs), bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem (t.sk. auklēm), skaistumkopšanas saloniem (solārijiem, frizētavām, kosmētiskajiem kabinetiem), peldbaseiniem un publiskajām pirtīm, to izpildes veidiem, kā arī citu noderīgu informāciju.

3. Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogs:

ikvienam iedzīvotājam tiek sniegta informācija par Inspekcijas uzraudzībā esošiem uzņēmumiem un iestādēm.

Informatīvais e-pakalpojums (www.vi.gov.lv)	Mērķauditorija	2015
Skaidrojumi profesionāļiem par normatīvo aktu prasību izpildi	Juridiskas personas	2309
Informācija par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/precī	Fiziskas personas	533
Veselības inspekcijas uzraudzības objektu katalogs	Fiziskas un juridiskas personas	605

17.tabula. Informatīvo e-pakalpojumu unikālais skatījumu skaits (www.vi.gov.lv).

Inspekcijas piedāvātie e-pakalpojumi portālā www.latvija.lv ir kā alternatīva iespēja iesniegt nepieciešamos dokumentus un uzrakstīt iesniegumu vai pieteikumu vēlamā pakalpojuma saņemšanai. Turklāt šo iesniegumu un pieteikumu juridiskais statuss ir līdzvērtīgs iesniegtajam dokumentam papīra formātā vai ar e-parakstu, kas atvieglo sadarbību ar Inspekciju tiem iedzīvotājiem vai uzraudzības objektu pārstāvjiem, kuri ikdienā aktīvi izmanto internetu.

Savukārt informatīvie e-pakalpojumi „Skaidrojumi profesionāļiem par normatīvo aktu prasību izpildi” un „Informācija par patērētāja tiesībām saņemt kvalitatīvu pakalpojumu/precī” Inspekcijas mājaslapā ir būtisks informācijas avots, kurā visa svarīgākā informācija ir pieejama apkopotā veidā un izskaidrota vienkāršākā, iedzīvotājam saprotamā valodā.

5. Uzlabojumi pakalpojumu kvalitātes un iestādes administrēšanai

5.1. Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas attīstība

5.1.1. Veselības inspekcija ir pabeigusi Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas 2.kārtas izstrādi Nacionālā veselības dienesta ERAF projekta „E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība” (ID Nr.3DP/3.2.2.1.1/13/IPIA/CFLA/008) ietvaros. Aktivitātes ietvaros ir izstrādāti 2 e-pakalpojumi un pilnveidota Inspekcijas Vienotā uzraudzības informācijas sistēma, kur būtiskākie papildinājumi ir:

5.1.1.1. Laboratoriju izmeklējumu modulis, kurš ir paredzēts dzeramā ūdens kvalitātes monitoringa rezultātu uzturēšanai. Pilnvērtīgai un efektīvai izstrādātā moduļa izmantošanai uz Vienoto uzraudzības informācijas sistēmu ir pārnesti visi dzeramā ūdens kvalitātes monitoringa dati, kuri līdz šim tika uzkrāti Inspekcijas dzeramā ūdens monitoringa informācijas sistēmā (DZUMON).

5.1.1.2. Iesniegumu modulis ar sistēmas funkcionālajiem papildinājumiem (ekspertīzes, administratīvie akti, apstrīdēšanas) un ienākošo datu sasaiste ar uzraudzības objektiem;

5.1.1.3. pamatfunkcionalitāte Risku analīzes modulim un Uzraudzības plānošanas modulim un mehānisms automātiskai datu saņemšanai no Valsts izglītības informācijas sistēmas un no e-veselības informācijas sistēmas klasifikatoriem.

5.1.1.4. E-pakalpojums „Dzeramā ūdens testēšanas pārskatu iesniegšana Veselības inspekcijai” portālā www.latvija.lv. Ūdensapgādes sistēmas pārstāvim tiks nodrošināta iespēja attālināti, izmantojot portālu www.latvija.lv, iesniegt Inspekcijai dzeramā ūdens kārtējā

monitoringa rezultātus un precizēt ūdensapgādes informāciju. E-pakalpojums būs pieejams autentificētiem lietotājiem.

5.1.1.5. E-pakalpojums „Pieprasījums par aktuālo stāvokli Veselības inspekcijas uzraudzības objektā” portālā www.latvija.lv. Inspekcijas uzraudzībā esošo objektu atbildīgajām personām tiks nodrošināta iespēja attālināti, izmantojot portālu www.latvija.lv, iegūt aktuālo informāciju par veiktajām Inspekcijas kontrolēm. E-pakalpojums būs pieejams autentificētiem lietotājiem.

5.2.1 Lai nodrošinātu Veselības inspekcijas ERAF projekta „Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde. 1.posms” rezultātu ilgtspēju, ir veikti sabiedrības un Inspekcijas darbinieku informēšanas pasākumi:

5.2.1.1 Veselības inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv (sadaļās "E-pakalpojumi", "ES projekti" un „Publikācijas un statistika”) sabiedrībai ir pieejami informatīvie materiāli par e-pakalpojumu lietošanu un to priekšrocībām (kopā 14 bukleti), aktuālā informācija par e-pakalpojumu darbināšanu, saites uz e-pakalpojumiem portālā www.latvija.lv. Informācija par e-pakalpojumiem ir pieejama portālā www.latvija.lv (publisko pakalpojumu katalogā un sadaļā "Dzīves notikumi"), Nacionālā veselības dienesta mājaslapā.

5.2.1.2. E-pakalpojumu bukleti drukātā veidā ir izvietoti Veselības inspekcijā informatīvajos standos (arī reģionālajās kontroles nodaļās), Nacionālajā veselības dienestā.

5.2.1.3. Dalība Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas organizētajā kampaņā „Valsts ir internetā” (t.sk. kampaņās „Dienas bez rindām”). Kampaņas laikā sabiedrība tika aicināta dot priekšrocību elektroniskajai saziņai ar Inspekciju, izmantojot e-pakalpojumus. Tika sniegtas konsultācijas gan attālināti (telefoniski, pa e-pastu), gan individuālās konsultācijas (kampaņas „Dienas bez rindām” ietvaros konsultāciju sniegšana e-teltī Rīgas centrā).

40.attēls. Inspekcija kampaņas „Dienas bez rindām” e-teltī Rīgas centrā.

5.2.1.4. Reģionu pašvaldību, bibliotēku un citu iestāžu pārstāvjiem ir sniegta informācija par e-pakalpojumiem (t.sk. ir nosūtīti informatīvie materiāli par e-pakalpojumu

lietošanu un to priekšrocībām), kā arī pārstāvji ir aicināti izplatīt informāciju arī savos reģionos (piem., ievietojot informāciju mājaslapās).

5.2.1.5. Inspekcijas darbiniekiem ir sniegta informācija par e-pakalpojumiem – to priekšrocības, lietošana, apstrāde u.tml. Inspekcijas darbinieki aktīvi piedalās e-pakalpojumu popularizēšanā, sniedzot sabiedrībai konsultācijas konsultāciju un kontroļu laikā.

5.2. ESF projekts „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros”.

Atbilstoši MK 28.10.2014. noteikumiem Nr.666 „*Noteikumi par darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.3. specifiskā atbalsta mērķa „Atbalstīt prioritāro (sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda aprūpes un garīgās veselības) veselības jomu veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrādi un ieviešanu, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai”*”, Inspekcija ir Sadarbības partneris ESF projektā „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros”, kur projekta realizētājs un finansējuma saņēmējs ir Nacionālais veselības dienests (NVD).

2015.gada 18.februārī Inspekcijai ar NVD ir noslēgts Sadarbības līgums par minētā ESF projekta īstenošanu un sadarbību apakšaktivitātē „Vienotas nacionālās veselības aprūpes kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izveide un ieviešana” (līdz 2018.gada 4.ceturksnim).

2015.gada 30.jūnijā ir uzsākta dalība iepirkuma veikšanā “Vienotas nacionālās veselības aprūpes kvalitātes nodrošināšanas sistēmas koncepcijas izstrāde, jo īpaši sociālās atstumtības un nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju veselības uzlabošanai” (dalība iepirkuma komisijā);

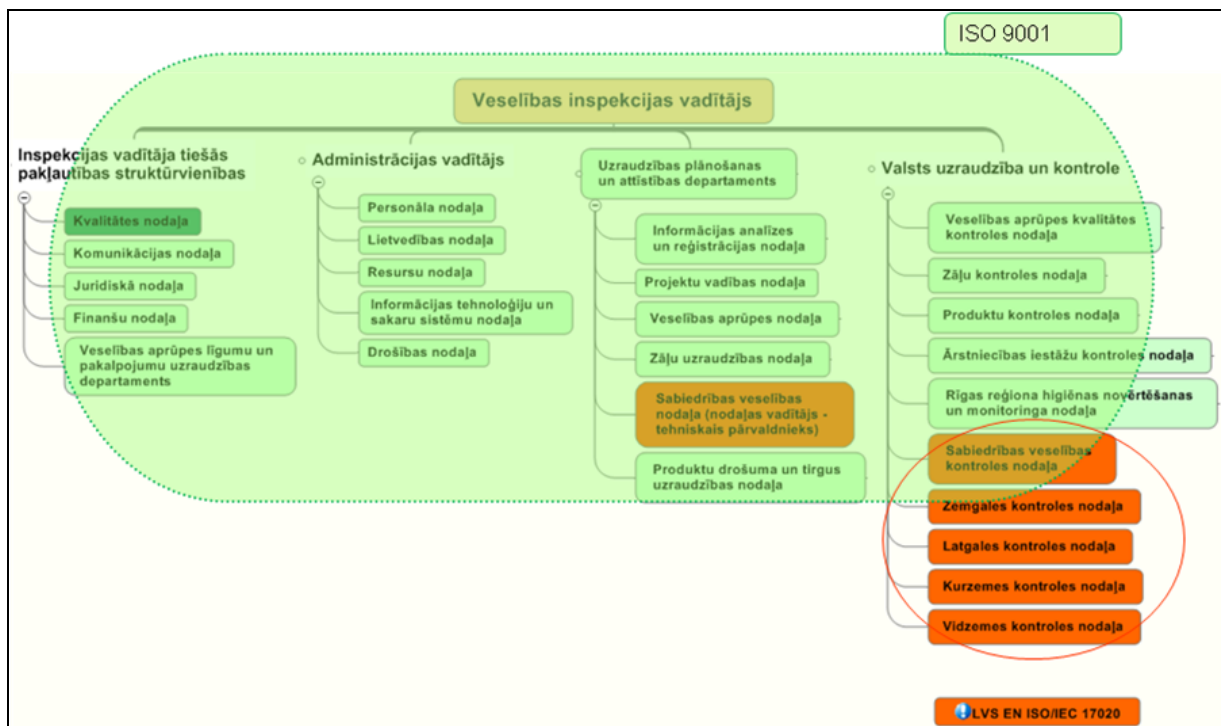
5.3. Kvalitātes vadība

5.3.1. Pamatuzdevumi un mērķi

Inspekcijā, lai nodrošinātu efektīvu un profesionālu Veselības inspekcijas funkciju izpildi un nodrošinātu pastāvīgu Inspekcijas darbību pilnveidi un ilgtspējīgu darbību, tiek ieviesta un uzturēta uz procesu pieeju balstīta kvalitātes vadības sistēma. Kvalitātes vadības sistēmas ieviešanu Inspekcijā vada Kvalitātes nodaļa, kuras galvenie uzdevumi ir:

- nodrošināt kvalitātes vadības sistēmas izveidošanu, uzturēšanu un pilnveidošanu, realizējot atbilstošu un efektīvu iekšējās kontroles sistēmas darbību;
- veidot kvalitātes vadības sistēmu, nodrošinot Inspekcijas dokumentēto procesu un reālās darbības savstarpējo atbilstību, veicot procesu izmaiņu vadību, aktualizēšanu un publicēšanu QPR Process Guide programmatūrā;
- veicināt Inspekcijas darbības uzlabošanu, sistemātiski izvērtējot Inspekcijas kvalitātes vadības sistēmas atbilstību un efektivitāti, kā arī sniegt ieteikumus tās pilnveidošanai.

Inspekcijā ir ieviesta kvalitātes vadības sistēma saskaņā ar LVS EN ISO 9001 „Kvalitātes pārvaldības sistēmas. Prasības” un turpinās standarta LVS EN ISO/IEC 17020:2013 „Atbilstības novērtēšana. Prasības dažāda veida institūcijām, kas veic inspekciju” prasību ieviešana tajās struktūrvienībās, kas nodarbojas ar inspicēšanu.

41.attēls. Kvalitātes vadības standartu ieviešana Inspekcijā.

5.3.2. Veiktie pasākumi un darbības:

Veselības inspekcijas Kvalitātes vadības sistēma ir dokumentēta, uzkrāta un sistematizēta digitālajā interaktīvajā portālā „Kvalitāte. Process. Rezultāts.”

Kvalitātes vadības sistēmas pilnveide.

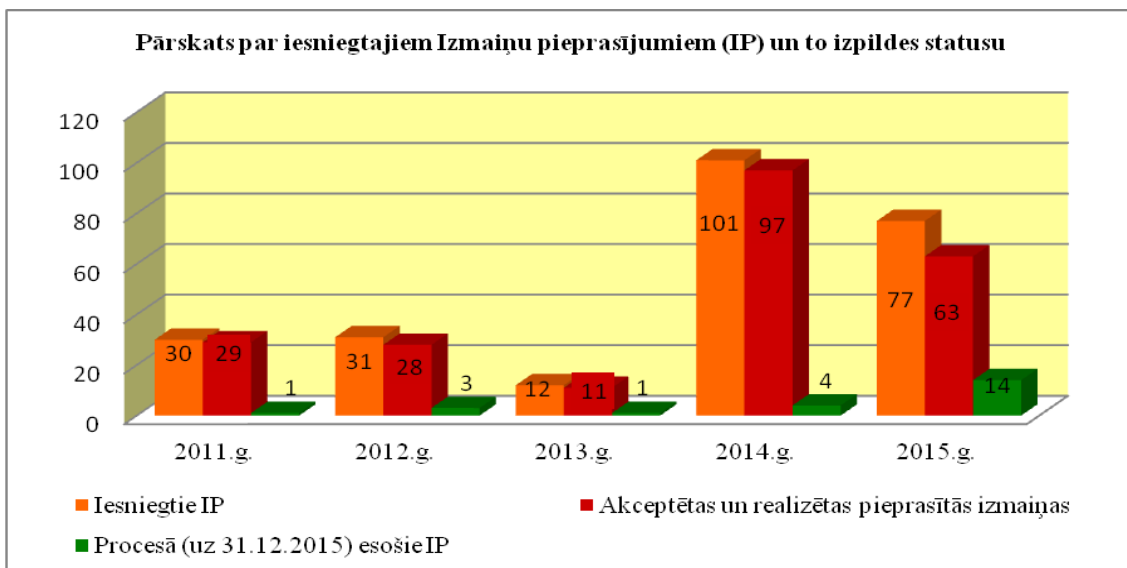
2015. gada 21. oktobrī apstiprināta Kvalitātes rokasgrāmata - Inspekcijas kvalitātes vadības un nodrošināšanas pamatdokuments, kas satur norādes uz procedūrām, iekšējiem normatīvajiem aktiem, rīkojumiem un citiem normatīvajiem aktiem saistībā ar Standarta prasībām.

Kvalitātes rokasgrāmatas izveidota ar sekojošiem mērķiem:

- noteikt Inspekcijas Darbiniekiem skaidru virzību uzraudzības darbu īstenošanā, lai realizētu Inspekcijas virsmērķi – īstenot valsts uzraudzību veselības nozarē, mazinot riskus sabiedrības un personu veselībai;
- ieviest Inspekcijā efektīvu kvalitātes vadības sistēmu un nodrošināt tās nepārtrauktību un pastāvīgu atbilstību Standarta prasībām;
- palīdzēt Darbiniekiem uzturēt vienotu izpratni par organizācijas filozofiju, pamatvērtībām un nostādnēm, kuras jāņem vērā ikdienas darbā, kā arī risinot sarežģītas neordināras problēmas.

Inspekcijas kvalitātes vadības sistēmas pilnveidošanā ir iesaistīti un piedalās visi Inspekcijas darbinieki, darbojoties atbilstoši savai kompetencei un nepieciešamības gadījumā sagatavojot izmaiņu pieprasījumu procesa īpašniekam.

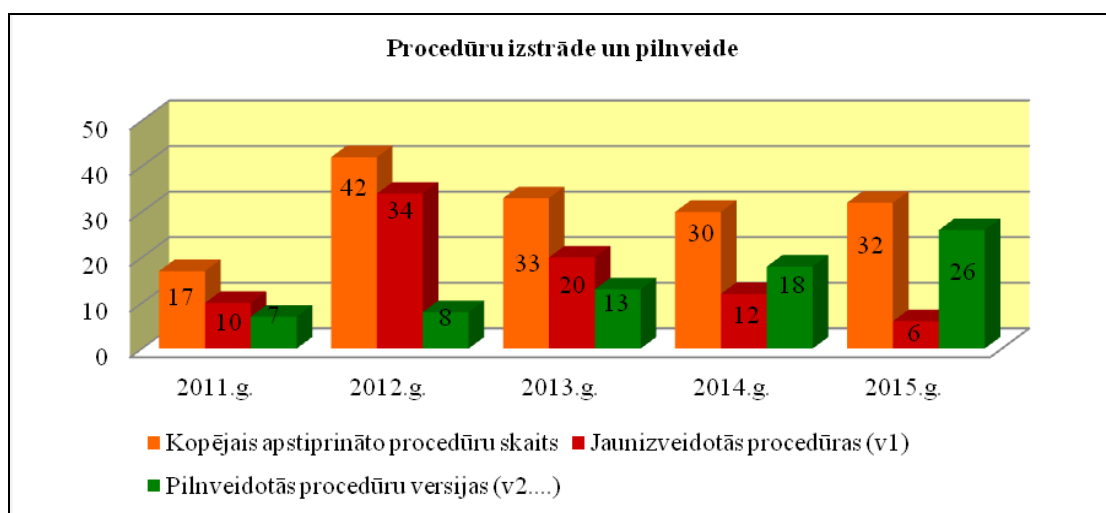
2015.gadā saņemti, izskatīti un realizēti 77 Izmaiņu pieprasījumi.

42.attēls. Pārskats par iesniegtajiem Izmaiņu pieprasījumiem 2011., 2012., 2013., 2014. un -2015.gadā

5.3.2.1. Kvalitātes vadības sistēmas dokumentācijas izstrāde un uzturēšana:

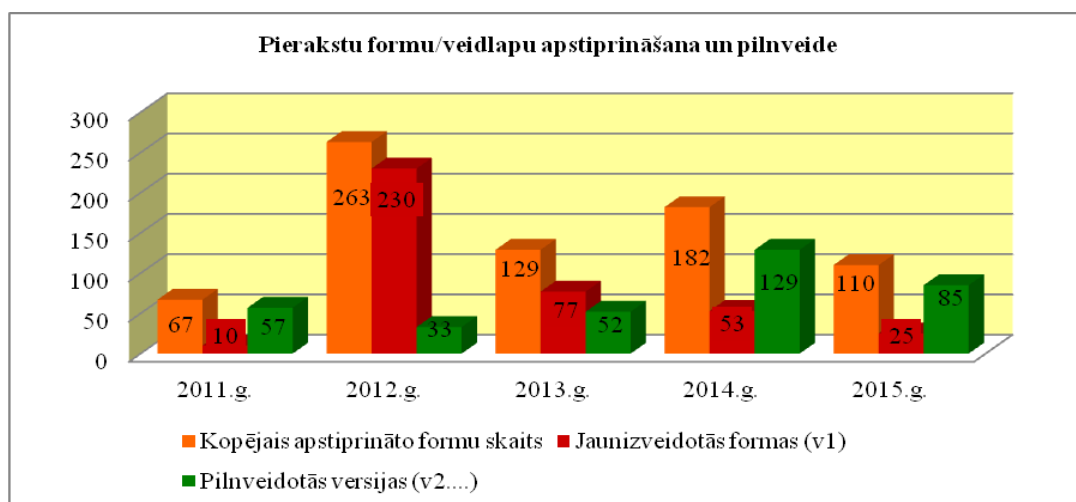
Procesu īpašnieki izstrādājuši un apstiprinājuši 32 procedūras, no kurām 6 ir jaunizstrādātas un 26 ir pilnveidotas procedūras. Procedūras pilnveido realizējot korektīvās un pilnveides darbības, t.sk. realizējot kvalitātes vadības sistēmas auditu ieteikumus un izmaiņu pieprasījumus.

43.attēls. Pārskats par procedūru apstiprināšanu un pilnveidi 2011., 2012., 2013., 2014. un 2015.gadā.

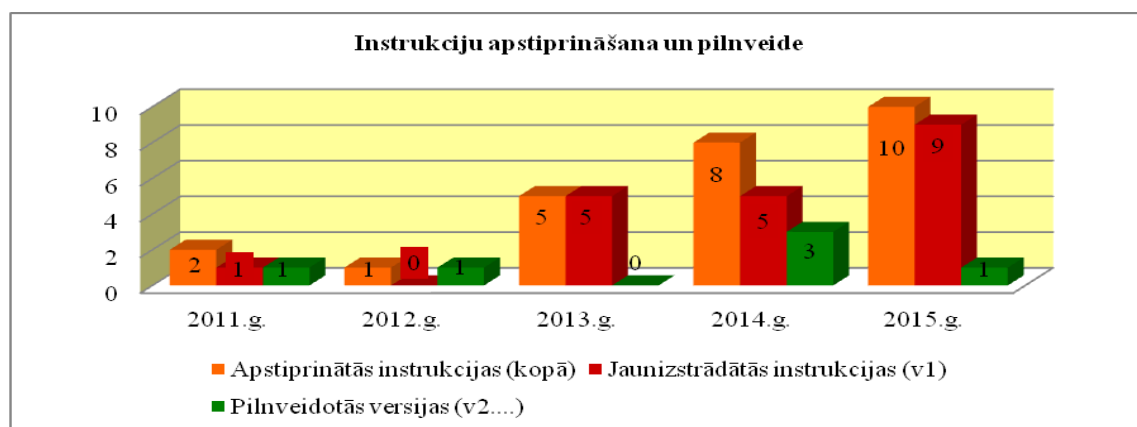
5.3.2.2. Inspekcijas vadības procesu jomā:

Veiksmīgai procesu norises nodrošināšanai apstiprinātas 110 pierakstu formas (25 jaunizstrādātas/ 85 pilnveidotas versijas) - kvalitātes vadības sistēmas dokumenta noformējuma parauga veidlapas, kas loģiski pakārtotas procedūrām un ir atbilstoši apstiprinātas.

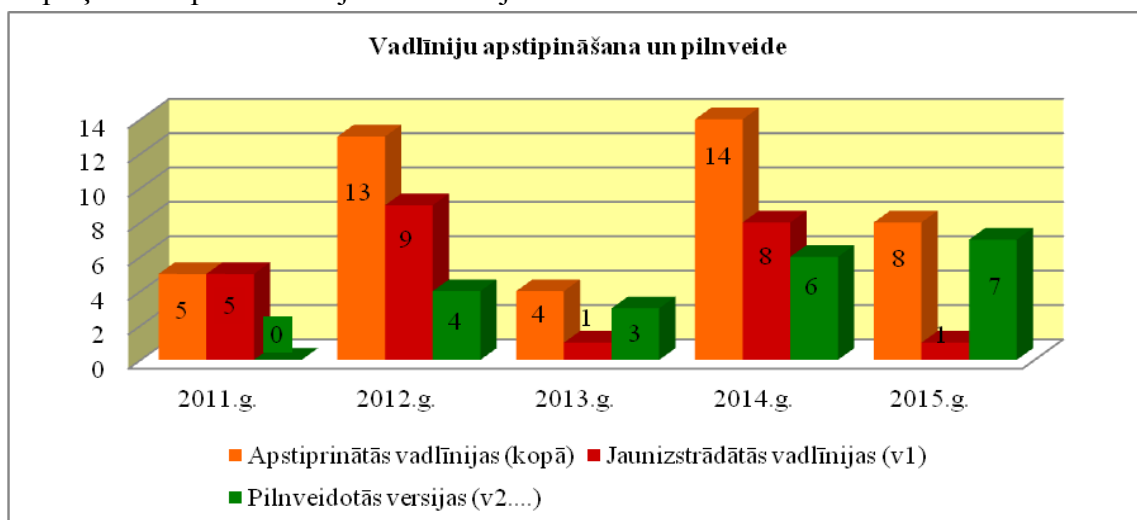
44.attēls. Pārskats par pierakstu veidlapām 2011., 2012., 2013., 2014. un 2015. gadā

Izstrādātas un apstiprinātas instrukcijas 10 (9 no jauna/ 1 pilnveidota), lai nodrošinātu precīzu darba veikšanu:

45.attēls. Pārskats par instrukcijām 2011., 2012., 2013., 2014. un 2015. gadā.

Izstrādātas un apstiprinātas 14 (8 no jauna/ 6 pilnveidotas) inspicēšanas vadlīnijas, lai nodrošinātu konsekventu un profesionālu normatīvo aktu prasību izpildes līmeņa novērtēšanu un nepieļautu inspektora subjektīvu vērtējumu:

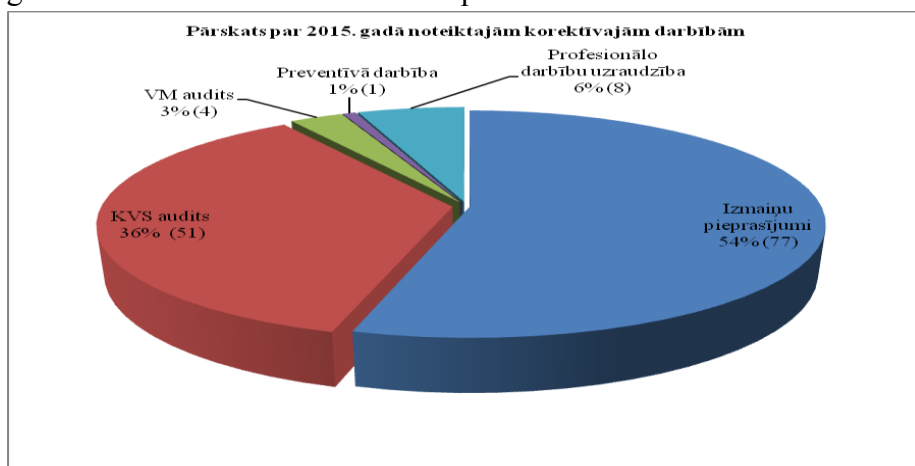
46.attēls. Pārskats par vadlīnijām 2011., 2012., 2013. 2014. un 2015. gadā

5.3.2.3. Iekšējā kvalitātes vadības sistēmas audita īstenošana.

Kvalitātes vadības sistēmas auditus realizē pilnvaroti un apmācīti Inspekcijas darbinieki, kas pārziņā inspicēšanu, auditu metodoloģiju un standartu prasības. Auditus veic, lai pārliecinātos par vadības sistēmas efektivitāti un atbilstību Inspekcijas mērķiem un stratēģijai, identificētu ar darbu izpildē saistītas grūtības, problēmas un neatbilstības, kā arī lai pārliecinātos par Inspekcijas, kā inspicējošās institūcijas atbilstību LVS EN ISO/IEC 17020 „Atbilstības novērtēšana. Prasības dažāda veida institūcijām, kas veic inspekciju” prasībām.

2015. gadā veikti 13 auditi, saskaņā ar apstiprināto Inspekcijas kvalitātes vadības sistēmas auditu plānu 2014.- 2015. gadam, un 2 ārpusplāna auditi par kritēriju izvirzot apstiprinātās procedūras un standarta prasības; auditētas amatpersonas un darbinieki 19 Inspekcijas struktūrvienībās.

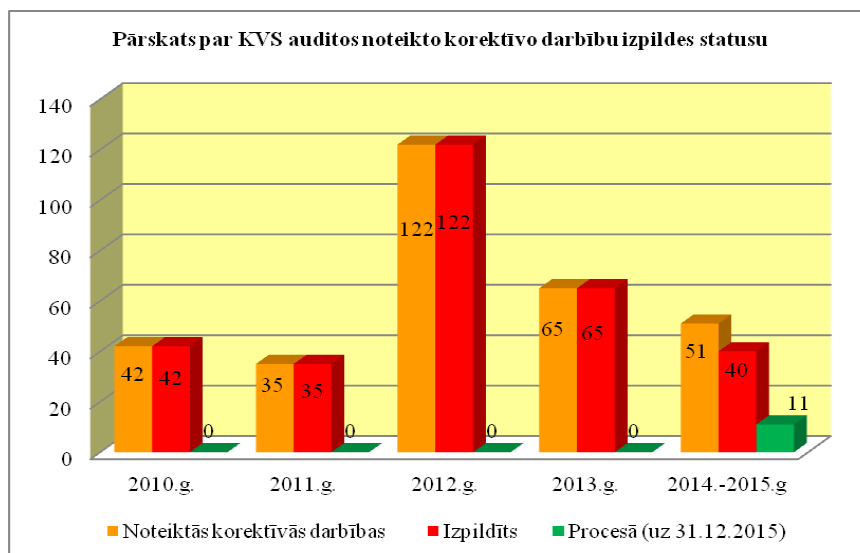
Realizēta iekšējā kvalitātes vadības sistēmas audita ieteikumu uzraudzība un noteiktas 51 korektīvās, preventīvās un procesu pilnveides darbības, kā arī uzraudzīta iepriekšējos pārskata gados noteikto korektīvo darbību izpilde.

47.attēls. Pārskats par 2015. gadā Inspekcijā noteiktajām korektīvajām darbībām

2015. gadā izvērtēta atbilstība sekojošām procedūrām:

- pamatprocesu vadības jomā – tehniskās pārvaldības nodrošināšana un aizvietošanas principi; E-pakalpojuma funkcijas nodrošināšana;
- veselības aprūpes jomā – veselības aprūpes kvalitātes un darbības ekspertīzes procedūra; Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru papildināšana un uzturēšana; Informācijas apmaiņas starp Ārstniecības iestāžu, Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistriem un ārstniecības iestāžu kontrolē gūtajiem rezultātiem procedūra;
- kvalitātes vadības sistēmas jomā – iekšējā kvalitātes sistēmas audita un kvalitātes vadības sistēmas dokumentu aprites un korektīvo darbību procedūras;
- materiāltehnisko resursu vadības jomā – tehnisko ierīču vadības procedūra;
- atbalsta procesu vadības jomā – pierakstu/protokolu vadības procedūra;
- iekšējās kontroles nodrošināšanas jomā - sūdzību vadības, klientu apmierinātības aptauju vadības un Veselības inspekcijas amatpersonu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanas procedūras;
- sabiedrības veselības jomā - atzinumu sagatavošanas par dzeramā ūdens īpašo normu piešķirumu un par personas piespiedu izolēšanu procedūra.

48.attēls. Pārskats par auditu ieteikumu izpildi 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. un 2015. gadā

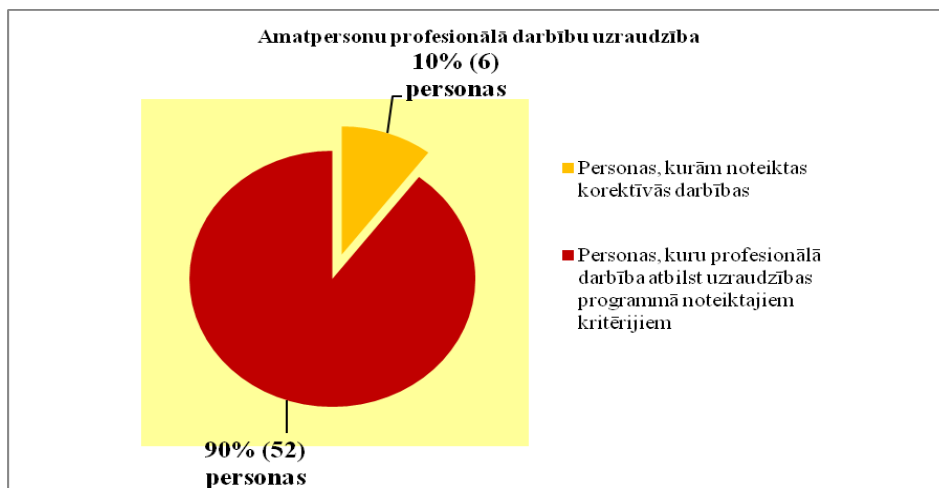
5.3.2.4. Profesionālo darbību uzraudzība

2015.gadā Inspekcijā pilnveidota reglamentējošā procedūra KR.6.1-P.02 „Profesionālo darbību pārraudzība”, kas nosaka uzraudzības līmeņus: virsuzraudzība, ko realizē profesionālie pārvaldnieki un uzraudzības, ko nodrošina struktūrvienību vadītāji un pilnvaroti vecākie speciālisti.

Lai gūtu pārliecību, ka Inspekcijas inspicējošās amatpersonas ir kompetentas, to profesionālo darbību 2015.gadā uzraudzīja plānveidā, par kritēriju izvirzot apstiprinātās procedūras un standarta prasības un saskaņā ar procedūru KR.6.1-P.02 „Profesionālo darbību pārraudzība” un „Veselības inspekcijas amatpersonu profesionālo darbību uzraudzības programma 2014. -2017. gadam”, kas sevī ietver Inspekcijas profesionālās organizācijas un pārvaldības, amatpersonu objektivitātes un neatkarības un tiesiskuma nodrošināšanas principus.

2015.gadā programmas ietvaros, veicot 206 profesionālo darbību uzraudzības, uzraudzīja 58 inspicējošās amatpersonas. Amatpersonu praktisko darbību uzraudzības uz vietas objektos (vitnesingi) veica Inspekcijas struktūrvienībās – Kurzemes kontroles nodaļā, Zemgales kontroles nodaļā, Vidzemes kontroles nodaļā, Latgales kontroles nodaļā, Produktu kontroles nodaļā un Sabiedrības veselības kontroles nodaļā. Sabiedrības veselības jomā - sociālās aprūpes iestādēs (14 sabiedrības veselības inspektoriem), bērnu nometnēs (9 higiēnas ārstiem), bet produktu uzraudzībā – kosmētikas līdzekļu noteikto prasību ievērošanu uzņēmumos 2 produktu kontroles inspektoriem.

Amatpersonu uzraudzību nodrošināja Inspekcijas vadītāja pilnvarotas personas, kas pārziņa inspicēšanas metodes un procedūras un pielietojot sekojošus novērtēšanas paņēmienus: novērošanu klātienē (pēc iespējas mazāk traucējot inspicēšanas norisi, raugoties no klientu skatupunkta) un sagatavotās dokumentācijas pārbaudi. Veiktās uzraudzības rezultātus izmanto amatpersonu apmācību vajadzību noteikšanai un darba rezultāta novērtēšanā.

49.attēls. Pārskats par profesionālo darbību uzraudzībā konstatēto 2015.gadā.

5.4. Inspekcijas iekšējās kontroles pasākumi

Izpildot Veselības inspekcijas 2012.gada 5.novembra rīkojumu Nr.89 „Par Inspekcijas amatpersonu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanu kontroles un uzraudzības jomās”, 2014.gadā modulī „Neatkarība un objektivitāte” iesniegti apliecinājumi – 100 % no Veselības inspekcijas darbinieku skaita, kuriem apliecinājumi bija jāiesniedz. Par iesniegtajiem apliecinājumiem tika veiktas pārbaudes un pārkāpumi netika konstatēti. Lai samazinātu korupcijas un interešu konflikta riskus Veselības inspekcijas darbinieku rīcībā, tika veikti procedūrā KR.4.1-P.01-v2 „Veselības inspekcijas amatpersonu neatkarības un objektivitātes nodrošināšana” noteiktie pasākumi. Lai samazinātu interešu konflikta situāciju rašanās riskus, Drošības nodaļa izstrādāja instrukciju „Objektivitātes un neatkarības nodrošināšana un interešu konflikta situāciju novēršana Veselības inspekcijā”. Veikti pasākumi piekļuves kontroles sistēmas modernizēšanai, atjaunota programmatūra, uzstādīti jauni kontrolieri un papildus viens turnikets. Lai nodrošinātu Veselības inspekcijas attālinātu apsardzi, veikti pasākumi apsardzes un video sistēmas modernizācijā - atjaunota programmatūra un serveri.

5.5. Informācijas tehnoloģiju un sakaru sistēmu joma

Informāciju tehnoloģiju un sakaru sistēmu nodaļa 2015.gadā ir veikusi pilnīgu tīkla drošības risinājuma nomaiņu Rīgā un visās reģionālajās struktūrvienībās. Iekārtu nomaiņa nodrošina stabilāku savienojumu starp Inspekcijas datu centru Rīgā un reģionālajām nodaļām, kā arī dod iespēju inspektoru datoros izmantot jaunākās operētājsistēmu versijas. Stabilāks un ātrāks savienojums sniedz iespēju atteikties no reģionālajiem serveriem. Paaugstināta drošība pret ievainojamību un uzlabota datortehnikas darbības testēšana veicot to attālināti.

5.6. Materiāli tehniskās apgādes joma

Veselības inspekcija, lai uzlabotu klientu apkalpošanu un optimizētu nomāto telpu apsaimniekošanu, 2015.gadā iekārtoja darba vietas Klijānu ielas 7, Rīgā, 1.ēkas 5.stāvā.

Autotransporta nodrošinājuma jomā 2015.gadā ir papildināts Veselības inspekcijas autoparks ar divām mazlietotām transporta vienībām VW Golf (pirmā reģistrācija 2011.gads).

Apgādes jomā ir saņemti un apstrādāti 213 kancelejas preču pieprasījumi un 128 iesniegumi „Par materiālo vērtību un/vai pakalpojumu pieprasījumu”.

Transporta jomā Resursu nodaļa ir veikusi 2010 izbraukumus un apmeklējusi 2304 objektus, papildus Resursu nodaļa ir veikusi 217 kurjeru pakalpojumus un 2015.gadā kopā nobrauca 66 227 km.

2015.gadā ir uzsākta drošības sistēmu pilnveidošana. Modernizēta apsardzes sistēma un piekļuves kontroles sistēma, kuras pilnvērtīgu darbību plānots nodrošināt 2016.gadā. Lai varētu nodrošināt attālinātu videoapsardzi 2016.gadā plānots uzlabot videonovērošanas sistēmu Klijānu ielā 7, Rīgā.

Atbilstoši Publisko iepirkumu likumam, 2015.gadā veikti šādi iepirkumi:

- Ārvalstu komandējumu nodrošināšana – Iepirkums noslēdzās bez rezultāta.
- Vieglo automašīnu iegāde – Uzvarētāji: SIA „Auto Īle un Herbst”, SIA „AGD DEVELOPMENT”.
- 7 piezīmju datoru iegāde – Uzvarētājs: AS "Capital".
- 10 portatīvo datoru iegāde – Uzvarētājs: SIA „Mercury Data”.
- Sabiedriskā transporta viedkaršu iegāde – Netika iesniegts neviens piedāvājums, iepirkums noslēdzās bez rezultāta.
- 14 portatīvo un 10 galda datoru iegāde – Uzvarētājs: SIA "DIVI grupa".

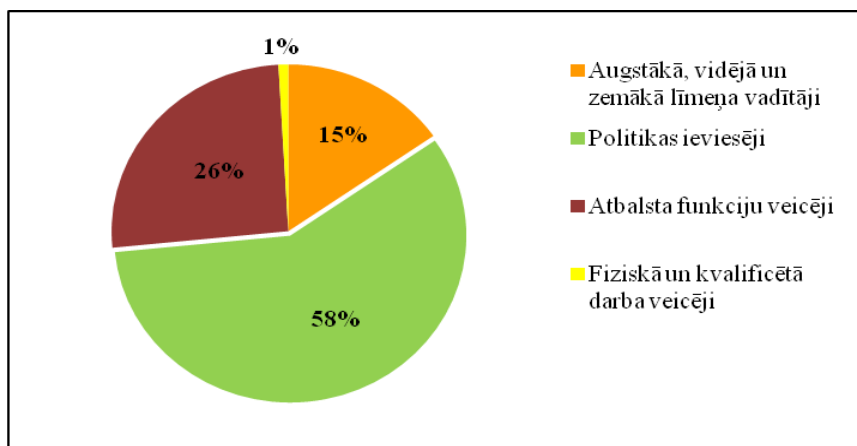
Kopumā pagājušajā gadā noslēgti 53 dažādi saimnieciskie līgumi un 22 papildvienošanās.

5.7. Dokumentu pārvaldība

Ar mērķi atteikties no tipogrāfiski iespiestām veidlapām, 2015.gadā DocLogix tika uzsākta elektroniska veidlapu rezervēšana/reģistrēšana šādiem dokumentiem: atļaujas preču izplatīšanas atsākšanai AJ un paraugu ņemšanas akti AF. 2014.gadā – Akti par preču izplatīšanas apturēšanu/izņemšanu no tirgus AI; Testēšanas pieteikumi AG; Testēšanas pieteikumi fizikāliem mērījumiem AGM. No 2015.gada papildus Veselības inspekcijā esošajiem dokumentu veidiem tiek uzsākta atzinumu par veselības aprūpes kvalitāti reģistrācija dokumentu pārvaldības sistēmā Doclogix.

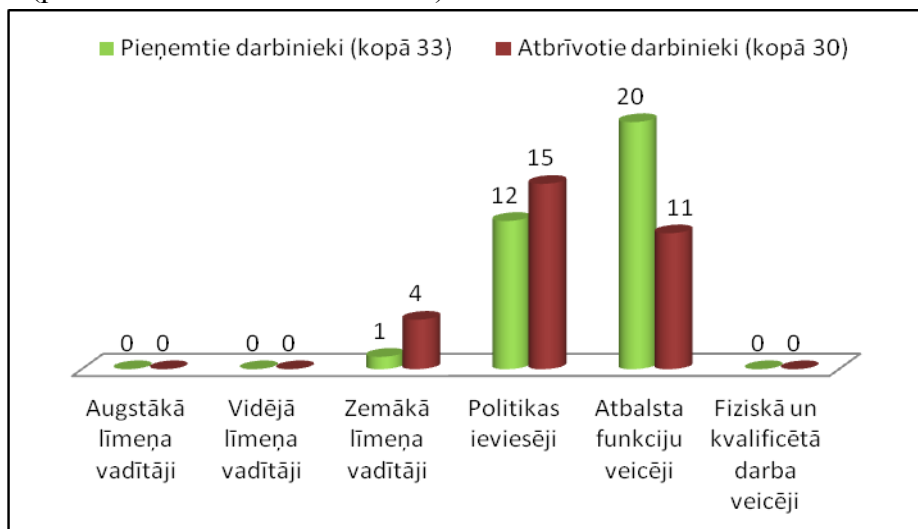
6. Personāla attīstība

2015.gada nogalē Veselības inspekcijā bija 222 amata vietas, no kurām 57% amatu bija ierēdņu amati. Vidējais vakanto amatu skaits periodā - 5%.

50.attēls. Veselības inspekcijas amata vietu sadalījums pa amatu grupām 2015.gada 31.decembrī.

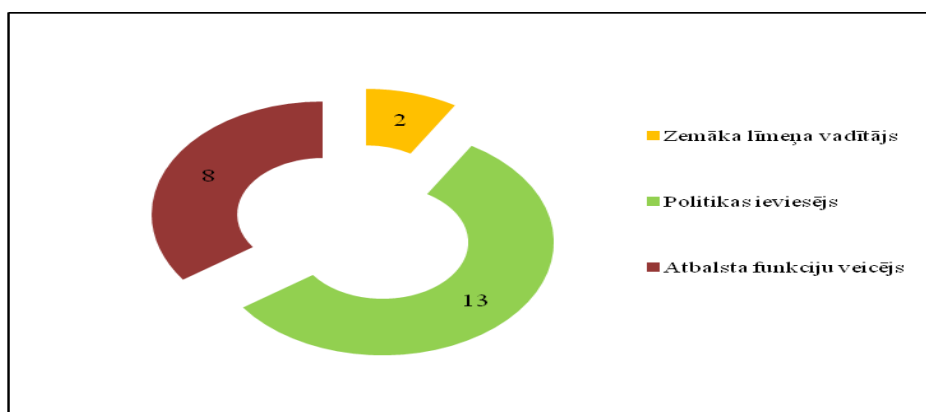
Nodarbināto skaits 2015.gadā bija vidēji 207 darbinieki, darbinieku maiņas koeficients 14,5 % (pēc atbrīvoto darbinieku skaita).

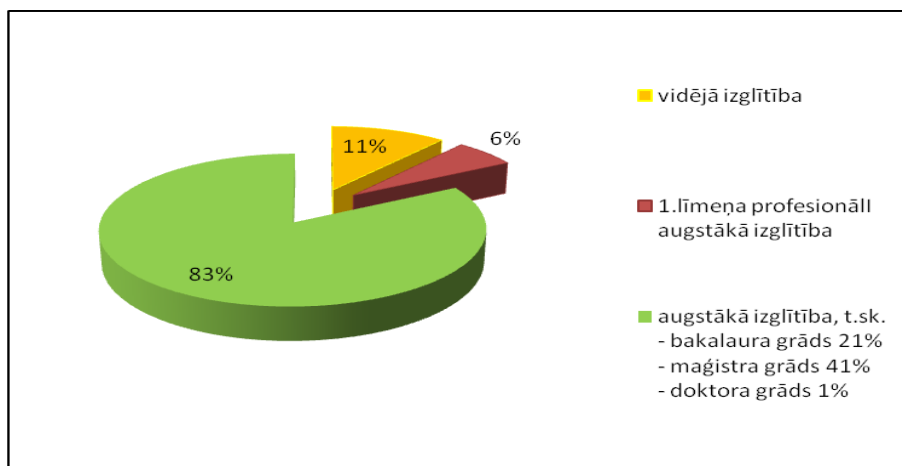
51.attēls. Veselības inspekcijas pieņemto un atbrīvoto darbinieku skaits pa amata grupām 2015.gadā.

Personāla attīstības ietvaros 15 darbinieki tika pārcelti citos amatos, t.sk. 10 darbinieki tika pārcelti augstākā amatā (vertikālā karjeras izaugsme), 4 darbinieki izmantoja horizontālās karjeras iespējas, bet 1 darbinieks tika pārcelts zemākā amatā.

Kopumā 2015.gadā tika izsludināti 23 personāla atlases konkursi, no kuriem 15 konkursi beigušies ar rezultātu (5 konkursi tika rīkoti atkārtoti). Konkursu ietvaros tika kopumā izvērtēti 172 pretendenti.

52.attēls Veselības inspekcijas personāla atlases konkursi sadalījumā pa amatu grupām 2015.gadā.

53.attēls Veselības inspekcijas darbinieku izglītība 2015.gada 31.decembrī.

Veselības inspekcijā 2015.gada ietvaros kopumā 140 darbinieki apmeklējuši 104 dažāda veida apmācības (semināri, konferences, kursi), no kurām 48 apmācības bija maksas apmācības. No visām apmeklētajām mācībām 83 apmācības saistītas ar profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu un pilnveidošanu, bet 21 apmācība - saistīta ar vispārējām kompetencēm un prasmēm.

7. Komunikācija ar sabiedrību

Inspekcija īsteno aktīvu sadarbību ar nacionālajiem un reģionālajiem plašsaziņas līdzekļiem, informējot dažādas sabiedrības grupas – iedzīvotājus, uzņēmējus, valsts un pašvaldību institūcijas, nevalstiskās organizācijas – par Inspekcijas darbības rezultātiem un aktualitātēm Inspekcijas kompetences jomās. Aktuālā informācija tiek nosūtīta un publicēta aktīvāko pašvaldību portālos.

2015. gadā tika izplatītas 28 preses relīzes un paziņojumi, un sniegtas atbildes (intervijas TV un radio, rakstiskas atbildes) uz 352 masu mediju jautājumiem. Visvairāk masu medijus interesēja jautājumi, kas saistīti ar sabiedrības veselības (preses relīzes – 9, mediju jautājumi – 118) un veselības aprūpes (preses relīzes – 6, mediju jautājumi – 140) jomām.

Veselības aprūpes jomā masu mediji visbiežāk interesējās par jautājumiem, kas saistīti ar medicīniskās aprūpes kvalitāti, iesniegumiem par veselības aprūpes kvalitāti, kā arī par atsevišķiem gadījumiem – konkrētu personu sūdzībām par tiem veiktās ārstēšanas kvalitāti. Tāpat plašsaziņas līdzekļi izrādīja lielu interesi par darbnespējas lapu izrakstīšanas pamatotību, Ārstniecības riska fonda darbību, kā arī par valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Savukārt sabiedrības veselības jomā jautājumi galvenokārt saistīti ar peldūdus monitoringu peldsezonas laikā, dzeramā ūdens kvalitāti, solāriju uzraudzību, higiēnas prasībām izglītības iestādēs, kā arī trokšņa u.c. vides kaitīgo faktoru ietekmi uz veselību. Tāpat masu mediji 2015. gadā interesējās par normatīvo aktu izmaiņām – jaunajām prasībām skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzējiem, kā arī izmaiņām izglītības iestāžu noteikumos.

Inspekcija regulāri informēja sabiedrību un masu medijus par būtiskākajiem pārkāpumiem ārstniecības iestāžu veselības aprūpes pakalpojumu uzskaitē un pieejamībā, par nedrošiem ārstniecības pakalpojumu sniedzējiem, kā arī par bīstamajām precēm, zagtām receptu veidlapām – tika izsūtītas preses relīzes, sniegtas intervijas un publicēta informācija Inspekcijas mājaslapā un Twitter.

Nozīmīgs komunikācijas avots ir Inspekcijas mājaslapa www.vi.gov.lv, kas gada laikā apmeklēta gandrīz 300 000 reižu. Inspekcijas mājaslapā atrodama ne tikai aktuāla un būtiska informācija Inspekcijas klientiem, bet tā sniedz arī iespēju iedzīvotājiem uzdot viņus interesējošus jautājumus. 2015. gadā Inspekcijas mājaslapā saņemti 458 iedzīvotāju jautājumi, no kuriem apmēram puse (233) bija par veselības aprūpi. Pie tam 333 iedzīvotāji ir izvēlējušies opciju „Pieteikties jaunumiem” un katru otro nedēļu savos e-pastos saņem aktuālāko Inspekcijas mājaslapas informāciju. Savukārt sociālajā tīmeklī Twitter Inspekcijas īsziņām seko jau 728 lietotāji.

Lai rosinātu jauniešu interesi strādāt veselības nozares uzraudzības iestādē un iepazīstinātu ar Inspekcijā pārstāvētajām profesijām, 2015. gadā Ēnu dienas ietvaros tika uzņemti skolēni. Tomēr vislielāko ieguldījumu darbā ar jauniešiem sniedz darbinieki, kas saistīti ar sabiedrības veselības jomu. Jau sesto gadu pēc kārtas Inspekcija uzņēma Rīgas Stradiņa universitātes Sabiedrības veselības fakultātes 3. studiju kursa studentus, kuri studiju laikā iegūtās teorētiskās zināšanas papildināja ar praktiskajām, sekojot higiēnas ārstu un sabiedrības veselības inspektoru darbam.

Lai pilnveidotu Inspekcijas pakalpojumu kvalitāti un paaugstinātu klientu apmierinātības līmeni, 2015. gadā tika pilnveidota un apstiprināta procedūra „Klientu apmierinātības aptauju un atsauksmju vadība”, izstrādāti informatīvie materiāli par Inspekcijas piedāvātajiem pakalpojumiem (pieejami gan elektroniski Inspekcijas mājaslapā www.vi.gov.lv, gan drukātā veidā Inspekcijas klientu apkalpošanas vietās), kā arī izveidots e-pasts atsauksmēm atsauksmes@vi.gov.lv.

8. Starptautiskā sadarbība

2015. gadā Inspekcija piedalījās šādās darba grupās un pasākumos:

1. Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras Riska novērtēšanas komiteja.
2. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras Ieviešanas informācijas apmaiņas forums.
3. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras (ECHA) seminārs par nacionālo Kompetento iestāžu un uzraudzības iestāžu sadarbību dalībvalsts un ES līmenī saistībā ar ECHA lēmumu izpildes uzraudzību.
4. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ Sadarbības tīkls ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu tirgus uzraudzības darba uzlabošanai dalībvalstīs, CLEEN 16. konference (harmonizētā uzraudzības projekta „EUROBIOCIDES III” rezultāti).
5. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ ECHA apmācības dalībvalstu pārstāvjiem par maisījumu klasificēšanu.
6. Ķīmisko vielu un maisījumu kontrole/ ECHA Foruma darba grupu: Pilotprojekts „Ķīmisko vielu un ķīmisko maisījumu klasifikācija un bērniem drošs iepakojums ” un „Train the trainers” sanāksmes.
7. Kosmētikas līdzekļu drošuma uzraudzība/ Eiropas Komisija, Kosmētikas līdzekļu pastāvīgā komiteja un darba grupa.
8. Kosmētikas līdzekļu drošuma kontrole/ Eiropas Komisija, Tirgus uzraudzības iestāžu sadarbības platforma kosmētikas jomā (PEMSAC).
9. Eiropas Komisijas SANTE ģenerāldirektorāta Veselības sistēmas un produkti nodaļa, daļa „Cilvēka izcelsmes vielas un tabakas kontrole”, Elektronisko cigarešu apakšgrupa.
10. Medicīniskās ierīces/ Kompetento iestāžu sanāksmē par aktualitātēm medicīnisko ierīču jomā CAMD.
11. Medicīniskās ierīces/ Sanāksme *Joint Actions* kopīgo darbību skaidrojumam un plānošanai.
12. Medicīniskās ierīces/ Compliance and Enforcement Group (COEN) - darba grupas uzdevums koordinēt un harmonizēt medicīnisko ierīču uzraudzību.

13. Eiropas Komisijas IMI sekretariāta apmācību seminārs par Eiropas profesionālām kartēm (EPC)/EPC Training.
14. Eiropas vides informācijas un novērojumu tīkls (EIONET) Vides un veselības darba grupa.
15. Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība ANO Protokola „Ūdens un veselība” ieviešanā.
16. ES peldūdeņu kvalitātes pārvaldības direktīvas ziņošanas darba grupa.
17. Eiropas Komisijas Kopīgā Pētniecības centra (European Commission's Joint Research Centre) un PVO rīkotais apmācību seminārs "Veselības risku, ko rada gaisa piesārņojums telpās, ieskaitot emisijas no celtniecības materiāliem un patēriņa precēm, uzraudzība un novērtēšana”.

9. Plānotās aktivitātes 2016.gadam

9.1. Prioritātes pamatfunkciju izpildei

- Ātrās reaģēšanas pasākumi.
- Fizisku un juridisku personu iesniegumu vai citas aktuālas informācijas un pieprasījumu izskatīšana.
- Uzraudzības pasākumi, kas jānodrošina Inspekcijai kā ES dalībvalsts kompetentajai iestādei.

1. darbības virzienam – Ārstniecības iestāžu kontrole

- Dzemdību nodaļu un perinātālās aprūpes centru darbības izvērtējums, t.sk. atbilstoši Līgumā ar NVD noteiktajiem kvalitātes un pacientu drošības kritērijiem, ārstu pieejamībai.
- Ar veselības aprūpes saistīto infekciju, t.sk. vīrusa hepatīta B un C, profilakses un kontroles pasākumu (higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plāns) pārbaude zobārstniecības iestādēs.
- Ārstniecības iestāžu reģistram un Ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistram sniegtās informācijas pārbaudes.
- Ārstniecības iestādes atbilstība obligātajām prasībām un citu veselības aprūpes jomu reglamentējošo normatīvo aktu prasībām, kas nodrošina veiksmīgu veselības pakalpojumu sniegšanu.

2. darbības virzienam – Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un valsts budžeta līdzekļu izlietojuma uzraudzība

- Ar NVD līgumattiecībās esošo veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju darba organizācijas pārbaudes:
 - veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un darba organizācijas pārbaudes;
 - pārbaudes, kas vērstas uz ēnu ekonomikas risku novēršanu.
- No veselības aprūpes budžeta apmaksāto pakalpojumu uzskaites un apmaksas pamatotības pārbaudes.

3. darbības virzienam – Veselības aprūpes kvalitātes un darbības ekspertīzes kontrole

- Saskaņā ar Pacientu tiesību likumu un MK 05.11.2013. noteikumu Nr.1268 „Ārstniecības riska fonda darbības noteikumi” prasībām veikt ekspertīzes par veselības aprūpes kvalitāti saistībā ar pacienta dzīvībai un veselībai nodarītu kaitējumu, kuru ar savu darbību vai bezdarbību nodarījušas ārstniecības iestādē

strādājošās ārstniecības personas ārstniecības laikā (ĀRF), ņemot vērā apstākļus un vidi ārstniecības iestādē.

- ĀRF funkciju izpildei uzsākt un izveidot metodiku / iekšēju dokumentu pacientu dzīvībai un veselībai nodarītā kaitējuma procentu noteikšanai.
- ĀRF ekspertīžu veikšanai izveidot procedūru sadarbībai ar profesionālajām asociācijām un galvenajiem speciālistiem.
- Ekspertīzes un pārbaudes par darbnespējas ekspertīzes kvalitāti un darbnespējas pamatotību atbilstoši Normatīvajiem aktiem un iesniegto veidlapu Nr.027/U izsniegšanas pamatotību, kā galveno faktoru izvērtējot ārstēšanas režīmu.
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iesniegumu par rehabilitologu sniegtajiem atzinumiem personu atbrīvošanai no valsts valodas pārbaudes kārtošanas.
- Inspekcijas pārbaudes sociālās aprūpes iestādēs, ja tiks saņemti iesniegumi/sūdzības no klientiem par veselības aprūpi, lai izvērtētu klientiem sniegtās veselības aprūpes nodrošinājumu (ieraksti medicīniskajā dokumentācijā, klientu aptauja, indikācijas nozīmētajiem medikamentiem u.c.).

4. darbības virzienam – Ārstniecības iestāžu, ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistra uzturēšana

- Obligātām prasībām atbilstošu ārstniecības iestāžu reģistrācija pēc veiktas kontroles.
- Pilnveidot Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistru reglamentējošos normatīvos.
- Nodrošināt ārstniecības personu reģistrāciju ārstniecības iestādēs.
- Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu datu kvalitātes uzraudzība.
- Nodrošināt informāciju par ārstniecības iestāžu vides pieejamību.
- Ārstniecības iestāžu un ārstniecības personu un ārstniecības atbalsta personu reģistrācijas procesa elektronizācija.

5. darbības virzienam – Farmaceitiskās, veterinārfarmaceitiskās darbības uzņēmumu un zāļu aprites kontrole

- Jauno farmaceitiskās aprūpes prasību un zāļu izgatavošanas atbilstības uzraudzība.
- Kompensējamo zāļu izplatīšanas un pieejamības uzraudzība.
- Narkotisko un psihotropo zāļu aprites uzraudzība.

6. darbības virzienam – Paaugstināta riska objektu uzraudzība

- Pilna laika bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēju (BUPS) uzraudzība (izņemot BUPS, kur 2015.g. veiktas kontroles).
- Pirmsskolas izglītības iestāžu (PII) kontrole, apverot jaunizveidotas PII un PII, kuros kontrole nav veikta 2015. gadā.
- Skaistumkopšanas iestāžu kontrole, aptverot jaunās uzraudzības iestādes, iestādes ar paziņotiem jauniem pakalpojumu veidiem un iestādes, kur kontrole nav veikta no 2014.gada.
- Visu tetovēšanas un pīrsinga pakalpojumu sniedzēju kontrole.

7. darbības virzienam – Iedzīvotāju veselību ietekmējošo vides faktoru uzraudzība

- Prioritāri peldvietas, kurās 2015.gada plānveida kontrolēs konstatētas neatbilstības un peldvietas, kurās nav veiktas kontroles iepriekšējā peldsezonā, 2016. gadā no jauna izveidotās peldvietas un jaunās peldvietas, kuras statusu ieguvušas sākot no 2013.gada.
- Prioritāras ūdensapgādes sistēmas kam:

- ģipāšo normu piešķiruma beigu termiņš 2016.gadā, ja nav pierādījumu, ka tiks panākta atbilstoša dzeramā ūdens kvalitāte;
- 2014.gada un 2015.gada plānveida kontrolēs ir konstatētas neatbilstības un nav pierādījumu, ka attiecīgās neatbilstības ir novērstas;
- auditmonitoringa ietvaros konstatētas dzeramā ūdens robežvērtību pārsniegumi.

DZUMON moduļa ieviešana VUIS.

- Maksas pakalpojumu atzinumu ģipatsvara palielināšana.

8. darbības virzienam – Ķīmisko vielu, ķīmisko maisījumu un kosmētikas līdzekļu tirgus uzraudzība

- REACH regulā noteiktās prasības "nav datu, nav tirgus" īstenošana veicot REACH regulas un Klasificēšanas, marķēšanas regulas prasību kontroli, ņemot vērā Eiropas ķimikāliju aģentūras noteikto, ka regulu prasību izpildes uzraudzība ir augstākā prioritāte ķīmijas drošuma jomā Eiropas Savienībā.
- Specifisko prasību un ierobežojumu noteiktai ķīmisko maisījumu grupai (biocīdiem, GOS, MTL) kontrole, lai īstenotu Eiropas Savienības mērķi samazināt ķīmisko maisījumu nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēka veselību un vidi.
- Kosmētikas līdzekļa drošuma dokumentācijas - kosmētikas līdzekļa lietas pastiprināta uzraudzība, ģipāši pievēršot uzmanību jauniem uzņēmumiem, ļabai ražošanas praksei, produktiem ar nanomateriāliem, kosmētikas līdzekļa apgalvojumu pamatotībai un brīdinājumu norādei.

9. darbības virzienam – Medicīnisko ierīču izplatīšanas un lietošanas (ekspluatācijas) uzraudzība

- Medicīnisko ierīču ekspluatācijas prasību kontroles ārstniecības iestādēs, kurās saskaņā ar LATMED bāzes datiem un/vai Inspekcijas rīcībā esošas informācijas ir: 1.drošību grupas medicīniskās ierīcēs, dezinfekcijas un/vai sterilizācijas iekārtas, ultrasonogrāfijas aparāti grūtnieču izmeklēšanai, vairakkārt (reusable) izmantojamās ierīces* (saistībā ar 1DV 1. un 3.prioritāti).
- Būtisko prasību medicīniskām ierīcēm kontrole, ģipāši pievēršot uzmanību medicīniskām ierīcēm, kas rada lielāku risku lietotājiem- aktīvās IIb klases (1.drošības grupas) ierīces un visas III klases ierīces, līdz ar to tās pirmkārt izvēlas kontrolei.

9.2. Pasākumi iestādes attīstībai 2016.gadā

9.2.1. Lai nodrošinātu informāciju par skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzējiem un tā būtu pieejama sabiedrībai, dodot iespēju izvēlēties veselībai drošus pakalpojumus, 2016.gadā Inspekcija uzsāk paziņojumu pieņemšanu par tādās saimnieciskās darbības uzsākšanu, kura saistīta ar skaistumkopšanas (izmantojot fiziskās, fizikālās un ķīmiskās metodes), mākslīgā iedeguma, manikīra, pedikīra, friziera, publiskas lietošanas pirts, publiskas lietošanas peldbaseinu (turpmāk — skaistumkopšanas) un tetovēšanas, skarifikācijas, permanentā grima, mikropigmentācijas, pīrsinga (turpmāk — tetovēšanas) pakalpojumu sniegšanu. Ar to tiks paplašināts un aktualizēts Inspekcijas uzraudzības subjektu skaits, tā nodrošinot aptverošāku un pilnīgāku visu Latvijas skaistumkopšanas un tetovēšanas pakalpojumu sniedzēju uzraudzību, veicot normatīvajos aktos noteikto higiēnas prasību ievērošanas kontroli un mazinot riskus sabiedrības veselībai.

9.2.2. Ar 2016.gada 18.janvāri Inspekcijai kā Latvijas kompetentai institūcijai noteiktajos profesionālās kvalifikācijas atzīšanas jautājumos ir pienākums izsniegt profesionāļiem, kas vēlas uzsākt savu profesionālo darbību citā valstī, Eiropas profesionālās kartes. To nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 20.novembra Direktīva Nr.2013/55/ES, ar ko grozīta Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu un Regula (ES) Nr.1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (IMI regulu) (dokuments attiecas uz EEZ) (turpmāk – grozījumu direktīva) un Komisijas Īstenošanas regula 2015/983 (2015. gada 24. jūnijs) par Eiropas profesionālās kartes izdošanu un brīdināšanas mehānisma piemērošanu.

9.2.3. Turpinās dalība Nacionālā veselības dienesta ESF projektā „Veselības tīklu attīstības vadlīniju un kvalitātes nodrošināšanas sistēmas izstrāde un ieviešana prioritāro veselības jomu ietvaros”.

9.2.4. Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas attīstība:

- Nodrošināt Inspekcijas ERAF projekta „Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde. 1.posms” rezultātu ilgtspēju, veicot Inspekcijas e-pakalpojumu komunikācijas pasākumus;
- Ieviest NVD ERAF projekta „E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība” aktivitātes „VUIS 2.kārtas izstrāde” nodevumus un komunicēt tos Inspekcijā un sabiedrībai.

9.2.5. Kvalitātes vadības prioritātes 2016.gadā:

- Īstenot inspicējošo amatpersonu profesionālo darbību uzraudzību, atbilstoši procedūrā KR.6.1-P.02 „Profesionālo darbību pārraudzība” un programmā „Veselības inspekcijas amatpersonu profesionālo darbību uzraudzības programma 2014. -2017. gadam” noteiktajam.
- Nodrošināt procedūrā KR.8.8-P.01 "Preventīvās darbības un risku novērtēšana" noteiktās darbības potenciālo neatbilstību – risku pārvaldībā.
- KVS audits un profesionālo darbību uzraudzībā noteikto korektīvo, preventīvo un pilnveides darbību uzraudzība un izpildes verifikācija.